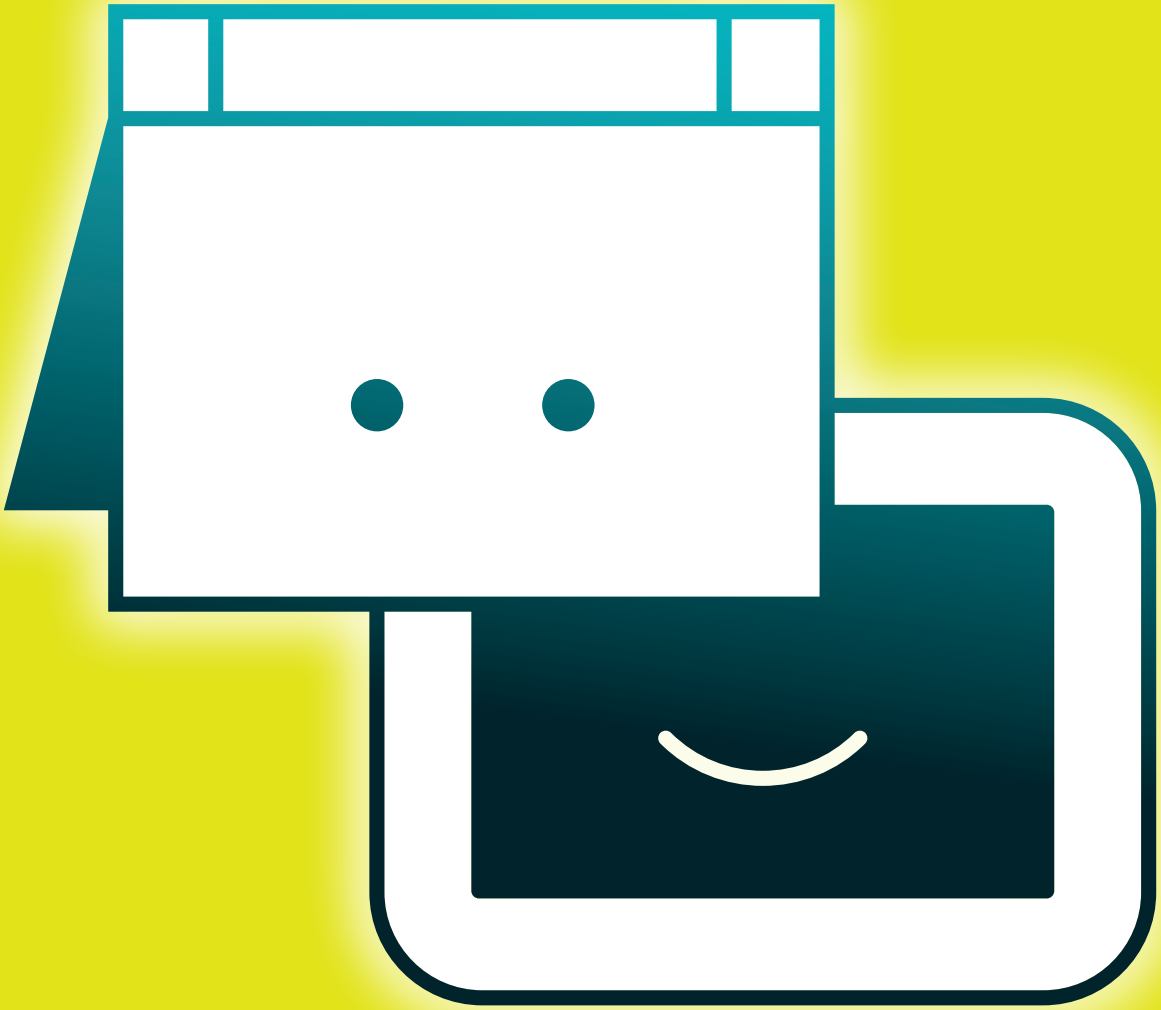

Børns læsning 2017

– en kvantitativ undersøgelse af børns læse- og medievaner i fritiden

Tænketanken Fremtidens Biblioteker

Børns læsning 2017
Udarbejdet af Læremiddel.dk for Tænketanken Fremtidens Biblioteker som en del af projektet "En generation af stærke læsere: Greb til læselyst".

Forfattere:
Stine Reinholdt Hansen
Stig Toke Gissel
Morten Rasmus Puck

Støttet af Slots- og Kulturstyrelsens pulje "Udviklingsmidler til nationale folkebiblioteksformål".

Desuden støttet af Edith & Godtfred Kirk Christiansens Fond og Danmarks Biblioteksforenings Fond.

Børns læsning 2017 er udgivet digitalt i august 2017 på www.fremtidensbiblioteker.dk

ISBN: 978-87-970395-1-9

1. Forord

Børns hverdagsliv og kulturforbrug har ændret sig voldsomt de seneste år i takt med den nemme adgang til internettet, forekomsten af nye digitale devices, mængden af digitale tilbud og de længere skoledage. Forandringen har også påvirket børnenes læsevaner – ikke mindst fritidslæsningen.

Læsning er fortsat en yderst vigtig grundkompetence i forhold til børns læring og udvikling, og når de seneste PISA-undersøgelser viser, at omkring 15 procent af de danske elever har meget svage læsefærdigheder, vækker det bekymring. Bibliotekerne spiller en central rolle i forhold til børns fritidslæsning – både som den største 'leverandør' af fritidslæsning og i særdeleshed som lokal formidler og inspirator. Men for at bibliotekerne fortsat kan yde en effektiv og målrettet indsats på området, er der behov for ny og opdateret viden om, hvordan bibliotekerne bedst styrker børnenes læselyst med afsæt i deres nye virkelighed.

Tænketanken Fremtidens Biblioteker har derfor sammen med Københavns Biblioteker, Læremiddel.dk og Nationalt Videncenter for Læsning udviklet partnerskabsprojektet "En generation af stærke læsere: Greb til læselyst". Partnerskabsprojektet vil indsamle ny viden om børns læsning, og hvad der motiverer børn til at læse. Viden, som tager højde for den digitale udvikling og børns ændrede medievaner.

Med denne undersøgelse ønsker vi således at bidrage med opdateret viden til den faglige og politiske debat om bibliotekernes rolle i forhold til børns læsning. Undersøgelsen skal derfor ses både som et udviklingsredskab for bibliotekerne og i ligeså høj grad som indspark til en lokal og national debat om, hvilken rolle bibliotekerne skal spille i fremtiden på læseområdet, og hvordan bibliotekerne kan deltage i et fælles samarbejde med skolerne om at styrke børns læselyst og læsekompetencer.

Projektet er et nationalt videnprojekt, der er forankret i et samarbejde med de seks centralbiblioteker og involverer folkebiblioteker fra hele landet i et praksisforløb, som igangsættes i begyndelsen af 2018. Projektet har modtaget støtte fra Slots- og Kulturstyrelsens pulje 'Udviklingsmidler til nationale folkebiblioteksformål', Edith & Godtfred Kirk Christiansens Fond og Danmarks Biblioteksforenings Fond.

Vi håber, at den nye viden, som undersøgelsen bidrager med, vil blive anvendt i bibliotekssektoren og af alle andre, der arbejder med børns læsning, så vi i fællesskab kan løfte den vigtige opgave, det er, at styrke de nye og kommende generationers læselyst og læsekompetencer – grundstenen i alle menneskers læring, dannelse og udvikling.

Projektets partnere ønsker god læselyst!

Lotte Hviid Dhyrbye & Louise Agger Nexø
Tænketanken Fremtidens Biblioteker

Indhold

1.	Forord	3
2.	Introduktion	6
3.	Præsentation af undersøgelsen	7
3.1.	Undersøgelsens respondenter	7
3.2.	Variabler	8
3.3.	Definitioner af læsning	8
3.4.	Spørgeskemaets udformning	9
3.5.	Undersøgelsens validitet	11
3.6.	Undersøgelsens komposition	11
3.7.	Prioritering af materiale	12
4.	Sammenfatning	13
5.	Læselyst og motivation	20
5.1.	Læselyst	21
5.2.	Læsning fra et nytte- og præstationsperspektiv samt forældrenes engagement i forhold til deres barns læsning	28
5.3.	Hvor finder børn inspiration til læsning i fritiden?	30
5.4.	Hvad kunne få børn til at læse mere?	39
6.	Børns læsevaner – Hvor ofte og med hvem?	42
6.1.	Hvor ofte læser børn bøger i fritiden?	42
6.2.	Deler børn deres læsning med andre?	45
7.	Børns læsevaner – Hvad læser børn?	56
7.1.	Læsning af trykte tekster	56
7.2.	Læsning af digitale tekster	61
7.3.	Hvilken slags bøger foretrækker børn som fritidslæsning?	66
8.	Biblioteksbrug i og uden for skolen	82
9.	Børns medievaner – trykte tekster sammenlignet med andre medier	106
9.1.	Tid brugt på forskellige typer af medier	106
10.	Overblik og perspektivering	131
11.	Anbefalinger i relation til en kvalitativ opfølgning	133
12.	Litteraturliste	134
Bilag 1.	Spørgeskemaet	136

2. Introduktion

Denne undersøgelse er blevet til som en del af projektet "En generation af stærke læsere: Greb til Læselyst". Projektet ledes af Tænketanken Fremtidens Biblioteker og er et samarbejde mellem dem, Københavns Biblioteker, Nationalt Videncenter for Læsning og Læremiddel.dk.

Selve undersøgelsen er foretaget af Læremiddel.dk og har til hensigt at frembringe ny viden om børns læse- og medievaner, som biblioteksansatte over hele landet kan bruge til at udvikle deres praksis på formidlingsområdet. Herunder styrke samarbejdet mellem biblioteker uden for skolen og de pædagogiske læringscentre (PLC) i forbindelse med folkeskolereformens strategi for Åben Skole[1].

Derudover er undersøgelsen en opfølgning på den foregående læsevaneundersøgelse af børns læsevaner i fritiden i "Når børn vælger tekster" (Hansen 2014)[2]. Det betyder, at flere af spørgsmålene herfra er gentaget. Samtidig er den aktuelle undersøgelse suppleret og udvidet med spørgsmål, som kan afdække børns læse- og medievaner anno 2017. Endelig er der tilføjet to nye spørgsmålskategorier om henholdsvis skole- og folkebibliotek, som er blevet til på baggrund af gruppeinterviews med både bibliotekarer og lærere.

8721 børn fra 3.–7. klasse har i foråret 2017 svaret på spørgsmål om deres læse- og medievaner. Undersøgelsen er den største af sin slags i Danmark og giver således et unikt indblik i børns holdning til læsning i såvel trykte bøger som tekster på nettet. Undersøgelsen giver også indblik i holdninger til og brug af henholdsvis biblioteker på og uden for skolen. Endelig er der stillet spørgsmål til brug af medier i det hele taget, hvilket giver et billede af, hvilke medier børn foretrækker og bruger mest tid på i deres fritid. Ud over det biblioteksfaglige personale er rapportens resultater således nyttig viden for alle, der beskæftiger sig privat eller professionelt med børns læse- og medievaner.

Stine Reinholdt Hansen, Stig Toke Gissel og Morten Rasmus Puck.

Copyright@Laeremiddel.dk. (førsteudgaven af disse resultater).

Rapporten, og den kvantitative undersøgelse der ligger bag, er lavet af Læremiddel.dk ved Stine Reinholdt Hansen, Stig Toke Gissel og Morten Rasmus Puck. Alle må referere til resultater og statistikker i denne rapport under forudsætning af, at Læremiddel.dk akkrediteres for rapportens resultater.

1 Folkeskolereformen 2014

2 Undersøgelsen er en del af ph.d. afhandlingen "Når børn vælger litteratur – Læsevaneundersøgelse perspektiveret med kognitive analyser". Selve undersøgelsen blev foretaget i 2010, mens afhandlingen blev forsvaret og offentliggjort i 2014.

3. Præsentation af undersøgelsen

I det følgende præsenteres undersøgelsens deltagere samt undersøgelsens komposition og opbygning. Herunder begrundelser for vores valg af spørgsmål, variabler og måder at definere forskellige centrale begreber på.

3.1. Undersøgelsens respondenter

8721 3.–7. klasses elever fordelt på 110 forskellige grundskoler i hele landet har deltaget i denne undersøgelse. Tabel 1 viser fordelingen af deltagerne:

TABEL 1: Oversigt over undersøgelsens respondenter.

	Dreng	Pige	Total
3. klasse	690	783	**1473**
4. klasse	895	858	**1753**
5. klasse	931	959	**1890**
6. klasse	957	946	**1903**
7. klasse	859	843	**1702**
Et sprog	3429	3566	**6995**
To sprog	903	823	**1726**
Total	**4332**	**4389**	**8721**

Note 1: I undersøgelsen er børnene vægtet op på landsplan.

3.2. Variabler

Svarene er gennemgående behandlet i forhold til køn, sproglig baggrund samt klassetrin. Undersøgelsen er foretaget udelukkende på baggrund af børnenes egne svar og fx ikke på baggrund af registrerede personnumre eller andre centrale statslige oplysninger. Derfor kan vi ikke sige noget om børnenes socioøkonomiske baggrund. Nedenfor ses en kort omtale af begrundelser for valg af variabler og definitioner.

Etsprogede og tosprogede
I spørgeskemaet har eleverne skullet svare på spørgsmålet "Taler du et andet sprog end dansk hjemme?". 20,18% af alle elever, der har besvaret spørgeskemaet, har angivet, at de taler et andet sprog end dansk derhjemme. Dette bruger vi som grundlag for baggrundsvariablen tosprogethed, hvorved vi definerer en tosproget som en person, der i sin dagligdag har brug for at tale mere end et sprog. Når børn selv skal angive denne information, er der risiko for, at de svarer bekræftende på spørgsmålet, hvis de fx af og til anvender engelsk eller et andet vestligt sprog som fremmedsprog i hjemmet.

Vores operationalisering af variablen tosprogethed adskiller sig fra Danmarks Statistiks, hvor man bruger registerdata og definitioner af herkomst lavet ud fra fødselssted og statsborgerskab. Med vores definition inkluderer vi børn, hvis ene forælder centralt er registreret som etnisk dansker, men hvis anden forælder har en anden national oprindelse end dansk og derfor har et andet modersmål, i kategorien tosprogede. Hvis børnene har svaret, at de taler et andet sprog end dansk derhjemme, fik de yderligere 9 sprog at vælge imellem samt kategorien 'Andet', hvis de ikke var dækket ind med vores 9 valgmuligheder. Tabel 2 viser antallet af elever, der har markeret en af de ni prædefinerede muligheder samt 'Andet'. Engelsk udgør 35% af de tosprogede og 7% af alle elever i undersøgelsen.

Opdeling i sprog
I denne rapport har vi valgt udelukkende at dele børnene op i de to overordnede kategorier etsprogede og tosprogede. Det vil blive for omfattende at uddybe de specifikke tendenser, der gør sig gældende inden for de forskellige sprog og sproggrupper i denne sammenhæng. Dog har vi med vores datamateriale mulighed for at undersøge disse forhold nærmere i fremtidige rapporter og undersøgelser.

Opdeling i køn
Ved at spørge til køn gør man kønsforskel til en væsentlig baggrundsvariabel, der er relevant at undersøge. Hermed siger vi ikke noget om, hvorvidt der reelt er forskel, eller hvilke årsager, der er til eventuelle forskelle, om de fx er biologiske eller kulturelle konstruktioner. Vi antager blot, at det er relevant at undersøge. Hypotesen er, at uanset hvilke årsager der er til kønsforskelle, spiller køn og kønsforestillinger en rolle for identifikation i relation til læsning. Vigtigt er det dog at nuancere og undgå simple slutninger. Især i forhold til eventuelle tiltag, man foretager på baggrund af undersøgelsens resultater.

3.3. Definitioner af læsning

Rapporten opererer overordnet med et bredt læsebegreb, der dækker læsning af både trykte og digitale tekster. Samtidig kan vi stadig have interesse i at vide, hvordan børn opfatter læsning i mere traditionel forstand, dvs. primært forbundet med bøger. Det kan vi bl.a. finde ud af ved at gentage spørgsmål fra tidligere undersøgelser, som netop har været baseret på en mere traditionel forståelse af læsning. I vores spørgeskema har vi forsøgt at ramme en balance mellem kontinuitet og fornyelse samt spørge ind til læsning på en måde, så børnene også selv har haft mulighed for at svare med afsæt i deres egen forståelse af, hvad læsning er.

TABEL 2: Antallet af elever, som har markeret en af de ni prædefinerede muligheder eller muligheden 'Andet'.

	Frekvens	Procent af alle tosprogede elever	Procent af alle elever
Arabisk	175	10%	2%
Engelsk	614	35%	7%
Persisk	25	1%	0%
Polsk	43	2%	0%
Punjabi	12	1%	0%
Serbo-kroatisk/bosnisk	55	3%	1%
Somali	50	3%	1%
Tyrkisk	105	6%	1%
Vietnamesisk	18	1%	0%
Andet	663	38%	8%

Note 2. Faktiske værdier. Nogle elever har ved 'Andet' markeret en af de ni muligheder, og er derfor efterfølgende grupperet under den relevante sproggruppe.

De usikkerheder, der vil være i forbindelse med, hvordan børn opfatter og relaterer til læsning, kan vi forsøge at afdække i de opfølgende kvalitative undersøgelser.

Rapporten har et helt kapitel med titlen "Læselyst og motivation". Læselyst og motivation er to beslægtede, men forskellige begreber, som på hver deres måde betegner en forudgående tilstand, der forårsager, at man læser. Læselyst forbindes i denne kontekst med en umiddelbar glæde ved at læse primært bøger, men også andre tekster. Motivation er derimod ikke nødvendigvis forbundet med glæde og intuitiv lyst, men kan også være forårsaget af ydre krav eller formål, som ikke er lystbetonede.

3.4. Spørgeskemaets udformning

Spørgeskemaet omfatter 18 overordnede spørgsmål vedrørende børns læse- og medievaner (se bilag 1). Som allerede nævnt er spørgsmålene i udgangspunktet stillet i relation til projektet "En generation af stærke læsere: Greb til læselyst". Hensigten er at frembringe opdateret viden om børns læse- og medievaner, som kan ligge til grund for nye formidlingstiltag på henholdsvis biblioteker i og uden for skolen og dermed medvirke til at styrke børns læselyst. Derudover er spørgsmålene udformet, så de til dels kan sammenlignes med den foregående læsevaneundersøgelse "Når børn vælger tekster" (Hansen 2014).

Samtidig gør ændringer i flere spørgsmål, at de to undersøgelser ikke altid kan sammenlignes. Endelig er spørgsmålene også inspireret af andre internationale læsevaneundersøgelser. En kort gennemgang af undersøgelser, som "Børns Læsning 2017" læner sig op ad, følger her:

"Når børn vælger tekster – En kvantitativ undersøgelse af børns læsevaner i fritiden" (2014)
Dette er den danske læsevaneundersøgelse, der går forud for den nærværende i forhold til børns læsning i fritiden. Undersøgelsen var en del af Stine Reinholdt Hansens ph.d.-afhandling fra 2014[3].

På nær spørgsmål 1 "Hvilken skole går du på?"[4] samt spørgsmål 18 "Hvor ofte låner dine forældre selv bøger på biblioteket?" er samtlige overordnede spørgsmål fra denne undersøgelse gentaget. Samtidig er der lavet flere ændringer og formuleret flere nye underspørgsmål, som udbygger den tidligere undersøgelse. Særligt i forhold til typer af digitale medier og platforme samt typer af genrer og kategorier i forhold til tekstvalg. Derudover er antallet af sprog, man kan vælge, som noget nyt suppleret med: Engelsk, Persisk, Polsk, Somali og Vietnamesisk.

Nærværende undersøgelse adskiller sig også ved at inkludere 7. klasse, hvor den tidligere gik til og med 6. klasse. Udvidelsen skyldes primært, at tidspunktet, hvor læselysten faldt i "Når børn vælger tekster", skete mellem 5.– og 6. klasse. Vi har med den nye undersøgelse ønsket at se, hvad der sker efter 6. klasse i forhold til denne udvikling. Endelig er antallet af deltagende skoler øget betragteligt, så de 12 skoler fra den tidligere læsevaneundersøgelse er øget til 110 skoler. Ligeledes havde den foregående undersøgelse udelukkende fokus på folkeskoler, mens nærværende undersøgelse er landsdækkende og derfor også har deltagelse af privatskoler, friskoler og folkeskoler.

Til forskel fra 2010-undersøgelsen, som blev foretaget manuelt på papir, er "Børns læsning 2017" foretaget som en elektronisk spørgeskemaundersøgelse.

PIRLS 2011
PIRLS er en international undersøgelse af læsekompetencer blandt børn i 4. klasse planlagt af organisationen IEA (The International Association for the Evaluation and Educational Achievement).

Et enkelt spørgsmål er gentaget fra PIRLS 2011. Det sigter til elevernes egen vurdering af læseevner. Spørgsmålet fungerer som baggrundsvariabel i denne undersøgelse, og behandles ikke selvstændigt i rapporten.

Children's and Young People's Reading in 2016
Undersøgelsen er engelsk og foretaget af den private fond National Literacy Trust. Institutionen arbejder bl.a. for at styrke læsning i socialt belastede områder. Hvert år foretager de en landsdækkende læse- og medievaneundersøgelse.

Flere spørgsmål er inspireret af denne engelske læsevaneundersøgelse. Dels i forhold til spørgsmål omkring læselyst, dels i forhold til hvilke forskellige typer af medier, børn foretrækker. Samtidig er der så store forskelle på, hvordan den engelske undersøgelse er tilrettelagt i forhold til vores, at direkte sammenligninger ikke er mulige.

3 Hansen (2014)
4 Spørgsmålet bliver overflødigt i den digitale udgave, hvor skolerne på forhånd er registeret i en database, og derved identificeret.

3.5. Undersøgelsens validitet

En kvantitativ undersøgelse som denne er først og fremmest tal og statistikker, som tegner et billede af, hvordan et givet felt ser ud på et bestemt tidspunkt. I dette tilfælde læse- og medievaner hos elever i 3.–7. klasse, som de så ud i foråret 2017, hvor spørgeskemaundersøgelsen blev foretaget.

For at kunne foretage en repræsentativ indsamling af børns svar på spørgeskemaet, har vi valgt at spørge 3.–7. klasser blandt både folkeskoler og privat- og friskoler. For at sikre validitet har vi udtrukket en stikprøve på 125 skoler fra Center for Anvendt Skoleforsknings skoleregister. Skolerne er valgt ud fra kriterier som skolestørrelse, skoletype og geografi, således at skolerne udgør et repræsentativt udsnit af danske skoler. I alt 110 skoler af de 125 udtrukne valgte at deltage med 456 klasser. De 456 deltagende klasser kommer fra en oplyst liste med i alt 674 klasser. 8721 elever har fuldført spørgeskemaet, hvilket gør undersøgelsen til den største af sin art i Danmark. De vægtede andele af elever matcher med populationsdata fra Danmarks Statistik. Derfor kan vi kalde den nærværende undersøgelse af børns læse- og medievaner for en repræsentativ og valid undersøgelse for børn i 3.–7. klasse.

Der er foretaget *Chi*^{2}-test på ikke-vægtede værdier alle steder, hvor der foretages sammenligninger af forskellige grupper, fx når vi opdeler på køn, sproglig baggrund og klassetrin. Der er således tale om signifikant forskel, hvis en *Chi*^{2}-test viser, at forskellen er mindre end 5 %. Det vil sige, at der er 5% eller mindre sandsynlighed for, at der ikke er forskel på de to grupper, der er sammenlignet. *Chi*^{2}-test (χ^2-test) er således en matematisk formel/metode, der bruges til at afgøre om, den observerede fordeling følger den forventede fordeling. Ved hver figur og tabel angives det statistiske signifikansniveau med p-værdier, fx ($p<0.02$). Da stikprøvens størrelse i undersøgelsen er stor, er langt de fleste forskelle statistisk signifikante.

En statistisk signifikans er dog ikke nødvendigvis en væsentlig forskel. Det afhænger af den kontekst, både spørgsmål og svar indgår i. Derfor vil der ofte være tale om en vurdering af alle faktorer, der spiller ind, når der i undersøgelsen skrives om mere eller mindre afgørende forskelle og udsagn. Fremstillingen veksler derfor mellem og kombinerer deskriptive redegørelser, potentielle forklaringer og statistiske signifikansberegninger som grundlag for udsagn om, hvorvidt forskelle gør sig gældende eller ej.

For uddybninger af enhver art se baggrundsrapporten (Puck 2017) på hjemmesiden for Tænketanken Fremtidens Biblioteker: http://www.fremtidensbiblioteker.dk/

3.6. Undersøgelsens komposition

Undersøgelsen er inddelt i 5 hovedkapitler:

1. **Læselyst og motivation:** Hvad synes børn om at læse? Hvorfor læser de og hvorfor ikke?
2. **Børns læsevaner 1:** Hvor ofte og med hvem læses der?
3. **Børns læsevaner 2:** Hvad læser børn?
4. **Brug af biblioteker:** Hvor ofte bruger og hvorfor kommer børn på biblioteket i og uden for skolen?
5. **Børns medievaner:** Brug af andre medier i forhold til bogen.

Det første kapitel rummer spørgsmål om, hvad børn tænker om det at læse, hvor de finder inspiration til læsning, og hvad der skal til, hvis de skal læse mere, end de gør nu.

Det andet kapitel fokuserer på, hvor ofte børn læser i fritiden, og hvorvidt det er noget, de deler med andre.

Det tredje kapitel handler om, hvilke tekster børn læser i fritiden, trykte som digitale. Endelig giver kapitlet et billede af, hvilke genrer, titler og forfattere, der er populære blandt børn i 3.–7. klasse.

Det fjerde kapitel omhandler børns forhold til og brug af biblioteker. Fx hvor ofte børnene låner bøger på henholdsvis det pædagogiske læringscenter på skolen og biblioteket uden for skolen, samt hvad de synes om bibliotekarerne hvert sted.

Det femte og sidste kapitel omhandler børns medievaner. Fx hvor meget tid børn bruger på de forskellige medier i fritiden, og hvilke medier børn foretrækker, når de henholdsvis skal hygge sig og vide/lære noget.

I alle behandlede spørgsmål fremstår resultaterne opdelt på køn, sproglig baggrund samt klassetrin. I enkelte spørgsmål har der ikke været grundlag for at gennemgå alle opdelinger.

3.7. Prioritering af materiale

Det skal understreges, at ikke alle spørgsmål, der har været stillet i undersøgelsen, er blevet behandlet i nærværende rapport. Det har været nødvendigt at prioritere og præcisere datamaterialet, så de spørgsmål, der er behandlet, er dem, der har været mest relevante for vores problemstilling og opdrag fra Tænketanken Fremtiden Biblioteker.

4. Sammenfatning

Sammenfatningen er disponeret, så der samles op i overensstemmelse med rapportens disposition. I det følgende konkluderes der under hver af de fem hovedoverskrifter med henvisning til de konkrete spørgsmål, der er tale om. Der vil flere steder være anført opmærksomhedspunkter, som formidlere af litteratur til børn kan tænke ind i deres faglige praksis.

1. Læselyst og motivation

Spørgsmålene handler primært om, hvordan børn opfatter det at læse[5].

Spørgsmål 3. Hvad tænker du om at læse?
På spørgsmålene om, hvad børnene tænker om at læse, viser der sig en overvejende positiv indstilling. 42% af børnene kan siges at forholde sig positivt til læselyst, 20% negativt. Tallene viser dog også, at en forholdsvis stor del forholder sig mere neutralt til spørgsmålene omkring læselyst. Børnene betegner ikke læsning som værende en aktivitet forbeholdt nørder (her er 86% uenige), men kun omkring halvdelen af børnene er helt eller delvist enige i, at læsning er decideret cool. Drenge er generelt set en del mere negativt indstillede i forhold til læselyst end piger.

Når det handler om læsning fra et nytte- og præstationsperspektiv samt forældrenes engagement i forhold til deres barns læsning, ser vi et positivt billede. Overordnet viser børnenes svar på de tre spørgsmål omhandlende dette, at læsning ses som vigtigt af børnene selv, at de oplever, at læsning nytter i forhold til at blive bedre læsere, samt at børn oplever, at deres forældre engagerer sig i, om de læser.

Spørgsmål 7. Hvor finder du inspiration til, hvad du skal læse i fritiden?
Når børnene bliver spurgt, hvor de finder inspiration til, hvad de skal læse i fritiden, er det i høj grad aktører og formater fra deres fritidssfære, de angiver: Venner, film, fritidsinteresser og nettet. Personer i børnenes nære miljø, især mor, er også vigtig, men betydningen af inspiration fra børns nære miljø falder, som de bliver ældre.

Opmærksomhedspunkt: Børns fritidssfære vægtes generelt højt som inspirationskilde til fritidslæsning.

PLC-vejledere fylder samlet set mere som inspirationskilde til børns fritidslæsning end biblioteksansatte på folkebiblioteket, og børnene låner samlet set hyppigere bøger på Det pædagogiske læringscenter (PLC) på skolen end folkebiblioteket. Men forskellen mellem i hvor høj grad den biblioteksansatte uden for skolen og PLC-vejlederen fungerer som inspirationskilde, udligner sig noget med alderen, fordi betydningen af PLC-vejlederne falder. Pigerne finder i lidt højere grad end drengene inspiration hos PLC-vejlederen på skolen. Kønsforskellen er mere markant i forhold til biblioteket uden for skolen, hvor hhv. 10% af drengene og 15% af pigerne angiver, at de bruger den biblioteksansatte som inspirator.

5 Eleverne har her svaret ud fra deres egen opfattelse af læsning. Dog er udsagnene i spørgsmål 3 for en stor del gentagelse af et spørgsmål fra "Når børn vælger tekster" (2014), hvor opfattelsen af læsning netop her ikke omfattede digitale tekster, men trykte, fysiske tekster.

22% af børnene har angivet, at de finder inspiration til læsning på nettet. Når disse udpeger, hvor de specifikt søger inspiration, er YouTube og Google topscorere. 3% bruger bibliotekets hjemmeside, mens 1% angiver Biblo.dk som inspirationskilde. Ikke overraskende er brugerne af Biblo.dk og bibliotekets hjemmeside de børn, som ofte kommer på biblioteket uden for skolen.

Opmærksomhedspunkt: Få børn benytter generelt de digitale biblioteksplatforme. Til gengæld benyttes de i særlig grad af de børn, der i forvejen ofte kommer på biblioteket.

Spørgsmål 12. Jeg ville nok læse mere, hvis ...
På spørgsmålet om, hvad der kunne få børnene til at læse mere, angiver de mangel på tid og lange skoledage som de mest afgørende faktorer. Men 46% peger på vigtigheden af, at emnet, de læser om, interesserer dem. Det kan betyde, at eleverne ikke oplever, at de i hverdagen bliver præsenteret nok for bøger, der interesserer dem. Kun 7% angiver, at et forbedret folkebibliotek kunne bevirke, at de læste mere. Imidlertid angiver 14%, at de ville læse mere, hvis biblioteket uden for skolen lå tættere på.

2. Børns læsevaner – hvor ofte og med hvem?

Kapitlet handler om, hvor meget tid børn bruger på læsning i fritiden på en normal hverdag, og om hvorvidt de deler deres læseoplevelser med andre.

Spørgsmål 6. Hvor ofte læses der i fritiden?
Siden 2010 er der sket et fald i forhold til, hvor ofte børn læser i fritiden. Samlet er der sket et fald på 5%, fra 61% til 56%, i forhold til børn, der læser mindst flere gange om ugen. Faldet er størst hos pigerne. I 2010 læste 68% af pigerne 'Mindst flere gange om ugen'[6], mens det var 53% af drengene. I 2017 er disse tal faldet til henholdsvis 59% for pigernes vedkommende og 52% for drengene. Der er ikke forskel på, hvor ofte et- og tosprogede børn læser i fritiden. Der er sket et mindre fald på tværs af klasser i forhold til, hvor ofte der læses. Faldet er størst hos 5. klasserne.

Opmærksomhedspunkt: Børn bruger generelt mindre tid på at læse nu end i 2010, men det er især hos piger og 5. klasser, at der ses fald i tiden brugt på læsning.

Spørgsmål 8. Hvor ofte gør du disse ting uden for skolen?
Spørgsmålet handler om, hvor ofte man læser sammen med nogen i sin fritid og hvorvidt, man deler sine læseoplevelser med andre. Der er altså tale om spørgsmål, der kan give input til, hvad der kendetegner danske børns læsekultur. Det er generelt ikke så udbredt at læse højt for nogen eller selv blive læst højt for. Omkring 20% af alle gør det flere gange om ugen.

Det er først og fremmest de yngste, der læser for og med andre. Børn snakker generelt ikke så ofte med andre om deres læseoplevelser. Fx er der 75%, som sjældent eller aldrig snakker med deres venner om det, de læser i fritiden. Piger er dog mere tilbøjelige til at dele læseoplevelser end drenge. Overordnet peger det på, at læsning i fritiden er kendetegnet ved at være en introvert aktivitet, man har for sig selv.

Opmærksomhedspunkt: Der synes at tegne sig en læsekultur blandt børn, hvor læsning primært praktiseres som noget, man gør for sig selv.

6 Termen 'Mindst flere gange om ugen' dækker over en sammenlægning af tallene for daglig og ugentlig læsning. Den vil blive brugt fremadrettet. Nogle læseaktiviteter foregår ikke dagligt for de flestes vedkommende. Her giver det således god mening at lægge de pågældende tal sammen.

3. Børns læsevaner – hvad læser børn?

Kapitlet omhandler både hvilke typer af tekster og genrer, børn foretrækker, samt hvilke forfattere flest børn havde læst den seneste måned i forhold til tidspunktet, hvor de besvarede spørgeskemaet.

Spørgsmål 9a. Hvor ofte læser du disse ting uden for skolen – trykte tekster
Historier/romaner er den type trykte tekster, børn overordnet læser mest i fritiden. I gennemsnit læser 30% af alle børn denne type tekster flere gange om ugen. I gennemsnit læser 20% af alle børn faktabøger flere gange om ugen, hvilket er den type tekster, der læses næstmest. Til sammenligning læses blade og magasiner i gennemsnit af knap 10% af alle børn. De fleste børn læser sjældent digte, aviser og religiøse tekster.

Opmærksomhedspunkt: Både skøn- og faglitteratur prioriteres af forholdsvis mange børn. Digte, aviser og religiøse tekster opsøges derimod af de færreste.

○ **Drenge**
Drenge bruger mere tid på faktabøger end piger. 44% af pigerne læser sjældent denne type bøger, mens det er 35% for drengenes vedkommende. Drenge læser også oftere manualer, der har et nytteformål. Tegneserier læses også oftere af drenge end piger. Knap 20% af drengene læser denne type tekster mindst flere gange om ugen, mens det er knap 10% for pigernes vedkommende.

Opmærksomhedspunkt: Flere drenge prioriterer faglitteratur og tegneserier.

○ **Piger**
Piger læser noget oftere skønlitteratur end drenge. 34% af pigerne læser denne type tekst mindst flere gange om ugen, mens det er 25% for drengenes vedkommende. Piger er også mere tilbøjelige til at læse magasiner og blade. 79% af drengene læser sjældent eller aldrig denne type tekster, mens det er 63% af pigerne.

Opmærksomhedspunkt: Flere piger prioriterer skønlitteratur samt blade og magasiner, når de læser i fritiden.

○ **Etsprogede og tosprogede**
Tosprogede læser faktabøger lidt oftere end etsprogede. 24% tosprogede læser denne type tekster mindst flere gange om ugen, mens det er 18% for de etsprogedes vedkommende. Religiøse tekster læses en del mere af tosprogede. Knap 20% af de tosprogede læser denne type tekster mindst flere gange om ugen, mens det er 2% for etsprogedes vedkommende.

Opmærksomhedspunkt: Flere tosprogede prioriterer faktabøger og religiøse tekster.

○ **Klassetrin**
Skønlitteratur og faktabøger er den type trykte tekster, der læses mest på tværs af klassetrin, selvom tallene falder med alderen. Blade og magasiner læses mest af de ældste elever, ligesom aviser også gør det. Tegneserier og digte læses mest af de yngre elever.

Opmærksomhedspunkt: Flere ældre elever prioriterer blade og magasiner. Flere yngre elever prioriterer tegneserier og digte.

Spørgsmål 9b. Hvor ofte læser du disse ting uden for skolen – digitale tekster
Beskeder på telefon, tablet eller PC er den type digitale tekster, børn overordnet bruger mest tid på. Dvs. tekst produceret i forbindelse med digitale og sociale medier. 70% af alle børn læser denne type tekst næsten hver dag. Tekst på websider fundet via fx Bold.dk, Google, Wikipedia eller YouTube ligger også højt. 50% af alle

læser denne type tekster næsten hver dag. Lydbøger og e-bøger læses/høres ikke så ofte, når vi ser på det samlede billede. Fx har 79% svaret, at de sjældent eller aldrig læser e-bøger. Ca. 30% af alle læser sangtekster på nettet mindst flere gange om ugen.

Opmærksomhedspunkt: Børn bruger meget tid på sociale medier. Søgetjenester som Google og Wikipedia prioriteres også højt. E- og lydbøger opsøges generelt ikke af flertallet.

○ **Drenge**
Flere drenge bruger mere tid end piger på at læse tekster på websider. Kategorien er så bred, at det er svært at konkludere noget sikkert på den baggrund.

○ **Piger**
Flere piger bruger noget mere tid på sociale medier end drenge. 76% af pigerne læser denne type tekst næsten hver dag, mens det er 64% for drengenes vedkommende. Piger er også mere tilbøjelige til at læse sangtekster på nettet og blogs.

Opmærksomhedspunkt: Flere piger end drenge bruger tid på sociale medier. Det samme gør sig gældende for blogs og sangtekster.

○ **Etsprogede og tosprogede**
Der er ikke store forskelle på etsprogede og tosprogede i forhold til læsning af digitale tekster. Tosprogede bruger en anelse mere tid på at læse tekster fra websider og netaviser. På samme måde bruger tosprogede lidt mere tid på blogs og sangtekster end etsprogede.

Opmærksomhedspunkt: Tosprogede bruger samlet set mere tid på en bredere vifte af digitale tekster end etsprogede.

○ **Klassetrin**
De fleste digitale tekster læses oftere, jo ældre børnene bliver. Fx bruger de ældste børn mere tid på både sociale medier og websider end de yngste. E-bøger og lydbøger læses/høres til gengæld mest af de yngste elever.

Opmærksomhedspunkt: Internettet og de sociale medier appellerer særligt til de ældste elever. Lyd- og e-bøger appellerer særligt til de yngste elever.

Spørgsmål 10. Når du læser, hvad kan du så bedst lide at læse?
Overordnet set er humor og fantasy/science fiction de mest populære genrer blandt børnene. Serien er også valgt af de fleste børn. Eventyr og faktabøger ligger også ganske højt på prioriteringslisten. Digte læses af de færreste, mens engelske bøger læses af ca. 17% af alle.

Opmærksomhedspunkt: Seriekonceptet hitter stadig blandt de fleste børn. Det samme gælder humor og fantasy.

○ **Drenge**
Flere drenge er mere tilbøjelige til at vælge faktabøger end piger. De prioriterer også i højere grad humoristiske bøger end piger. 50% af drengene har valgt humor som en favorit, mens det er 43% for pigernes vedkommende.

Opmærksomhedspunkt: Flere drenge prioriterer i højere grad humor/sjove bøger og faktabøger end piger.

○ **Piger**
Selvom både drenge og piger er glade for serier, er det en kategori, som flere piger end drenge foretrækker. Derudover læser piger oftere bøger om kærlighed og realistiske historier om børn og unges liv. Piger er også mere tilbøjelige til at vælge eventyr, end drenge er.

Opmærksomhedspunkt: Piger prioriterer i højere grad bøger om kærlighed, realistiske bøger om børn og unge samt eventyr.

○ **Etsprogede og tosprogede**
Der er få forskelle på etsprogede og tosprogede børn i denne sammenhæng. Gyser-, spøgelses- og horrorbøger læses dog noget oftere af tosprogede børn. Engelske bøger vælges også oftere af tosprogede børn. 29% tosprogede har valgt denne type bøger, mens det er 13% for de etsprogedes vedkommende.

Opmærksomhedspunkt: Gyser-, spøgelses- og horrorbøger samt engelske bøger prioriteres i særlig grad af tosprogede.

○ **Klassetrin**
Interessen for krimi/detektivbøger, historier om kærlighed og realistiske historier om børn og unges liv stiger generelt med alderen. Det samme gør interessen for fantasy/science fiction. 36% af 3. klasserne har valgt denne type bøger, mens det er 47% for 7. klassernes vedkommende. Engelske bøger er også en større favorit hos de ældre end de yngste. Interessen for serier, faktabøger og eventyr er til gengæld størst hos de yngste elever.

Opmærksomhedspunkt: Krimi/detektivbøger, historier om kærlighed, engelske bøger og realistiske bøger om børn og unges liv prioriteres særligt af de ældste elever. Eventyr og faktabøger prioriteres af de yngste.

Spørgsmål 11. Hvilke bøger har du læst den seneste måned?
Børnenes Top 10-lister over forfattere stemmer godt overens med de genrer og kategorier, de har angivet som favoritter. Seriens popularitet bekræftes ved, at alle på listen, på nær John Green og H.C. Andersen, er forfattere til serier. Fantasygenren slår bl.a. igennem ved, at førstepladsen indtages af J.K. Rowling (forfatter til serien om Harry Potter). Faktisk er Rowling nummer 1 på alle top 10-lister på tværs af køn, sproglig baggrund og klassetrin, på nær ved 3. klasserne, hvor hun kommer ind på en 3. plads. Humoren er også stærkt repræsenteret på den overordnede liste. 3 ud af 10 er forfattere til humoristiske serier, nemlig Dav Pilkey, Jeff Kinney og Manu Sareen.

Opmærksomhedspunkt: Overordnet set er serier, humor og fantasy meget populære genrer.

○ **Drenge**
Drengenes top 10-lister bærer særligt præg af forfattere til humoristiske bøger. Derudover er det skabere af kendte fantasyuniverser og en enkelt fodboldserie, der slår igennem. Flere af forfatterne har typisk drenge som hovedpersoner i deres universer.

Opmærksomhedspunkt: Flere drenge prioriterer særligt humor, fantasy og sport.

○ **Piger**
Til forskel fra drengene bærer pigernes top 10-lister præg af forfattere til kærlighedshistorier og realistiske historier om børn og unges liv. Derudover er det også forfattere til typiske pigeserier, som dukker op på listen, ligesom piger er hovedpersoner i bøgerne skrevet af flere af forfatterne på pigernes Top 10. Forfattere til fantasyuniverser er også på listen.

Opmærksomhedspunkt: Flere piger prioriterer særligt kærlighed, realisme, pigeserier og fantasy.

○ **Etsprogede og tosprogede**
6 ud af 10 navne er fælles for etsprogede og tosprogede. Tosprogede har i modsætning til etsprogede to engelske forfattere på listen, nemlig John Green og Stephenie Meyer. Derudover er H. C. Andersen og Kasper Hoff på top 10 for de tosprogede, mens de ikke er at finde hos de etsprogede.

Opmærksomhedspunkt: Flere tosprogede prioriterer særligt engelske forfattere, eventyr og fantasy.

○ **Klassetrin**
J.K. Rowling er på Top 10 listerne for alle klassetrin. Forfatteren til letlæsningsbøger, Jørn Jensen, er også populær på alle klassetrin på nær 7. klasse. Lene Kaaberbøl prioriteres ligeledes på listerne på nær hos 3. klasserne. De engelsksprogede forfattere bliver mere populære, jo ældre børnene bliver.

Opmærksomhedspunkt: Forfattere til danske klassikere prioriteres særligt hos de yngste, forfattere til engelske bøger hos de ældste.

4. Biblioteksbrug i og uden for skolen.

Spørgsmål 13a og 14a. Hvor tit låner du bøger på skolebiblioteket/folkebiblioteket?
71% af børnene låner bøger mindst 1 gang om året på folkebiblioteket – og 27% af den gruppe låner bøger flere gange om måneden eller hyppigere. 56% af eleverne kan betegnes som hyppige brugere af det pædagogiske læringscenter på skolen. Det er i højere grad drengene, der angiver, at de aldrig låner bøger på folkebiblioteket. For både PLC og folkebibliotek er der en tendens til, at eleverne sjældnere låner bøger på biblioteket, jo ældre de bliver.

Spørgsmål 13b og 14b. Hvorfor kommer du på skolebiblioteket/folkebiblioteket?
Elevernes primære grund til at komme på biblioteket uden for skolen er at finde bøger, men 19% kommer der for at læse. 9% kommer for at hænge ud med vennerne og 6% for at lave lektier. I det omfang, der er klubber på bibliotekerne, har de kun tag i 1% af de adspurgte elever.

Opmærksomhedspunkt: Børns lånevaner er bemærkelsesværdigt forskellige. 27% af de adspurgte børn kan betegnes som hyppige lånere, mens 29% aldrig låner bøger på folkebiblioteket. Drenge kommer der i mindre grad end piger. De fleste børn kommer på folkebiblioteket for at finde bøger.

Spørgsmål 13c og 14c. Hvad synes du om skolebibliotekarerne/bibliotekarerne uden for skolen?
Børnene er overordnet tilfredse med både biblioteksansatte uden for skolen og PLC-vejledere, som de fleste børn mener lytter, er venlige, kan spørges om alting og giver gode tips til bøger.

Opmærksomhedspunkt: Et flertal af børnene kommer på biblioteket uden for skolen. Samtidig er de fleste af de børn, der kommer på bibliotekerne, både i og uden for skolen, tilfredse med de biblioteksansattes indsats.

5. Børns medievaner

Spørgsmålene handler om, hvilke typer af medier børnene foretrækker at bruge i deres fritid.

Spørgsmål 16. Hvor meget tid bruger du ca. på følgende ting uden for skolen?
YouTube og streamingtjenester er den type medier, børn overordnet set bruger mest tid på efter skole. 42% af alle børn bruger mellem 1-3 timer dagligt på det. Tallene peger på, at TV i mere traditionel forstand er overhalet af medietilbud, hvor man i højere grad selv har indflydelse på, hvad man vil se hvornår.

Samtidig er TV stadig et af de mest søgte medier hos både drenge og piger. I gennemsnit bruger knap 50% af alle børn op til 1 time på TV hver dag. Til sammenligning bruger børn generelt lidt mindre tid på bøger og blade: 43% bruger i gennemsnit op til 1 time på at læse denne type tekster. I gennemsnit bruger 37% af børnene op til 1 time på at læse historier og tekster på nettet.

Opmærksomhedspunkt: Børn sætter for en stor del pris på visuelle medier med mere eller mindre internationalt præg. Læsning af historier og tekster i fritiden foregår sjældent i mere end en time ad gangen.

○ **Drenge**
Flere drenge bruger en del mere tid på at spille digitale spil end piger. 42% af alle drenge spiller op til 1 time om dagen, mens det er 22% for pigernes vedkommende. Det, drenge bruger mindst tid på, er at læse historier i bøger og blade eller tekster og historier på nettet.

Opmærksomhedspunkt: Flere drenge prioriterer digitale spil en del højere end piger.

○ **Piger**
Flere piger bruger en del mere tid på at læse i bøger og blade end drenge. 49% bruger op til 1 time på denne aktivitet, mens det er 36% for drengenes vedkommende. Piger bruger også mere tid på sociale medier end drenge. Endelig bruger flere piger også lidt mere tid på at se TV.

Opmærksomhedspunkt: Flere piger bruger en del mere tid på bøger, blade og sociale medier end drenge.

○ **Et- og tosprogede børn**
Tosprogede børn adskiller sig fra etsprogede ved at bruge mere tid på at læse historier og tekster på nettet. De bruger også en anelse mere tid på sociale medier end etsprogede børn.

Opmærksomhedspunkt: Flere tosprogede bruger mere tid på digitale tekster og sociale medier end etsprogede.

○ **Klassetrin**
Interessen for de digitale tekster stiger med alderen. Det samme gør tiden brugt på YouTube, streamingtjenester og sociale medier. Interessen for bøger og blade falder derimod med alderen.

Opmærksomhedspunkt: Flere af de ældste elever foretrækker i højere grad digitale og sociale medier end de yngste. Det samme gælder YouTube og streamingtjenester.

Spørgsmål 17. Hvad vælger du helst, når du skal hygge dig
Topscoreren i forhold til hvad børn helst vælger, når de skal hygge sig, er at se film og programmer på platforme som Netflix eller YouTube. Kun 20% har ikke prioriteret denne mulighed. Spil på digitale platforme er den mulighed, som næstflest har prioriteret. Kun 32% har ikke prioriteret denne mulighed.

Bogen prioriteres i højere grad som kilde til viden end som underholdning af børnene. Det samme gælder historier og tekster på nettet. Omvendt prioriteres aviser, blade og computeren, når den ikke bruges til spil, af flere som kilde til at lære/vide noget, end som underholdning. Det er bemærkelsesværdigt, at 68% ikke prioriterer at læse en bog, når de skal hygge sig. Det er især drengene, der fravælger bogen. Til gengæld har 16% af alle valgt at læse en bog som førsteprioritet. Det kunne tolkes således, at de, der læser bøger, værdsætter det. De digitale formater for læsning af historier og tekster har dårligere fat i børn end det analoge format. 85% har ikke prioriteret denne mulighed. Børns prioritering af de trykte medier, bogen og tegneserien, falder, efterhånden som eleverne bliver ældre.

Spørgsmål 18. Hvad vælger du helst, når du gerne vil lære/vide noget?
På spørgsmålet om, hvilke medier børnene helst vælger, når de gerne vil lære/vide noget, er den analoge bog topscorer, efterfulgt af TV, programmer på platforme som Netflix samt historier og tekster på nettet. Hele 26% prioriterer digitale spil som kilde til viden; tallet for drengene er med 37% markant højere end for pigerne. Der sker et fald i prioriteringen af bogen som kilde til viden, som eleverne bliver ældre. Omvendt prioriteres tekster og historier på nettet samt computeren, når den ikke bruges til spil, i stigende grad med alderen.

5. Læselyst og motivation

Hvordan opfatter børn læsning? Er det for nørder, eller er det sejt at læse? Er det noget man gør, fordi de voksne siger det, og er læsning vigtigt for at klare sig godt i fremtiden? Hvem inspirerer børnene i forhold til læsning og hvad kunne evt. få dem til at læse mere? Dette kapitel handler om børns læselyst og motivation.

Spørgsmål 3. Hvad tænker du om at læse?
Eleverne har på en 4-punktskala angivet, hvorvidt de var enige i nedenstående udsagn.

De første fire udsagn kan siges at handle om børnenes indstilling til det at læse, barnets læselyst, mens de tre efterfølgende udsagn anlægger et nytte- og præstationsperspektiv samt spørger ind til forældrenes engagement i barnets læsning.

Det er vigtigt at bemærke, at udsagnene er formuleret hhv. positivt og negativt i forhold til læsning. Så eleven, der er meget positivt indstillet i forhold til læsning, vil erklære sig meget uenig i, at læsning er for nørder, og meget enig i, at læsning er cool.

Spørgsmål 3. **HVAD TÆNKER DU OM AT LÆSE?**

Læselyst

- ○ Jeg læser kun, hvis jeg er nødt til det
- ○ Jeg synes, læsning er for nørder
- ○ Jeg synes, læsning er cool
- ○ Jeg læser mest, når de voksne siger, jeg skal

Nytte, præstation og forældres rolle

- □ Mine forældre går ikke op i, om jeg læser
- □ Jo mere jeg læser, jo bedre bliver jeg
- □ Jeg er nødt til at læse godt af hensyn til min fremtid

5.1. Læselyst

Tabel 3 og Figur 1 illustrerer børnenes svar i forhold til læselyst/ulyst:

TABEL 3: Børnenes svar i forhold til spørgsmål vedrørende børns læselyst.

I procent	Meget uenig	Lidt uenig	Lidt enig	Meget enig
Jeg læser kun, hvis jeg er nødt til det	21	32	32	15
Jeg synes, læsning er for nørder	66	20	9	5
Jeg synes, læsning er cool	19	32	34	15
Jeg læser mest, når de voksne siger, jeg skal	16	27	34	23

Note 3: N=8721. Vægtet op på landsplan.

FIGUR 1: Børnenes svar i forhold til spørgsmål vedrørende læselyst.

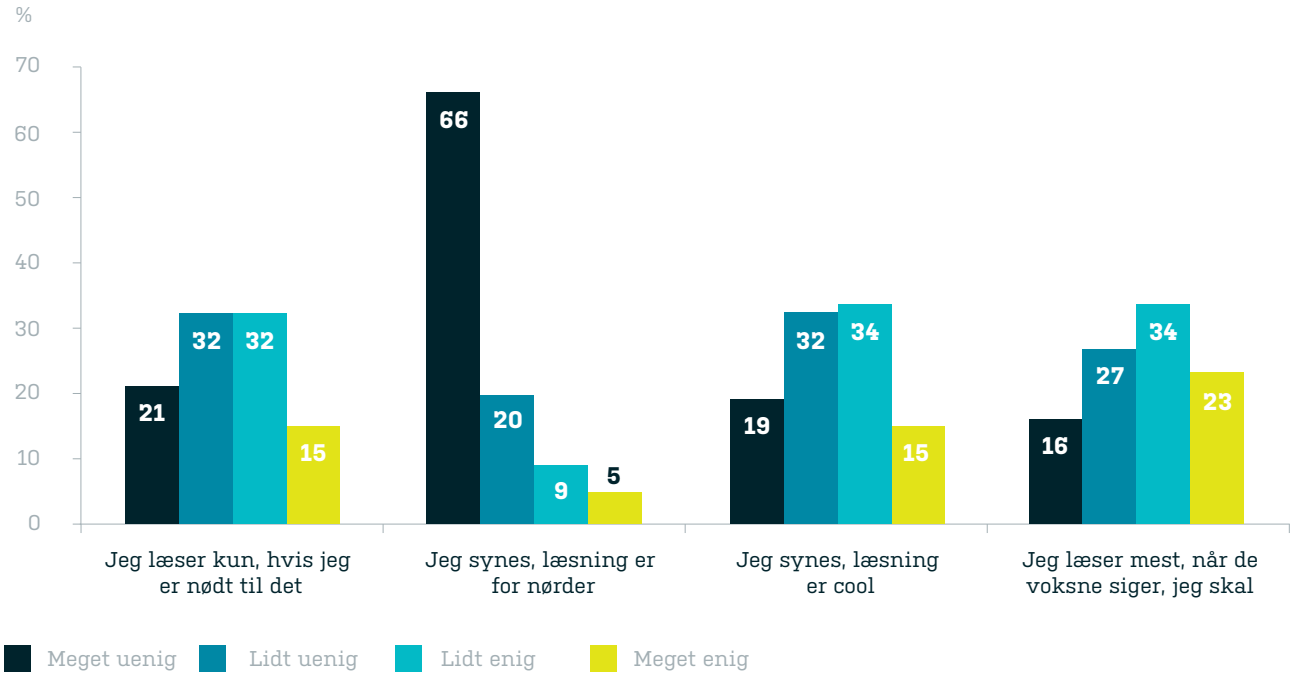

Note 4: N=8721. Vægtet op på landsplan.

- 15% er meget enige i, at de kun læser, hvis de er nødt til det. 21% er meget uenige i dette udsagn.
- 66% er meget uenige i, at læsning er for nørder. Omvendt er det kun 15%, der er meget enige i, at læsning er decideret cool. 19% er meget uenige i at læsning er cool.
- 23% er meget enige i, at de mest læser, når de voksne siger, at de skal; 16% er meget uenige i dette udsagn.
- For udsagnene om, at man kun læser, når man er nødt til det, at læsning er cool, og at man kun læser, når de voksne siger, at man skal, samler der sig klynger med omkring 2/3 af børnene, som er nogenlunde ligeligt fordelt mellem at være lidt positive eller lidt negative.

Sammenhængen mellem spørgsmålene om læselyst
De fire netop gennemgåede udsagn kredser om det samme overordnede emne, nemlig læselyst. Svarene på de fire første udsagn hænger sammen, når vi ser på børnenes svar i en såkaldt faktoranalyse. I en faktoranalyse er vi interesserede i hvilke spørgsmål, der hænger sammen, og hvor stærkt de hænger sammen.

Analysen viser, at der er en stærk sammenhæng (Cronbach's alpha: 0,702; se baggrundsrapport for uddybning) mellem netop de fire udsagn. Dette indikerer, at det er den samme bagvedliggende faktor, der slår ud i forhold til, hvordan børnene vurderer udsagnene. Denne bagvedliggende faktor har vi valgt at kalde 'Læselyst', fordi spørgsmålene kredser om lyst og indstilling til læsning. Har man fx svaret, at man er enig i udsagnet: "Jeg synes, læsning er cool", er man tilsvarende uenig i udsagnene "Jeg læser kun, hvis jeg er nødt til det", "Jeg læser mest, når de voksne siger, jeg skal" og "Jeg synes, læsning er for nørder".

Et samlet tal for læselyst
Når vi har identificeret en dimension bag de fire spørgsmål, kan vi lave et såkaldt indeks med dem. I en indeksanalyse tildeler vi de forskellige svarkategorier en talværdi. Således er kategorien meget uenig tildelt værdien 1 og meget enig er tildelt værdien 4.

Spørgsmål vedrørende læselyst
Figur 2 sammenfatter både positive, neutrale og negative holdninger til læselyst. I forhold til læselyst, viser børnenes svar overordnet, at de er langt mere positive end negative. 42 % kan siges at forholde sig positivt til læselyst ud fra vores beregninger, 20 % negativt. Tallene viser dog også, at en forholdsvis stor del forholder sig mere neutralt til spørgsmålene omkring læselyst.

FIGUR 2: Inddelingen af børnene angående deres syn på læselysten via indekset læselyst.

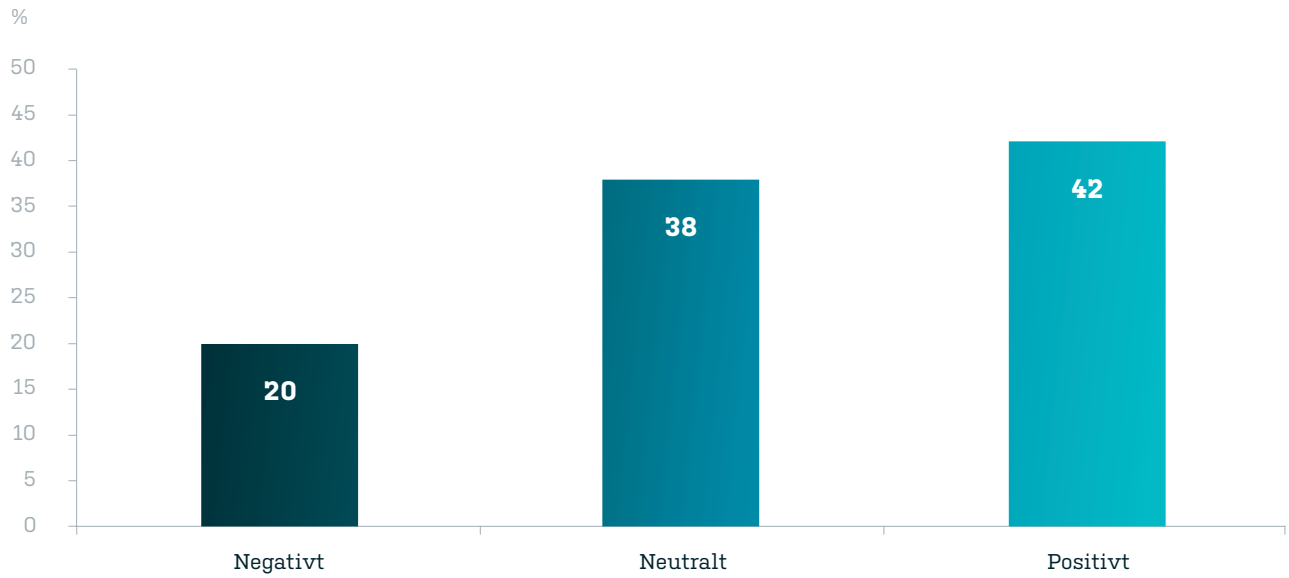

Note 5: N=8721. Vægtet op på landsplan. Indekset har værdierne 1–4. Hvis man har en indeksværdi på 2 eller mindre har man et negativ syn. Hvis man har en indeksværdi på 3 eller mere, har man et positivt syn. Har man en indeksværdi imellem 2 og 3, har man et neutralt syn.

Læselyst i relation til køn
Hvis vi ser på henholdsvis piger og drenge (Figur 3), forholder piger sig en del mere positivt til læselyst. 51% af pigerne forholder sig positivt, mens det er 33% for drengenes vedkommende. 28% af drengene forholder sig decideret negativt til læselyst, mens det kun er 13% af pigerne.

FIGUR 3: Inddelingen af børnene angående deres syn på læselysten via indekset læselyst – opdelt på køn.

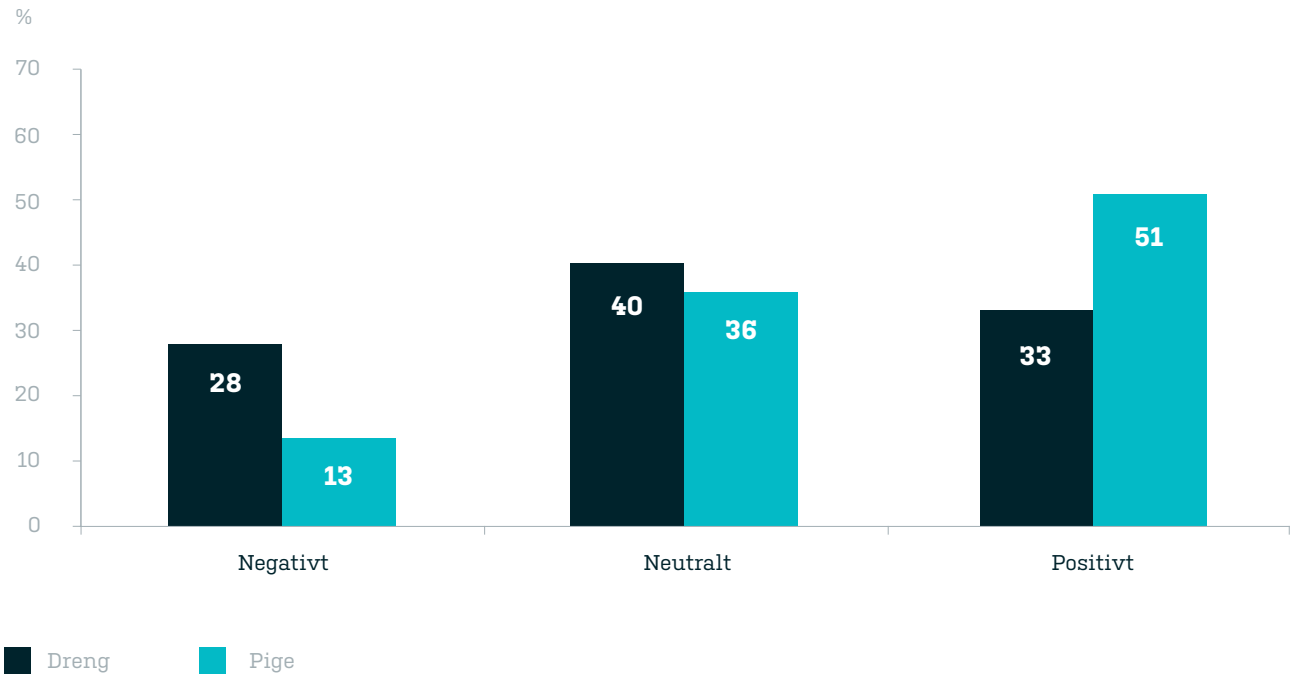

Note 6: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Indekset har værdierne 1–4. Hvis man har en indeksværdi på 2 eller mindre har man et negativ syn. Hvis man har en indeksværdi på 3 eller mere har man et positivt syn. Har man en indeksværdi imellem 2 og 3 har man et neutralt syn.

Tendensen tydeliggøres fx i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt læsning er for nørder (Figur 4), hvor drenge i højere grad end piger forbinder læsning med noget, som ligger uden for de flestes interessefelt.

FIGUR 4: Hvordan børnene forholder sig til udsagnet: "Jeg synes, læsning er for nørder" – opdelt på køn.

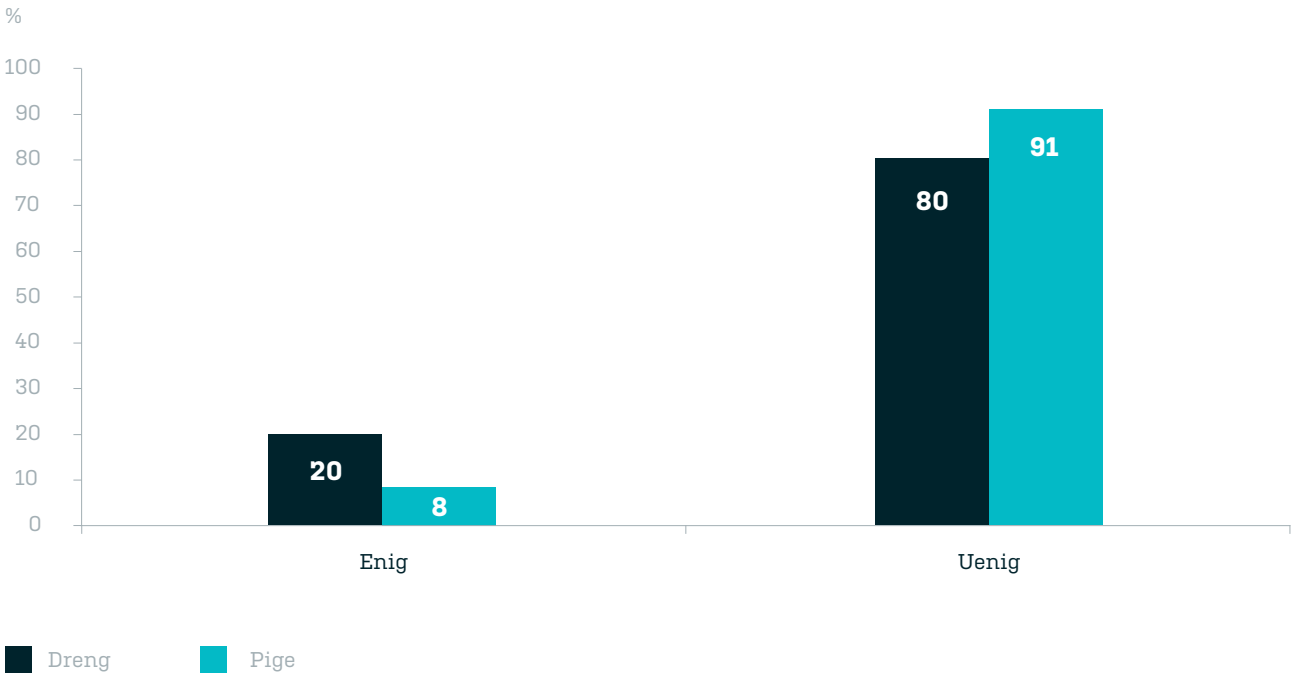

Note 7: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Svarkategorierne "Meget enig" og "Lidt enig" er slået sammen til "Enig", mens svarkategorierne "Meget uenig" og "Lidt uenig" til "Uenig". Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001. Chi-i-anden test er foretaget på de oprindelige 4 svarkategorier.

Ligeledes er 14% flere drenge uenige i, at læsning er cool (Figur 5).

FIGUR 5: Hvordan børnene forholder sig til udsagnet: "Jeg synes læsning er cool" – opdelt på køn.

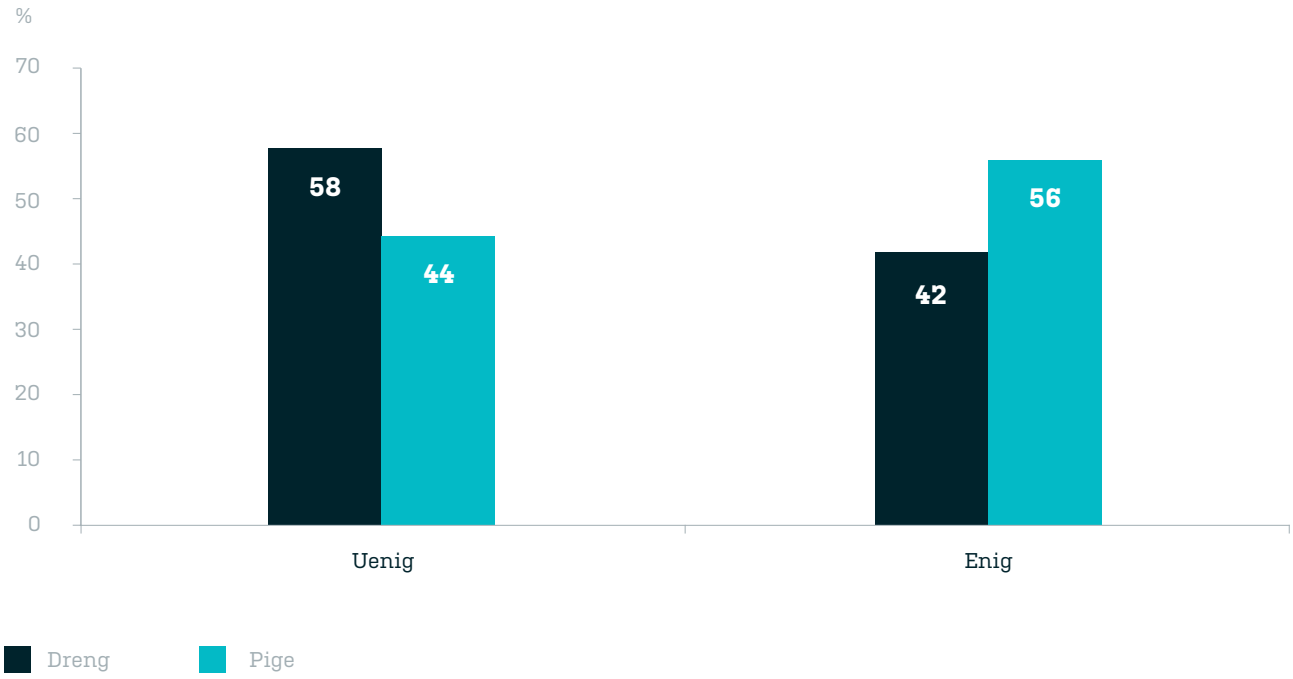

Note 8: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Svarkategorierne "Meget enig" og "Lidt enig" er slået sammen til "Enig", mens svarkategorierne "Meget uenig" og "Lidt uenig" til "Uenig". Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001. Chi-i-anden test er foretaget på de oprindelige 4 svarkategorier.

Læselyst i relation til klassetrin
Figur 6 viser, at læselysten falder med alderen, og den største ændring sker mellem 5. og 6. klasse, hvilket også var tilfældet i 2010. I 2017 forholder 17–18% af 3.– 5. klasserne sig negativt til læsning, hvorefter tallene stiger i 6. og 7. klasse til henholdsvis 23% og 24%. På samme måde er der mellem 44% og 47% af 3.–5. klasserne, som forholder sig positivt til læsning, hvorefter kurven falder til 39% og 36% for henholdsvis 6. og 7. klasserne.

Sproglig baggrund er ikke afgørende for, hvordan man svarer på spørgsmålene om læselyst.

FIGUR 6: Inddeling af børnene angående deres syn på læselysten via indekset læselyst – opdelt på klassetrin.

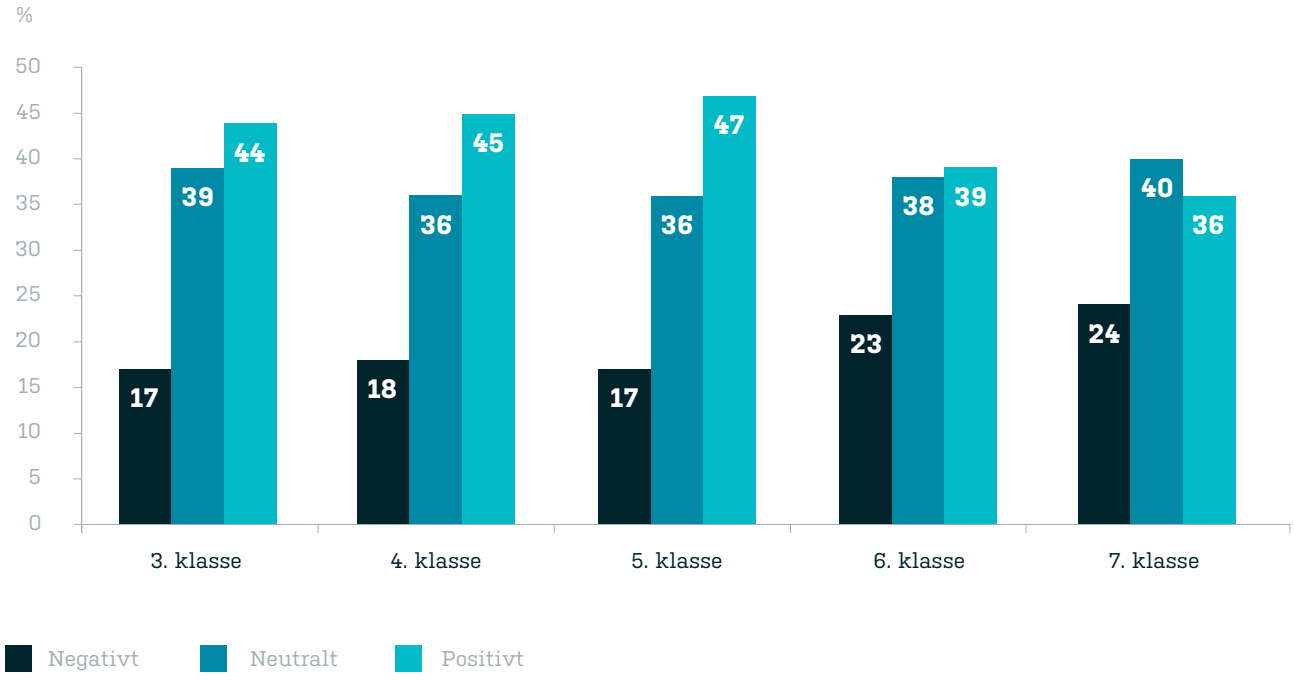

Note 9: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er undladt. Indekset har værdierne 1–4. Hvis man har en indeksværdi på 2 eller mindre har man et negativt syn. Hvis man har en indeksværdi på 3 eller mere, har man et positivt syn. Har man en indeksværdi mellem 2 og 3, har man et neutralt syn.

5.2. Læsning fra et nytte- og præstations-perspektiv samt forældrenes engagement i deres barns læsning

De tre resterende udsagn under 'Hvad tænker du om at læse?' handler om læsning fra et nytte- og præstationsperspektiv samt om børnenes oplevelse af deres forældres engagement i deres læsning. Fordelingen af svar ses i Tabel 4 og Figur 7.

Køn og sproglig baggrund er ikke vigtige faktorer i forhold til, hvordan børnene vurderer disse tre udsagn.

TABEL 4: Børnenes svar i forhold til udsagn vedrørende læsning fra et nytte- og præstationsperspektiv samt forældrenes engagement i deres barns læsning.

I procent	Meget uenig	Lidt uenig	Lidt enig	Meget enig
Mine forældre går ikke op i, om jeg læser	50	29	14	7
Jo mere jeg læser, jo bedre bliver jeg	3	4	19	74
Jeg er nødt til at læse godt af hensyn til min fremtid	4	7	31	58

Note 10: N=8721. Vægtet op på landsplan.

FIGUR 7: Børnenes svar i forhold til udsagn vedrørende læsning fra et nytte- og præstations-perspektiv samt forældrenes engagement i deres barns læsning

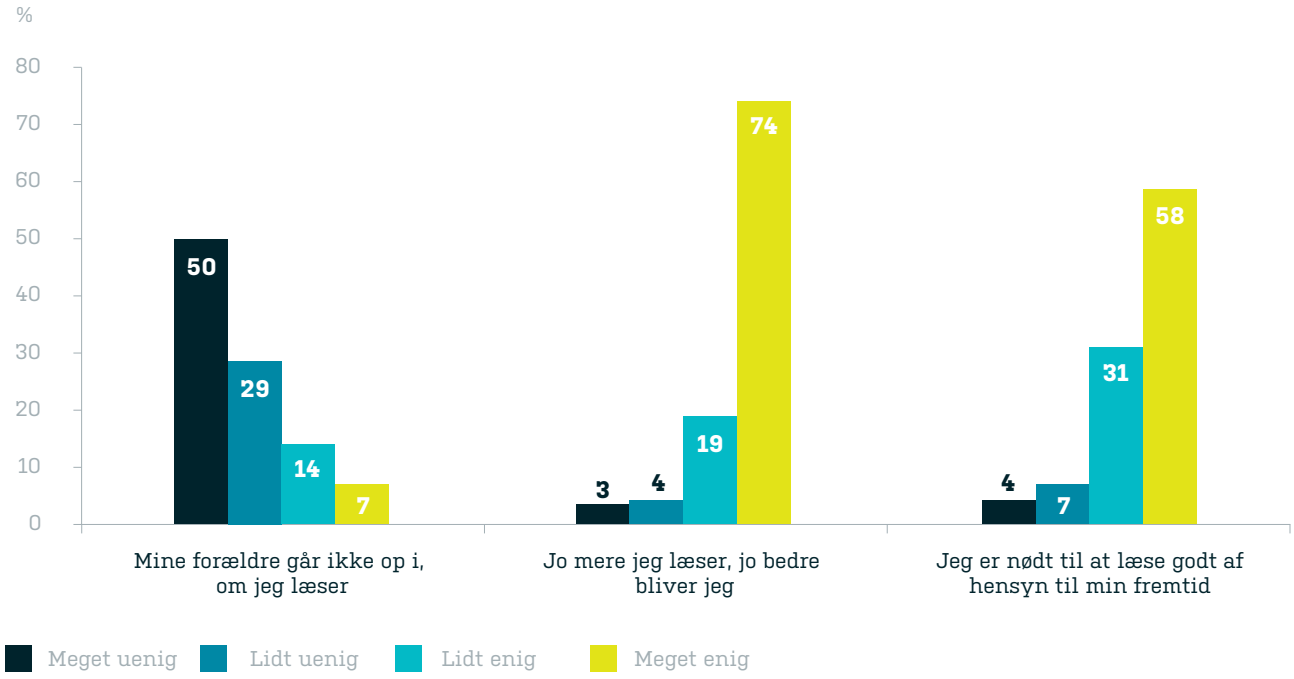

Note 11: N=8721. Vægtet op på landsplan.

- Overordnet viser børnenes svar på de tre spørgsmål, at læsning ses som vigtigt af børnene selv, at de oplever, at læsning nytter i forhold til at blive bedre læsere, samt at børn oplever, at deres forældre engagerer sig i, om de læser.
- 21% af de adspurgte børn oplever ikke, at deres forældre går op i, om de læser.
- 93% oplever, at de kan opøve deres læsefærdighed gennem læsning.
- 89% ser læsning som en vigtig komponent i forhold til deres fremtidige virke.

5.3. Hvor finder børn inspiration til læsning i fritiden?

Hvem og hvad inspirerer børn til, hvad de skal læse i fritiden? Hvilken rolle spiller bibliotekaren i og uden for skolen for børnenes valg af læsestof? Og hvad kunne ifølge børnenes selv få dem til at læse mere?

Spørgsmål 7. Hvor finder du inspiration til, hvad du skal læse i fritiden? Børnene blev spurgt, hvor de finder inspiration til, hvad de skal læse i fritiden[7]. Figur 8 viser fordelingen af svar i prioriteret rækkefølge.

FIGUR 8: Hvor børn finder inspiration til, hvad de skal læse i fritiden – i prioriteret rækkefølge.

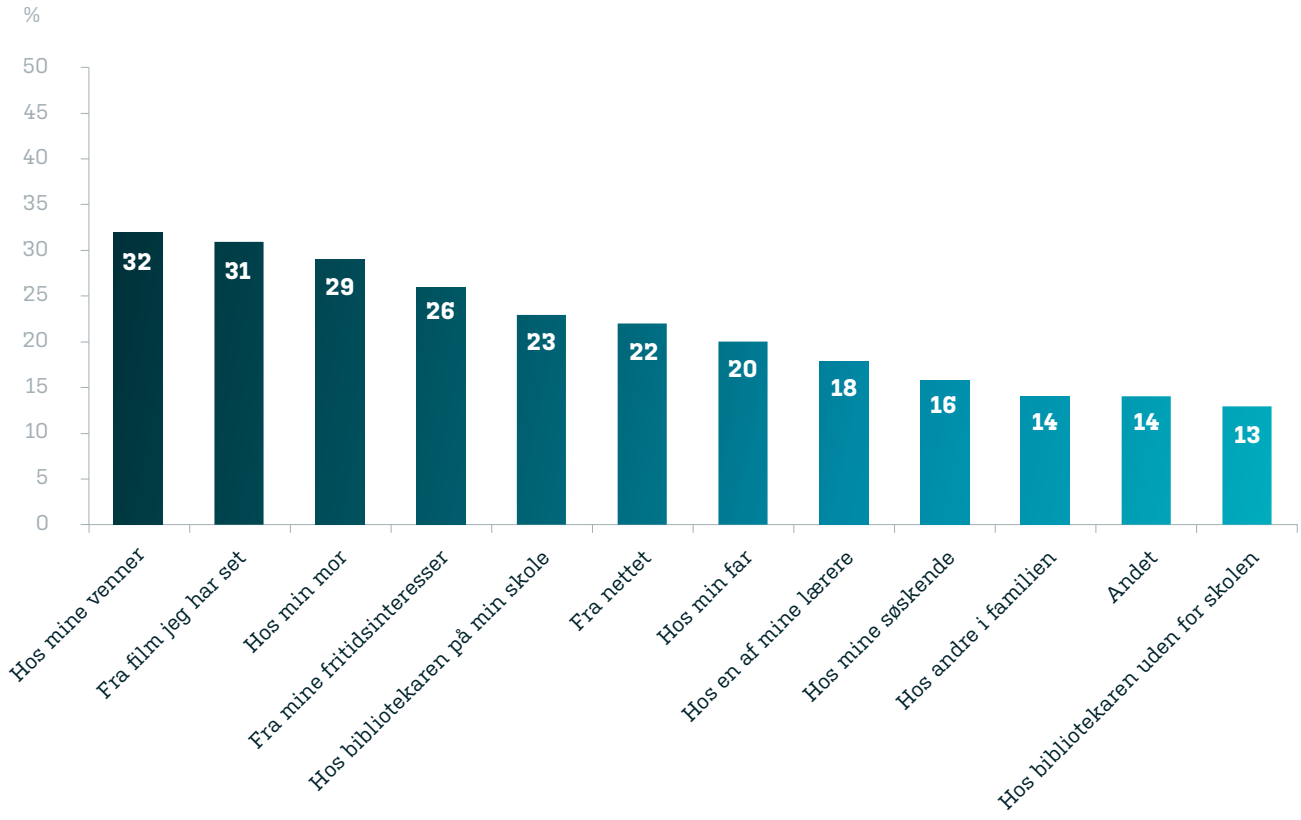

Note 12: N=8721. Vægtet op til landsplan.

7 Spørgsmål 7 spørger bredt til, hvor børnene finder inspiration til læsning i fritiden. Der er en risiko for, at nogle børn vil tænke snævert på læsning af bøger ved spørgsmål 7, fordi spørgsmål 6 spørger specifikt til netop bøger.

- Børnenes venner, film, fritidsinteresser og nettet scorer højt. Det er påfaldende, at det er aktører og formater fra børnenes fritidssfære, der i høj grad er kilde til inspiration til fritidslæsningen.
- På hjemmefronten er det primært mor, i mindre grad far og i endnu mindre grad søskende og andre i familien, der inspirerer.
- 23% finder inspiration hos bibliotekaren på skolen, mens 13% angiver bibliotekaren uden for skolen som kilde.
- Der er ikke de store forskelle, når vi opdeler i et- og tosprogede.

I Figur 9 er svarene på spørgsmålet om, hvor børnene finder inspiration til læsning i fritiden opdelt på køn.

FIGUR 9: Hvor børn finder inspiration til, hvad de skal læse i fritiden – opdelt på køn.

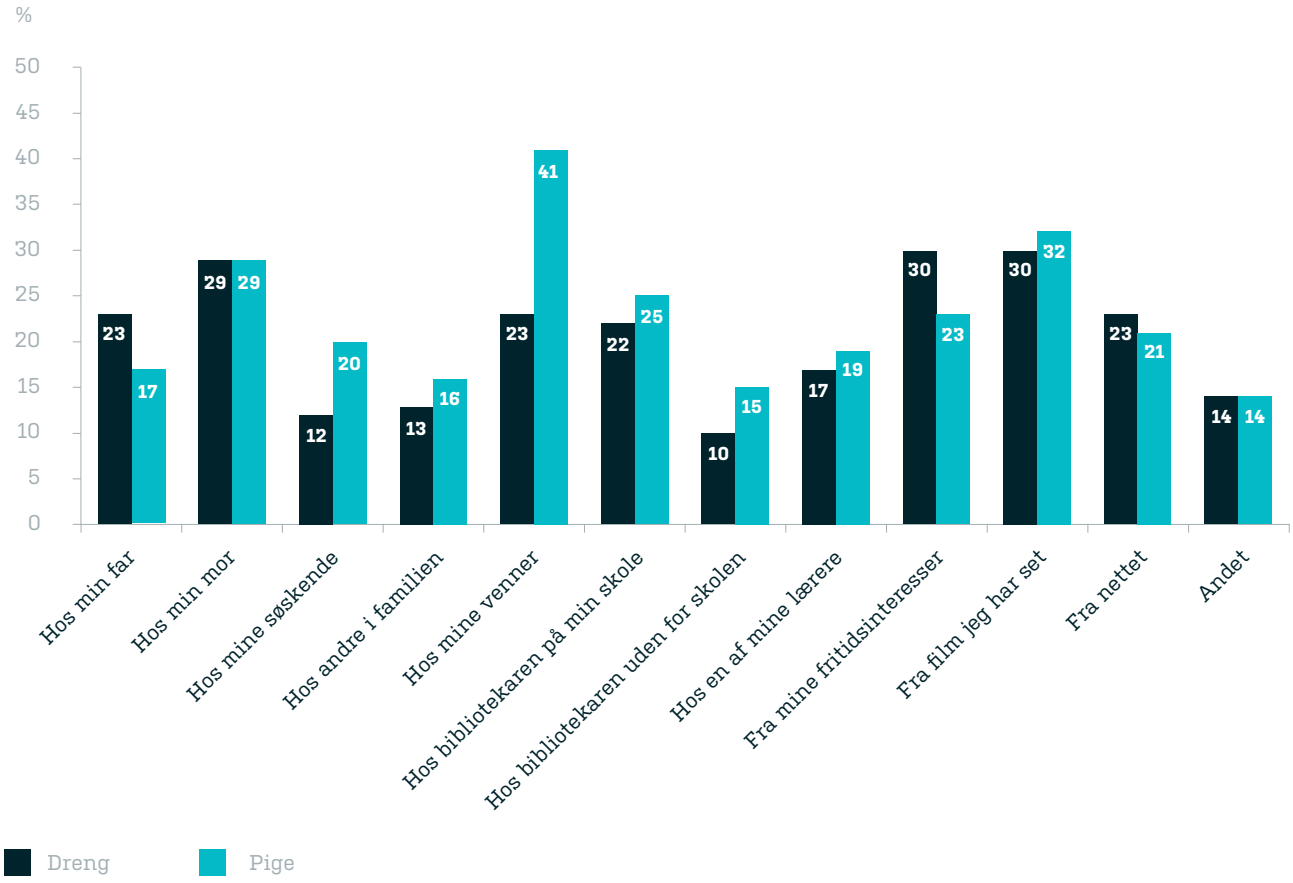

Note 13: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Hos min far=<0,0001. Hos min mor=0,5781. Hos mine søskende=<0,0001. Hos andre i min familie=<0,0001. Hos mine venner=<0,0001. Hos bibliotekaren på min skole=<0,0001. Hos bibliotekar uden for skolen=<0,0001. Hos en af mine lærere=0,1925. Fra mine fritidsinteresser=<0,0001. Fra film, jeg har set=0,0032. På nettet=0,0607. Andet=0,0957.

- Det er interessant, at både piger og drenge har mor som en central inspirationskilde (29% og 29%). Samtidig angiver 23% af drengene deres far som inspirationskilde mod 17% af pigerne.
- Piger orienterer sig i markant højere grad end drenge mod deres søskende og venner.
- Drenge finder i højere grad inspiration fra film, de har set, end piger.
- Piger får i højere grad inspiration hos bibliotekaren uden for skolen end drenge (15% overfor 10%).

I Tabel 5 er svarene opdelt på klassetrin.

TABEL 5: Hvor børn finder inspiration til, hvad de skal læse i fritiden – opdelt på klassetrin.

I procent	3. klasse	4. klasse	5. klasse	6. klasse	7. klasse
Hos min far	33	22	18	15	14
Hos min mor	44	30	28	25	22
Hos mine søskende	21	16	16	16	13
Hos andre i min familie	18	15	16	12	12
Hos mine venner	31	32	32	33	32
Hos bibliotekaren på min skole	22	30	26	24	17
Hos bibliotekaren uden for skolen	14	13	15	11	11
Hos en af mine lærere	24	19	17	16	16
Fra mine fritidsinteresser	21	26	26	27	30
Fra film, jeg har set	25	28	29	34	40
På nettet	12	16	17	24	35
Andet	11	15	13	15	15

Note 14: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er undladt. Chi-i-anden p-værdier: Hos min far=<0,0001. Hos min mor=<0,0001. Hos mine søskende=0,0004. Hos andre i min familie=<0,0001. Hos mine venner=0,4165. Hos bibliotekaren på min skole=<0,0001. Hos bibliotekar uden for skolen=0,0008. Hos en af mine lærere=<0,0001. Fra mine fritidsinteresser=<0,0001. Fra film, jeg har set=<0,0001. På nettet=<0,0001. Andet=0,3428.

- Betydningen af personer i børnenes nære miljø, far, mor, søskende og andre i deres familie, falder, som børnene bliver ældre.
- Fritidsinteresser, film og nettet har stigende betydning som inspirationskilde, efterhånden som eleverne bliver ældre.
- Vennernes betydning er nogenlunde konstant på tværs af klassetrin.
- Lærere og bibliotekarers rolle som inspiratorer falder, som børnene bliver ældre.

Bibliotekarernes rolle i forhold til at inspirere til læsning – opdelt på klassetrin
Skole- og folkebibliotekarens rolle behandles mere indgående i det følgende.

Figur 10 viser, hvor hyppigt børn på forskellige klassetrin har angivet hhv. PLC-vejlederen og den biblioteksansatte på biblioteket uden for skolen som inspirationskilder.

FIGUR 10: Bibliotekarernes rolle i forhold til at inspirere til læsning – opdelt på klassetrin.

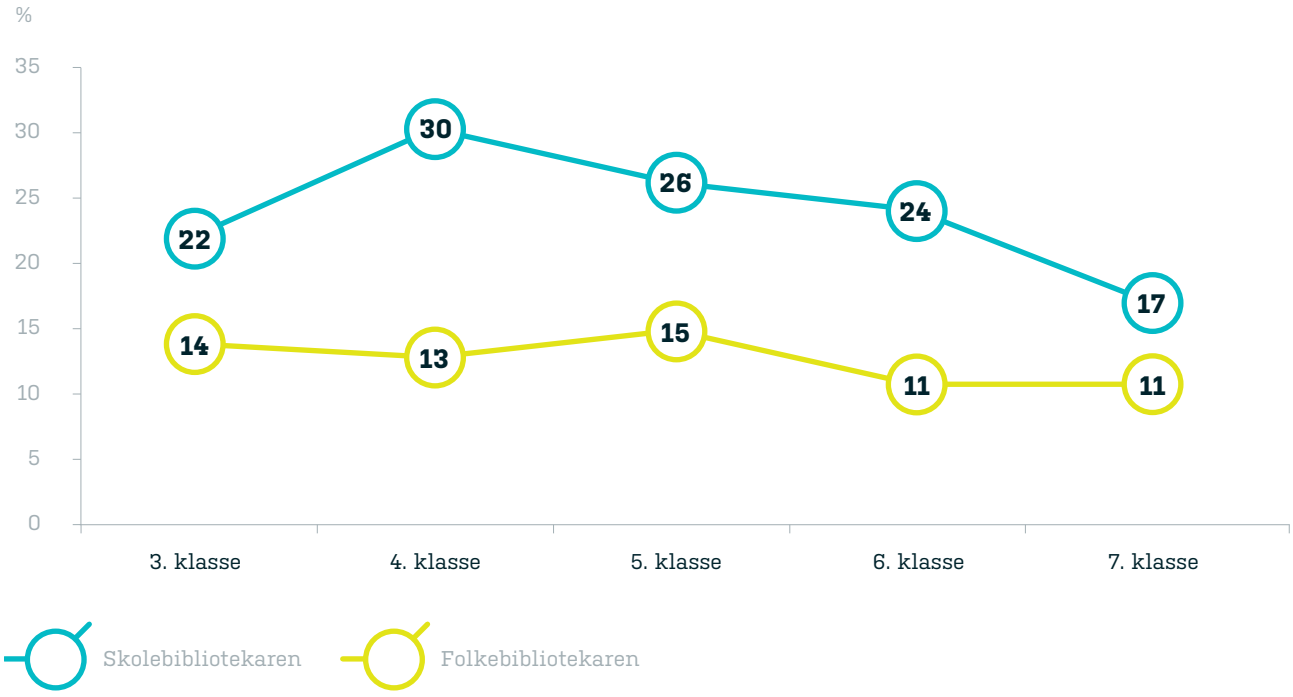

Note 15: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er undladt. Chi-i-anden p-værdier: Hos bibliotekaren på min skole=<0,0001. Hos bibliotekar uden for skolen=0,0008.

- Folkebibliotekarens rolle er nogenlunde konstant på tværs af klassetrinnene 3.–5. klasse (mellem 13–15%), men falder til 11% i 6. og 7. klasse.
- Andelen, der har angivet skolebibliotekaren som inspirationskilde, starter på 22% i 3. klasse, topper med 30% i 4. klasse og falder så støt frem mod 7. klasse, hvor den lander på 17%.

Figur 11 viser, hvor ofte elever har angivet henholdsvis skole- og folkebibliotekaren som inspirationskilde til læsning i fritiden opdelt på køn.

FIGUR 11: Frekvens af elever der har angivet hhv. skolebibliotekaren og folkebibliotekaren som inspirationskilde til fritidslæsning – opdelt på køn.

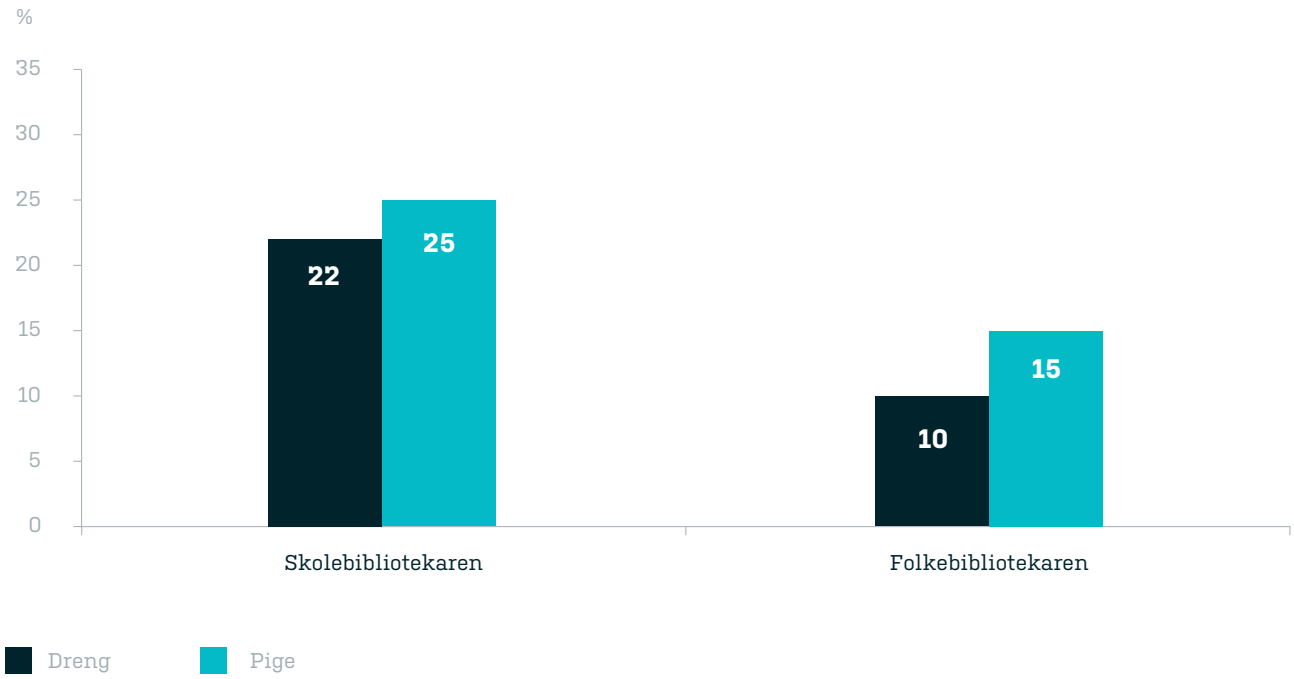

Note 16: N: Drenge=4332. Piger=4388. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Hos bibliotekaren på min skole=<0,0001. Hos bibliotekar uden for skolen=<0,0001.

- Figuren viser, at pigerne i lidt højere grad end drengene finder inspiration hos skolebibliotekaren.
- Kønsforskellen er mere markant i forhold til biblioteket uden for skolen, hvor hhv. 10% af drengene og 15% af pigerne angiver, at de bruger folkebibliotekaren som inspirator.
- Der er ikke markante forskelle mellem et- og tosprogede.

Bibliotekarernes rolle i forhold til at inspirere til læsning opdelt på sproglig baggrund
I Tabel 6 ses den procentvise andel af elever, der har svaret, at bibliotekaren er inspirationskilde for, hvad de læser i fritiden (opdelt på etsprogede og tosprogede børn).

TABEL 6: Andelen af elever der har svaret, at bibliotekaren er inspirationskilde – opdelt på bibliotekets type og på sproglig baggrund.

Etsprogede		Tosprogede	
Skolebibliotekaren	**Folkebibliotekaren**	**Skolebibliotekaren**	**Folkebibliotekaren**
23%	13%	24%	14%

Note 17: N: Et sprog=6995. To sprog=1726. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Hos bibliotekaren på min skole=0,2111. Hos bibliotekar uden for skolen=0,7517.

- Skolebibliotekaren har større betydning for elevernes læsevalg end folkebibliotekaren. Både for et- og tosprogede elever ligger procenten, der vælger denne mulighed, 10% lavere for folkebibliotekaren end skolebibliotekaren.

Spørgsmål 7a. Hvor på nettet finder du inspiration til, hvad du skal læse i fritiden? 22% af børnene svarede i spørgsmål 7, at de fik inspiration fra nettet. Disse børn fik yderligere mulighed for at angive hvor på nettet, de finder inspiration. Valgmulighederne var hhv. Google, Biblo.dk, bibliotekets hjemmeside, andre hjemmesider (fx læseklubber, fanfiction sites), YouTube og andet. Fordelingen for de 22% ses i Figur 12 i prioriteret rækkefølge:

FIGUR 12: Andelen af elever der finder inspiration på følgende steder på internettet.

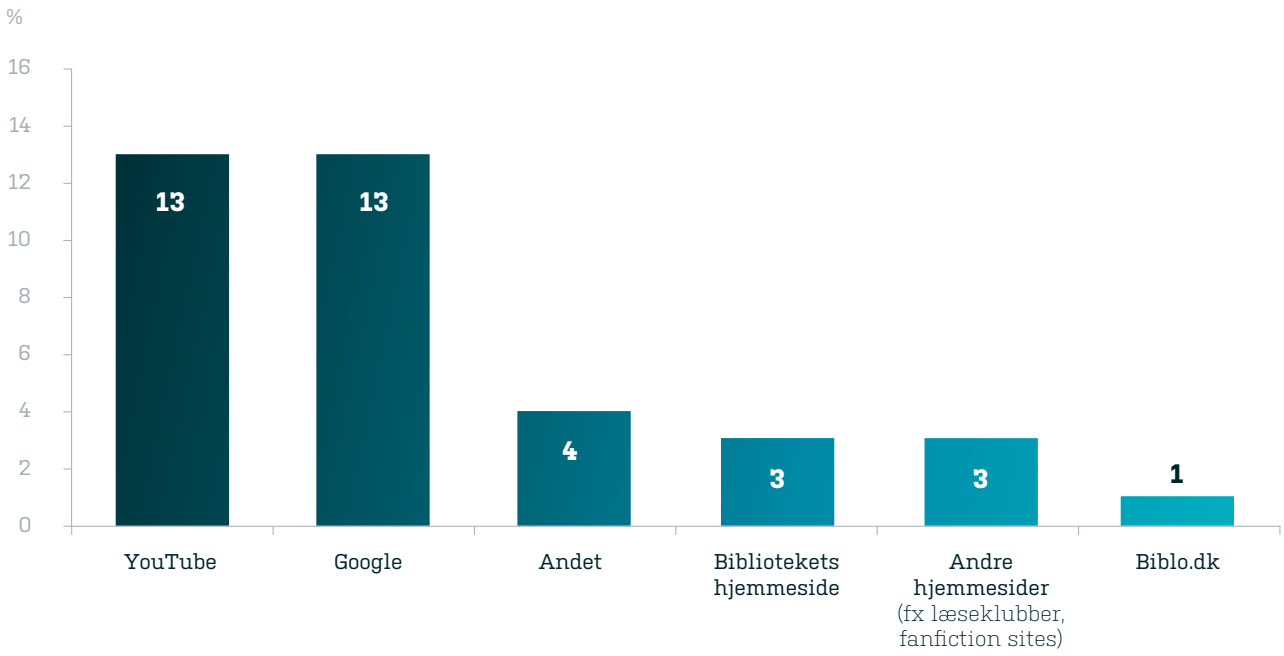

Note 18: N=8721. Andelen er dog givet som en andel af alle børn, vægtet op på landsplan.

- Topscorerne er YouTube og Google, som begge ligger på 13% af de 22%, der finder inspiration på nettet.
- 3% bruger bibliotekets hjemmeside, mens 1% angiver Biblo.dk som inspirationskilde.
- I Andet-kategorien, som 4% har markeret, er der flere, der skriver eReolen.dk, Frilæsning.dk/Superbog.dk, Facebook/Instagram/sociale medier, Netflix/Viaplay, spil, Mofibo.com og Wattpad.com.

Kønsforskelle

- Drenge angiver i lidt højere grad end piger Google (hhv. 14% og 12%) og YouTube (15% af drenge mod 12% af piger). Forskellene er dog ikke markante.

Forskelle mellem et- og tosprogede

- Tosprogede angiver i lidt højere grad end etsprogede Google (hhv. 15% af tosprogede mod 12% etsprogede) og YouTube (16% af tosprogede mod 13% af etsprogede). Forskellene er dog ikke markante.

5.4. Hvad kunne få børn til at læse mere?

Spørgsmål 12. Jeg ville nok læse mere, hvis ...
Det er vigtigt at afdække eventuelle barrierer eller oplevede årsager til, at børn ikke læser, så forskellige aktører kan blive bedre til at øge elevers læsemængde og læselyst. Eleverne fik spørgsmålet "Jeg ville nok læse mere, hvis..." og mulighed for at markere så mange af følgende 17 muligheder, de fandt relevante:

Spørgsmål 12. **JEG VILLE NOK LÆSE MERE:**

- Hvis jeg måtte læse flere tekster eller bøger i skolen, jeg selv valgte
- Hvis min skoledag ikke var så lang
- Hvis jeg havde mere tid
- Hvis jeg syntes bedre om at læse
- Hvis jeg vidste, hvad jeg skulle læse
- Hvis min skole hjalp mig mere med det
- Hvis mine venner læste mere
- Hvis nogen læste højt for mig
- Hvis mine forældre hjalp mig mere med det
- Hvis mine forældre sagde, jeg skulle (fx som en pligt ligesom at rydde op på værelset)
- Hvis det var om emner, jeg interesserer mig for
- Hvis bøgerne havde flere billeder/tegninger
- Hvis historierne var kortere
- Hvis skolebiblioteket var bedre
- Hvis biblioteket uden for skolen var bedre
- Hvis biblioteket uden for skolen lå tættere på
- Hvis der var flere bøger på det sprog, jeg taler hjemme

I Figur 13 ses fordelingen af børnenes valg i prioriteret rækkefølge:

FIGUR 13: Børnenes valg af, hvad der kunne få dem til at læse mere – i prioriteret rækkefølge.

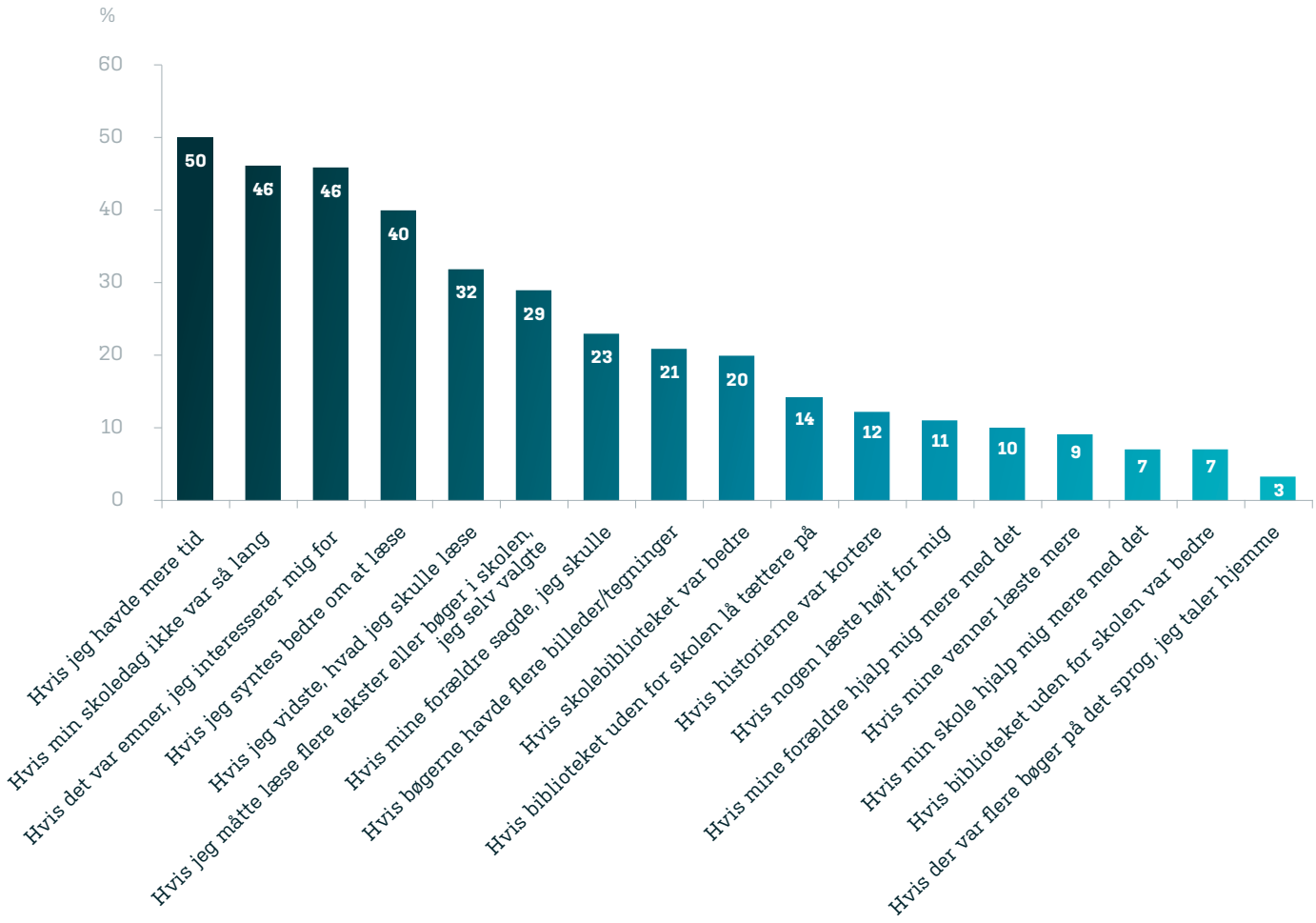

Note 19: N=8721. Vægtet op på landsplan.

- Op mod halvdelen af eleverne angiver, at de ville læse mere, hvis de havde mere tid, og hvis deres skoledag var kortere; dvs. de to delvist overlappende spørgsmål om elevens tid til at læse i fritiden skiller sig ud. Det er i højere grad pigerne, der angiver, at mere tid kunne få dem til at læse mere (56% mod 43% af drengene).
- Ikke overraskende ville eleverne også læse mere, hvis emnet interesserede dem. Det kan betyde, at eleverne ikke oplever, at de bliver præsenteret nok for bøger, der interesserer dem. Der ligger et potentiale i, at litteraturformidlere bliver bedre til at ramme målgruppen, hvad enten det sker i skolen eller i fritiden.
- Skolen har et potentiale for at øge læselysten ved at lade eleverne selv vælge bøger. Især i forhold til pigerne, hvor 32% angiver at de ville læse mere, hvis de i højere grad selv kunne vælge bøger i skolen (32% mod 27% af drengene).
- Især drengene (45%) angiver, at de ville læse mere, hvis de syntes bedre om at læse, hvilket hænger sammen med, at drengene i højere grad end pigerne angiver, at de kun læser, hvis de er nødt til det (Jf. spørgsmål 3: Hvad tænker du om at læse?).
- 23% angiver, at de ville læse mere, hvis deres forældre pålagde dem læsning som en pligt. Drengene angiver (Jf. spørgsmål 3: Hvad tænker du om at læse?), at de i højere grad end pigerne er enige i, at de mest læser, når de voksne siger, at de skal, og 24 % af drengene angiver da også, at de ville læse mere, hvis deres forældre sagde, at de skulle mod 22 % af pigerne. Spørgsmålet er naturligvis, om vi i denne situation kan tale om læselyst.
- I 2010-læsevaneundersøgelsen (Hansen 2014) var mulighederne "hvis der var emner, der interesserede mig" og "hvis jeg havde mere tid" også topscorere. I 2010 var "hvis min skoledag ikke var så lang" ikke en valgmulighed.

Bibliotekets rolle

- Ca. 20% angiver, at et forbedret skolebibliotek kunne have en positiv indvirkning på deres læselyst (21% af pigerne og 18% af drengene), mens 7% angiver, at et forbedret folkebibliotek kunne have en indvirkning.
- Der er ikke store forskelle på hverken køn eller sproglig baggrund i forhold til, hvorvidt kvaliteten på folkebiblioteket kunne få børn til at læse mere. Fx angiver 8% af de tosprogede, at dette kunne have indvirkning mod 6% af de etsprogede.
- Imidlertid angiver 14%, at de ville læse mere, hvis folkebiblioteket lå tættere på; dette gælder i lidt højere grad pigerne (16%) end drengene (13%).
- 3% af eleverne vælger både folkebibliotekets kvalitet og geografiske nærhed som faktorer, der kunne få dem til at læse mere, mens 11% ville læse mere, hvis biblioteket lå tættere på uden at vælge bibliotekets kvalitet som vigtig.

6. Børns læsevaner – Hvor ofte og med hvem?

Hvor ofte læser børn i fritiden, og hvor gammel er man, når læselysten begynder at falde? Hvor meget læser piger og drenge, og gør den sproglige baggrund nogen forskel? Er læsning noget, man deler med andre i fritiden? Dette afsnit sammenfatter spørgsmål, der omhandler, hvor meget børn læser i fritiden, og hvor ofte børn læser eller snakker med andre om det, de læser.

6.1. Hvor ofte læser børn bøger i fritiden?

Børnene er blevet spurgt om, hvor ofte de læser i deres fritid. De er eksplicit blevet gjort opmærksomme på, at der ikke er tale om lektier.

Spørgsmål 6. Hvor ofte læser du bøger i fritiden? (Ikke lektier). Nedenfor (Tabel 7) ses en oversigtstabel for henholdsvis 2010 og 2017:

TABEL 7: Hvor ofte læser du bøger i fritiden? (Ikke lektier)

I procent	Næsten hver dag		Flere gange om ugen		Flere gange om måneden		Sjældent		Aldrig	
	2010	2017	2010	2017	2010	2017	2010	2017	2010	2017
Drenge	24	27	29	25	17	14	22	27	8	8
Piger	36	30	32	29	13	16	17	22	2	3
To sprog	31	28	35	28	13	15	17	23	5	6
Et sprog	30	29	29	27	16	15	21	24	5	6
3. klasse	36	35	28	25	11	13	20	22	5	5
4. klasse	32	33	32	29	11	13	20	21	5	5
5. klasse	32	29	33	29	13	15	19	22	3	5
6. klasse	20	21	29	26	24	17	20	28	7	7
3.–6. klasse samlet	30	29	31	27	15	15	20	24	5	6
7. klasse[8]		15		22		19		35		9

Note 20: Procentsatserne for grupperne drenge, piger samt et- og tosprogede er kun for klassetrinene 3.–6. klasse for sammenligning. N: Drenge=3435. Piger=3515. To sprog=1365. Et sprog= 5585. N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt. Chi-i-anden p-værdier: For køn=<0,0001. For tosprogethed=0,194. For klassetrin=<0,0001.

8 7. klasserne var ikke med i undersøgelsen fra 2010. Derfor er der kun angivet tal for denne målgruppe i 2017.

Overordnet kommentar
Sammenligner man tallene fra 2010 til 2017, er der generelt sket et fald i, hvor ofte børn læser i fritiden. Det gælder både hvad angår køn, sproglig baggrund og klassetrin. Det samlede antal børn, der sjældent eller aldrig læser, er steget fra 25% til 30%. Denne beregning er foretaget uden 7. klasserne, som ikke indgik i undersøgelsen fra 2010[9]. På samme måde er de samlede tal for piger og drenge samt et- og tosprogede beregnet uden 7. klasserne, så de kan sammenlignes med tallene fra 2010.

Læsefrekvens fordelt på køn
Faldet i tid brugt på læsning er størst hos pigerne. I 2010 læste 68% af pigerne jævnligt, dvs. mindst flere gange om ugen,[10] mens det var 53% af drengene. I 2017 er disse tal faldet til henholdsvis 59% for pigernes vedkommende og 52% for drengene. Det betyder, at der er sket et fald på 9% hos pigerne, mens det er 1% hos drengene. Piger læser fortsat oftere end drenge, men forskellen er mindsket, fordi pigerne ikke læser så ofte i 2017 som i 2010, og fordi antallet af daglige læsere er steget lidt hos drengene (2010 = 24%; 2017 = 27%).

Læsefrekvens og sproglig baggrund
Tabel 8 viser en sammenligning mellem 2010-undersøgelsen og den aktuelle i forhold til fordelingen af børnenes svar på spørgsmålet om, hvor ofte de læser bøger i fritiden; tallene er opdelt på køn og sproglig baggrund. Ser vi på tosprogede, er der også sket et fald i forhold til 2010. Dengang var der 66% af de tosprogede, som læste jævnligt, mod 59% etsprogede, hvilket overordnet tydede på, at tosprogede læste mere, end etsprogede gjorde. I 2017 er tallet udlignet, så der er 56% af de tosprogede, som læser jævnligt (mindst flere gange om ugen) og tilsvarende 56% etsprogede børn, der læser jævnligt[11]. Tabellen nedenfor tydeliggør, at udligningen skyldes et fald hos både tosprogede drenge og piger. I 2010 var der 60% tosprogede drenge, der havde angivet, at de læste mindst flere gange om ugen. I 2017 er det tal faldet til 49%. Tilsvarende var der 70% af de tosprogede piger, der læste mindst flere gange om ugen i 2010 mod 63% i 2017.

TABEL 8: Hvor ofte læser du bøger i fritiden? (Ikke lektier) – opdelt på køn og sproglig baggrund.

I procent	Næsten hver dag		Flere gange om ugen		Flere gange om måneden		Sjældent		Aldrig	
	2010	2017	2010	2017	2010	2017	2010	2017	2010	2017
Et sprog dreng	25	27	25	25	17	14	24	27	8	8
Et sprog pige	34	30	32	29	14	16	17	22	1	3
To sprog dreng	22	23	38	26	15	14	18	28	6	9
To sprog pige	39	33	31	30	10	16	15	18	4	3

Note 21: N: Etsprogede drenge=2724. Etsprogede piger=2861. Tosprogede drenge=711. Tosprogede piger=654. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: For 2017=<0,0001. For klassetrin=<0,0001.

9 Tiden brugt på læsning falder en del mellem 6. og 7. klasse, og dette har afgørende indflydelse på de samlede tal for læsefrekvensen. Derfor kan tallene inklusiv 7. klasserne ikke bruges som sammenligningsgrundlag i forhold til tallene fra 2010.
10 Termen 'Mindst flere gange om ugen' dækker over en sammenlægning af tallene for daglig og ugentlig læsning. Flere læseaktiviteter foregår ikke dagligt, og derfor giver det god mening at lægge de pågældende tal sammen.
11 Igen er disse beregninger foretaget uden 7. klasserne, som ikke var med i undersøgelsen i 2010.

Læsefrekvens og klassetrin
Faldet i tid brugt på læsning ses også, når vi ser på klassetrin og udviklingen fra 2010 til 2017 (Figur 14). Faldet er dog størst hos 5. klasserne, hvor 65% læste mindst flere gange om ugen i 2010, mens det er 58% i 2017. Interessen for at læse stiger en smule mellem 3. og 4. klasse for så at falde en smule igen mellem 4. og 5. klasse. De største fald sker dog mellem 5. og 6. klasse og så igen en del mellem 6. og 7. klasse.

FIGUR 14: Udviklingen af hyppige læsere fordelt på klassetrin fra 2010–2017.

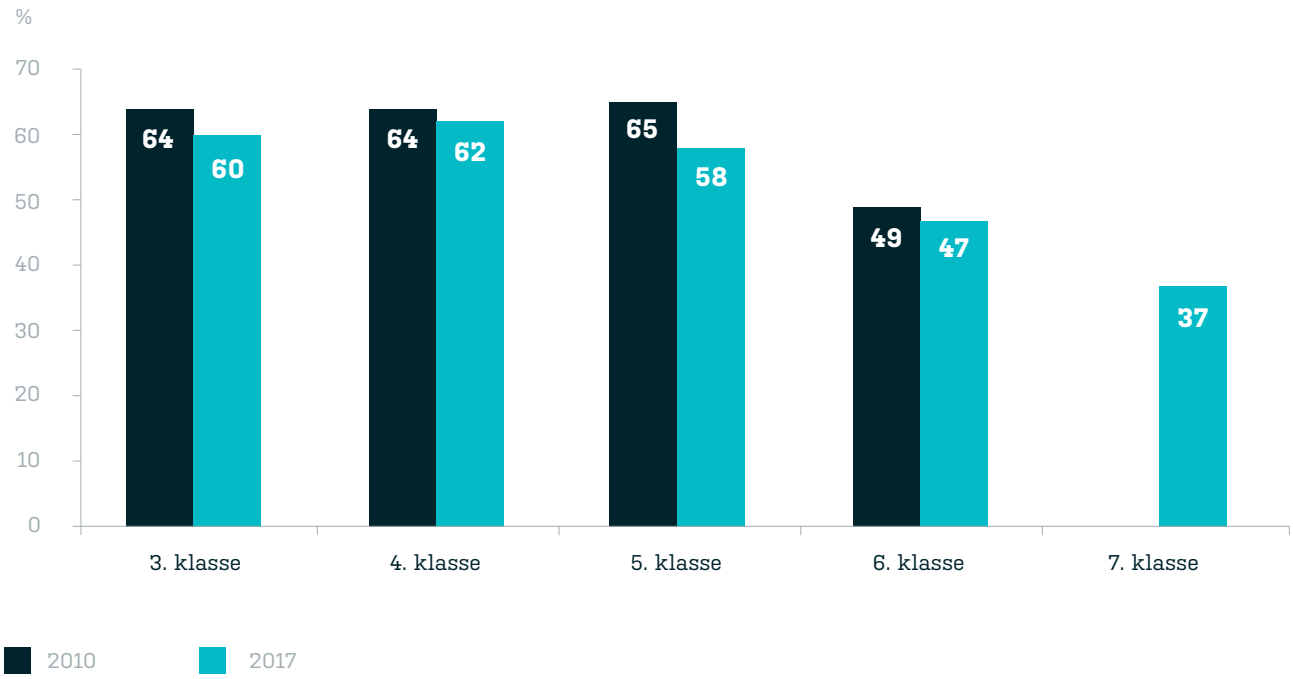

Note 22: N i 2017: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i sammenlæste klasser er udeladt. N i 2010: 3.klasse=471. 4.klasse=543. 5.klasse=487. 6.klasse=493. Uvægtet for 2010.

6.2. Deler børn deres læsning med andre?

Børnene er blevet bedt om at tage stilling til en række spørgsmål, hvor læsning er del af en social aktivitet. Spørgsmålene kan hjælpe med til at tegne et billede af, hvad der kendetegner danske børns læsekultur. De er således blevet bedt om at angive, hvor ofte de gør følgende ting: **Spørgsmål 8. Hvor ofte gør du disse ting uden for skolen?**

Spørgsmål 8. **HVOR OFTE GØR DU DISSE TING UDEN FOR SKOLEN?**

- Jeg læser højt for nogen derhjemme
- Jeg lytter til, at nogen læser højt for mig derhjemme
- Jeg snakker med mine venner om det, jeg læser
- Jeg snakker med min familie om det, jeg læser

At læse højt for nogen
Figur 15 nedenfor viser, at det overordnet ikke er så udbredt blandt børn at læse højt for nogen derhjemme. 66% gør det sjældent eller aldrig, 8% gør det dagligt. Piger gør det lidt oftere, men forskellene er ikke store. 19% drenge gør det mindst flere gange om ugen, mens det er 22% for pigernes vedkommende.

FIGUR 15: Hvor ofte børnene læser højt for nogen derhjemme.

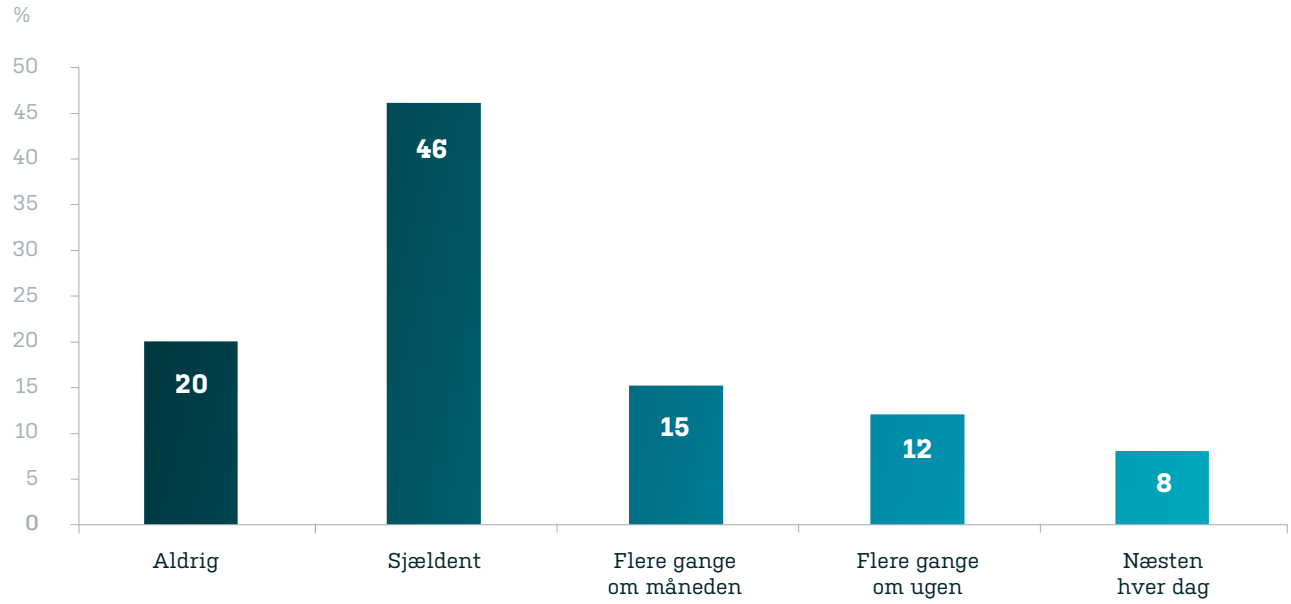

Note 23: N=8721. Vægtet op på landsplan.

De største forskelle ses på klassetrin (Figur 16). De yngste læser oftere højt for nogen, end de ældste. Fx er der 40% af 3. klasserne, som læser højt for nogen derhjemme mindst flere gange om ugen, mens det kun er 6% af 7. klasserne. Som det ses af Figur 16, er tendensen jævnt faldende, jo ældre børnene bliver.

FIGUR 16: Hvor ofte børnene læser højt for nogen derhjemme – opdelt på klassetrin.

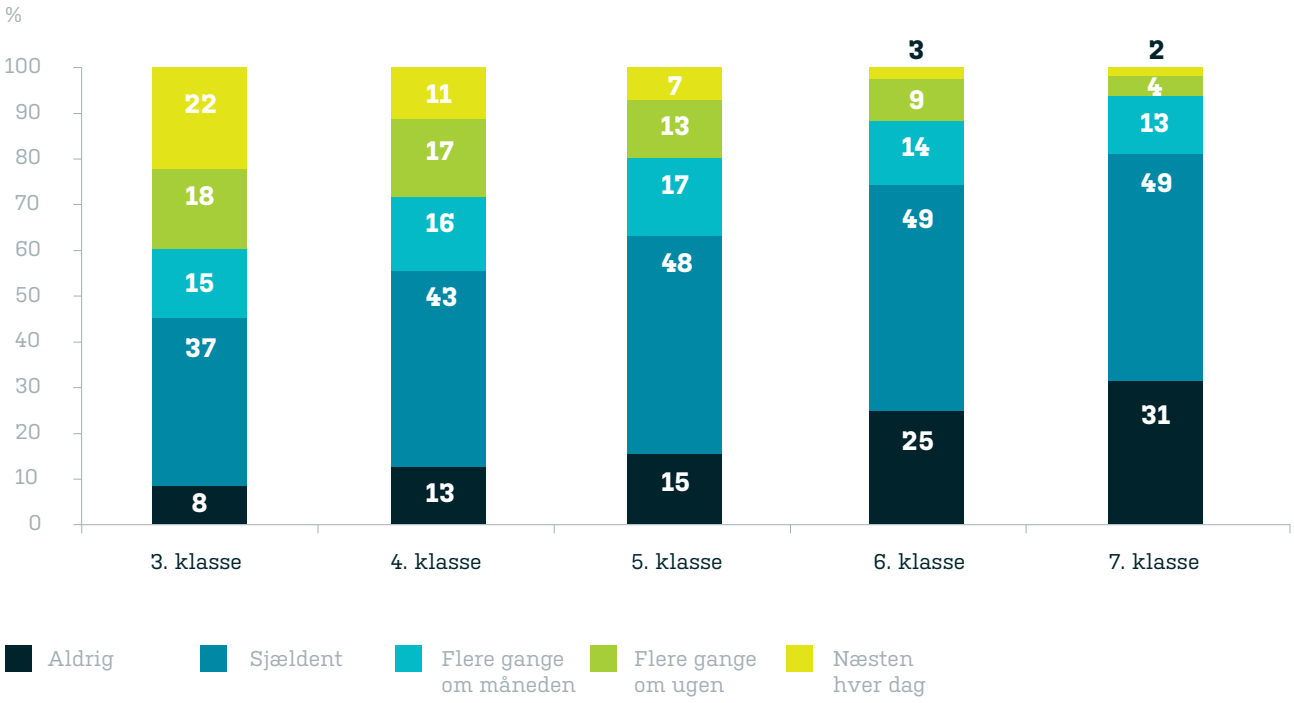

Note 24: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt. Chi-i-anden p-værdier: p-værdi=<0,0001

At blive læst højt for
På samme måde er det ikke så udbredt at blive læst højt for (Figur 17). 71% lytter sjældent eller aldrig til højtlæsning hjemme. Der er ikke forskel på drenge og piger i den sammenhæng. Sproglig baggrund er heller ikke afgørende her.

FIGUR 17: Hvor ofte børnene lytter til, at nogen læser højt derhjemme.

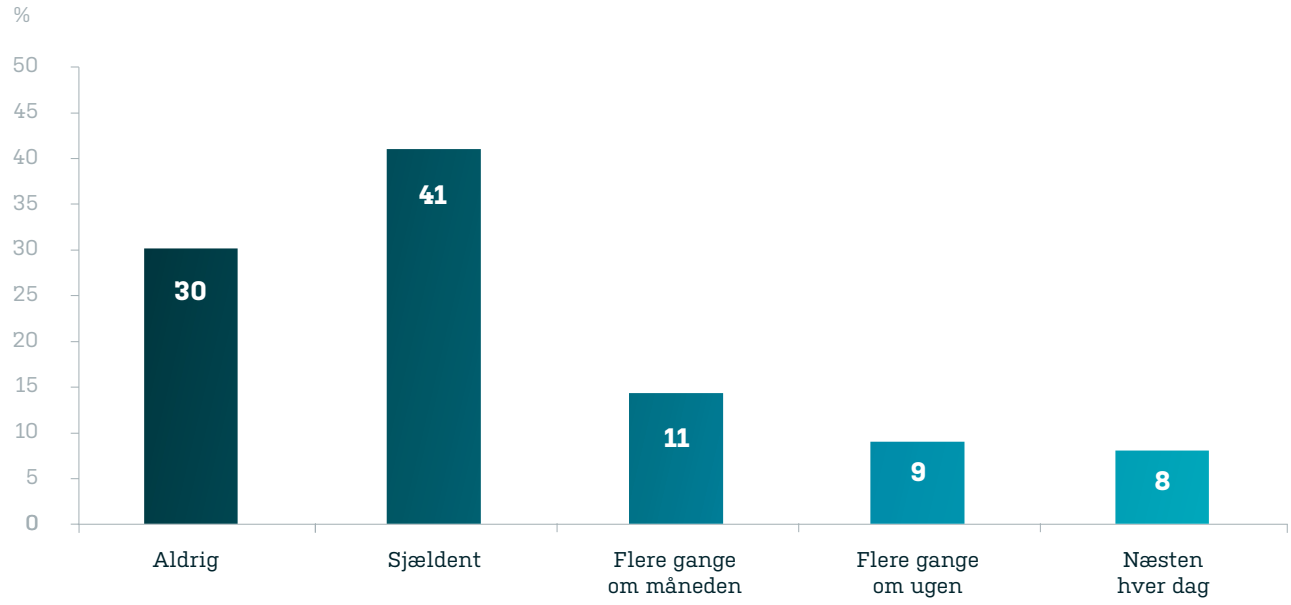

Note 25: N=8721. Vægtet op på landsplan.

Igen er forskellene størst i forhold til klassetrin (Figur 18). Jo ældre børnene bliver, jo mindre får de læst højt derhjemme, hvilket sandsynligvis hænger naturligt sammen med børns udvikling af en selvstændig læsepraksis.

FIGUR 18: Hvor ofte børnene lytter til, at nogen læser højt derhjemme – opdelt på klassetrin.

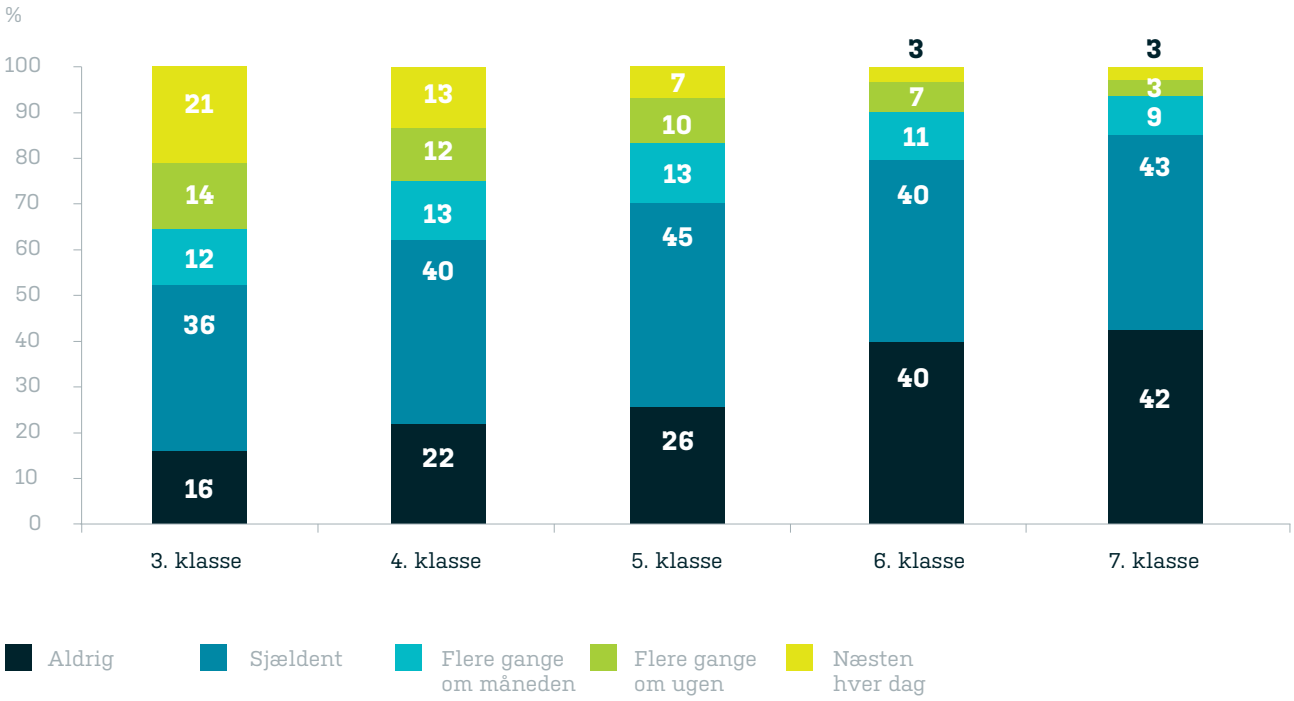

Note 26: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt. Chi-i-anden p-værdier: p-værdi=<0,0001.

At snakke med venner om det man læser
Tallene i Figur 19 peger ligeledes på, at det ikke er så udbredt at snakke med andre om det, man læser. 75% gør det sjældent eller aldrig. 14% gør det flere gange om måneden.

FIGUR 19: Hvor ofte børn snakker med deres venner om det, de læser.

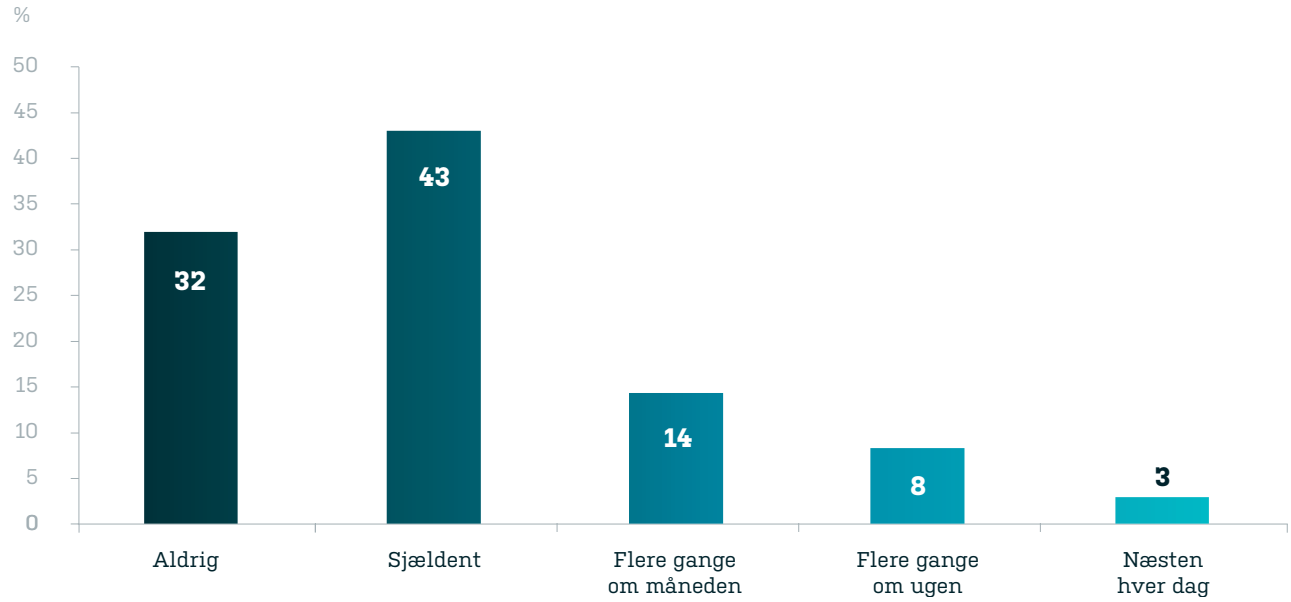

Note 27: N=8721. Vægtet op på landsplan.

Dog er der en tendens til, at piger snakker mere med deres venner om det, de læser, end drenge (Figur 20). 15% af pigerne gør det mindst flere gange om ugen, mens det kun er 7% for drengenes vedkommende. Det hænger godt sammen med, at flere piger end drenge er enige i, at læsning er cool (56% over for 42%), og at piger generelt læser mere end drenge: 60% af pigerne læser mindst flere gange om ugen, mens det er 51% for drengenes vedkommende.

FIGUR 20: Hvor ofte børnene snakker med deres venner om hvad, de læser – opdelt på køn.

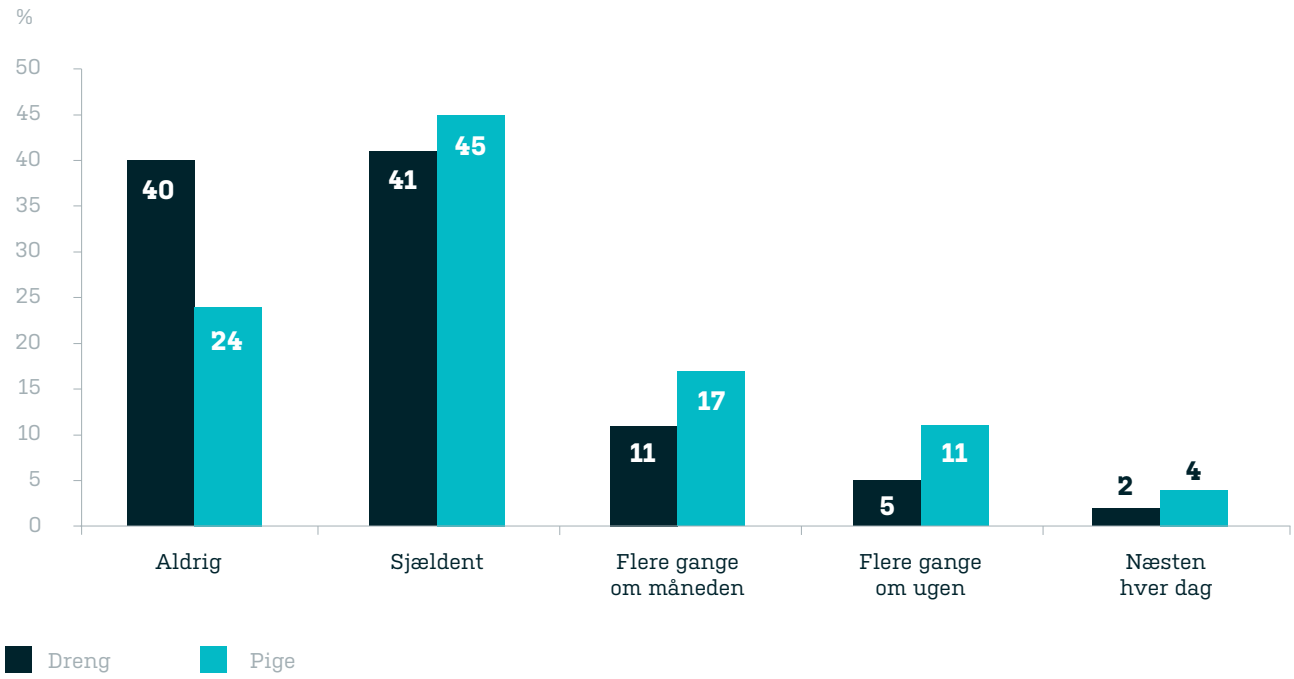

Note 28: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: p-værdi=<0,0001.

Sproglig baggrund er ikke afgørende i dette spørgsmål. Som det ses af Figur 21 nedenfor, er der heller ikke afgørende forskel på klassetrinene. Det peger på, at læseoplevelser generelt ikke er noget, man snakker med hinanden om, uanset om man går i 3. eller 7. klasse: Det er ganske bemærkelsesværdigt, at børnene har svaret, at de så sjældent snakker med deres venner om det, de læser, når de samtidig har angivet 'Venner', som en af de primære inspirationskilder til, hvad de læser i fritiden. Det er således oplagt at undersøge dette nærmere i en kvalitativ undersøgelse.

FIGUR 21: Hvor ofte børnene taler med deres venner om, hvad de læser – opdelt på klassetrin.

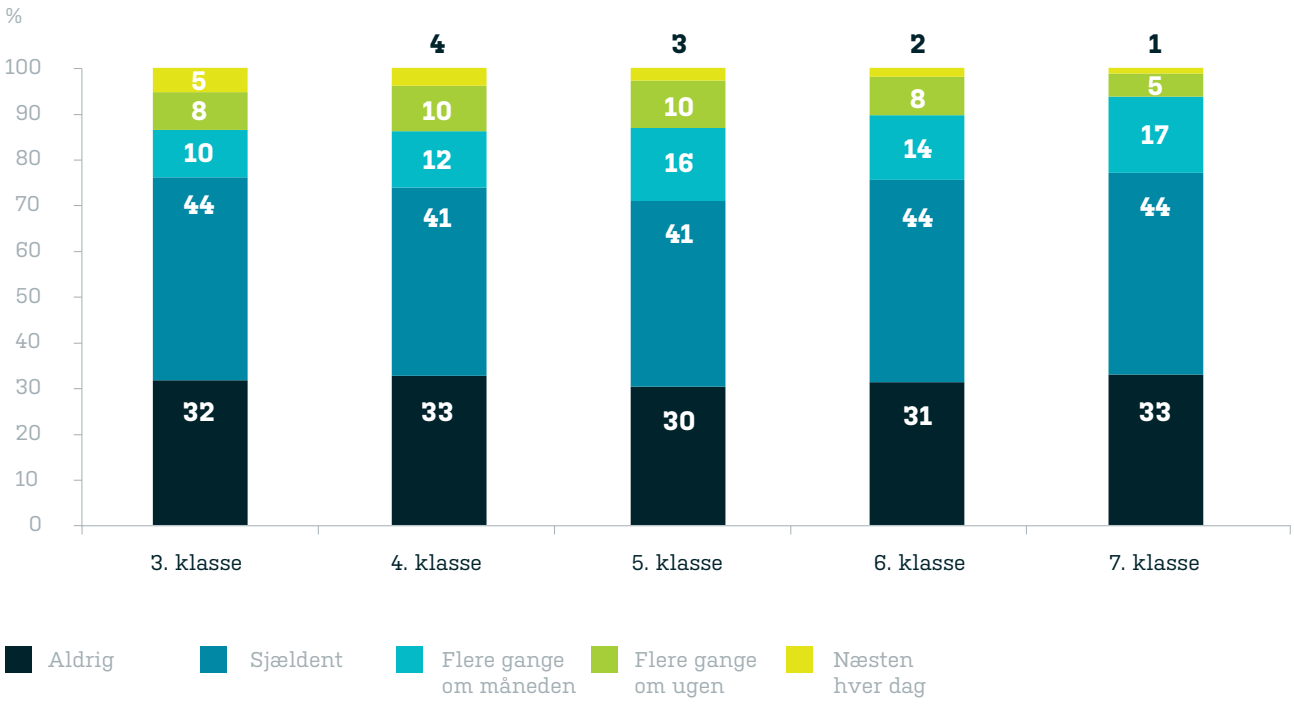

Note 29: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i sammenlæste klasser er udeladt. Chi-i-anden p-værdier: p-værdi=<0,0001.

At snakke med sin familie om det, man læser
Det ser ud til, at børn snakker noget oftere med familien om det, de læser (Figur 22), end med deres venner. 26% af alle børn gør det mindst flere gange om ugen. Ca. halvdelen gør det sjældent eller aldrig. Piger gør det lidt oftere end drenge, men forskellen er ikke stor (Figur 23). Sproglig baggrund er ikke afgørende i dette spørgsmål. Til gengæld viser Figur 24, at det i langt højere grad er de yngste, der taler med deres familie om det, de læser, end de ældste. 4% af 7. klasserne gør det hver dag mod 17% af 3. klasserne.

FIGUR 22: Hvor ofte børnene snakker med deres familie om det, de læser.

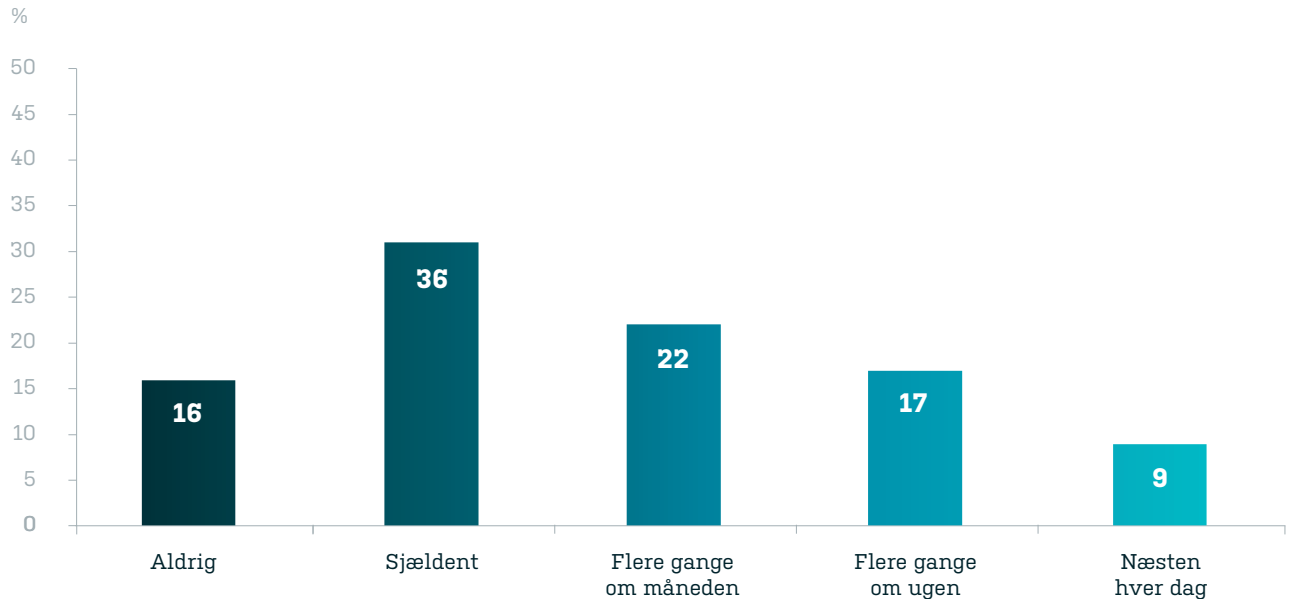

Note 30: N=8721. Vægtet op på landsplan.

FIGUR 23: Hvor ofte børnene snakker med deres familie om det, de læser – opdelt på køn.

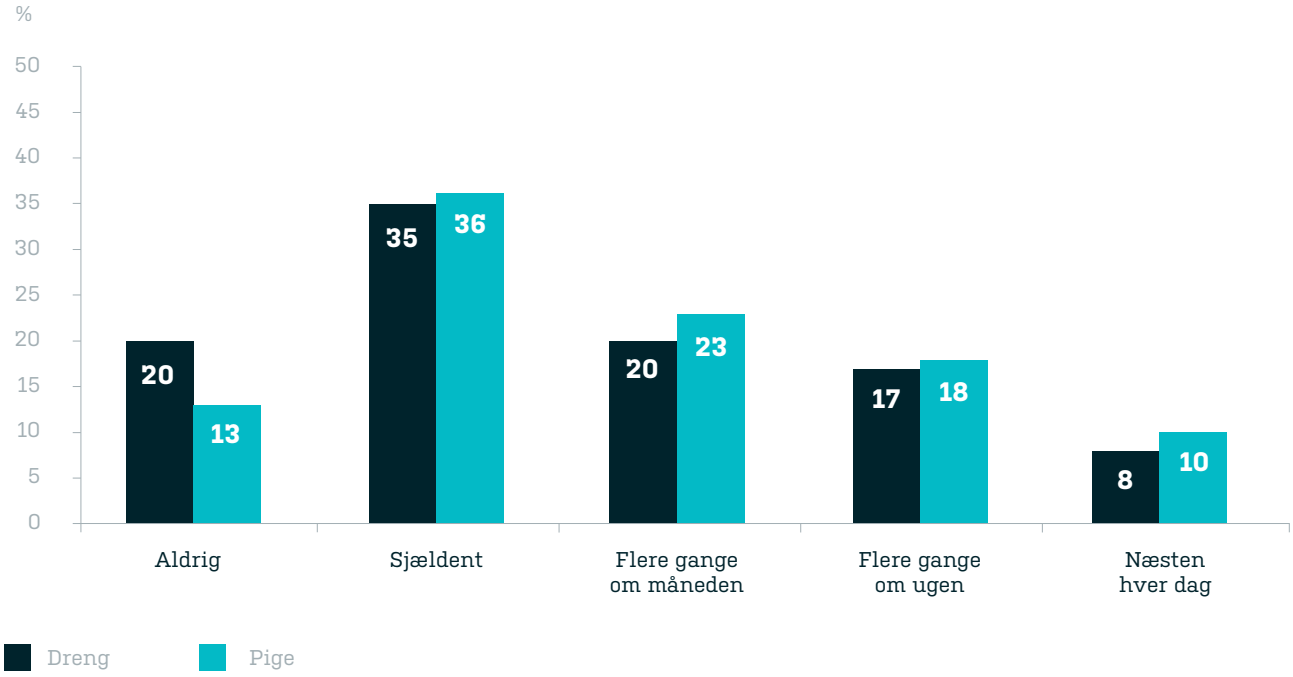

Note 31: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: p-værdi=<0,0001.

FIGUR 24: Hvor ofte børnene snakker med deres familie om det, de læser – opdelt på klassetrin.

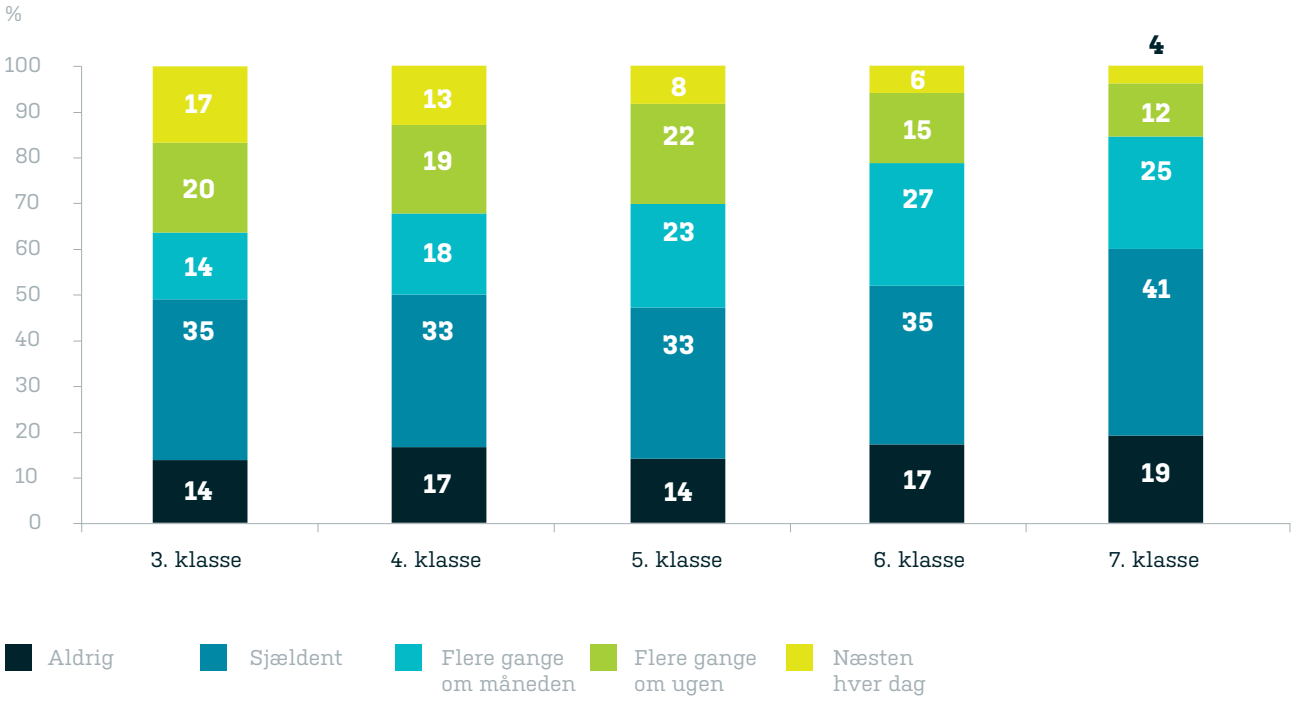

Note 32: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt. Chi-i-anden p-værdier: p-værdi=<0,0001.

7. Børns læsevaner – Hvad læser børn?

Hvad læser børn i 2017? Hvor meget tid bruger de fx på historier og romaner i forhold til tekster på sociale og digitale medier? Hvad er deres foretrukne genrer, og hvem er deres yndlingsforfattere? Dette afsnit sammenfatter forskellige typer af tekster, børn læser – både trykte tekster og digitale – samt hvilke forfattere børnene foretrækker.

7.1. Læsning af trykte tekster

Børnene er bl.a. blevet spurgt om, hvor meget tid de bruger på at læse tekster, som ikke er på nettet, men i fysiske bøger, blade, magasiner, aviser og manualer[12].

Undertekster på TV indgår dog også i dette spørgsmål.

Spørgsmål 9a. Hvor ofte læser du disse ting uden for skolen (ikke lektier)?

TABEL 9: Hvor ofte læser du disse ting uden for skolen – opdelt på køn.

I procent	Næsten hver dag		Flere gange om ugen		Flere gange om måneden		Sjældent eller aldrig	
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige
Tegneserier	8	3	9	5	12	8	70	83
Historier/romaner	11	17	14	17	16	23	60	44
Faktabøger	8	6	14	12	22	19	35	44
Blade/magasiner	4	5	7	11	11	20	79	63
Aviser	3	2	6	5	10	10	81	84
Religiøse tekster	3	3	3	2	5	5	90	90
Manualer	7	2	9	4	18	13	66	81
Undertekster (TV)	40	37	30	28	15	19	15	16
Digte	2	3	3	3	5	6	91	87

Note 33: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Tegneserier=<0,0001. Historier/romaner=<0,0001. Faktabøger=<0,0001. Blade/magasiner=<0,0001. Aviser=0,0013. Religiøse tekster=<0,0001. Manualer=<0,0001. Undertekster (TV)=<0,0001. Digte=<0,0001. Chi-i-anden er foretaget på de originale svarkategorier, hvor Sjældent og Aldrig er hver sin svarkategori.

12 Læsning skal i dette kapitel forstås på flere forskellige måder afhængigt af spørgsmålet, der er tale om. Læsning i mere traditionel forstand, når spørgsmålene handler om læsning af trykte tekster, litterære genrer og kategorier samt forfattere. Læsning i bredere forstand, når der er tale om digitale tekster, hvor fx sms-beskeder også indgår.

- Tabel 9 viser, at både drenge og piger bruger mest tid på at læse undertekster på TV: 40% af drengene gør det dagligt over for 37% pigerne.
- Historier og romaner er det, der bruges næstmest tid på hos alle, selvom piger bruger mere tid end drenge: 34% af pigerne læser historier og romaner mindst flere gange om ugen, mens det er 25% for drengenes vedkommende.
- Der er en tendens til, at faktabøger læses lidt oftere af drenge end piger: 22% af drengene læser dem mindst flere gange om ugen, mens det er 18% af pigerne.
- Digte, aviser og religiøse tekster læses meget lidt af begge køn, men der ses en lille tendens til, at piger bruger mere tid på at læse digte, mens der er en tilsvarende tendens til, at drenge oftere læser aviser end piger.
- Drenge læser oftere tegneserier end piger: 17% af drengene gør det mindst flere gange om ugen over for 8% af pigerne. Det samme gælder instruktioner og manualer, som 16% af drengene læser mindst flere gange om ugen, mens det er 6% af pigerne.
- 90% af alle læser sjældent eller aldrig religiøse tekster.

TABEL 10: Hvor ofte læser du disse ting uden for skolen (ikke lektier)? – opdelt på sproglig baggrund.

I procent	Næsten hver dag		Flere gange om ugen		Flere gange om måneden		Sjældent eller aldrig	
	Et sprog	To sprog	Et sprog	To sprog	Et sprog	To sprog	Et sprog	To sprog
Tegneserier	6	6	7	8	10	10	77	75
Historier/romaner	13	14	15	16	19	20	52	50
Faktabøger	6	10	12	14	21	20	60	56
Blade/magasiner	4	6	9	9	16	16	72	68
Aviser	2	3	5	6	10	11	83	80
Religiøse tekster	1	9	1	8	4	11	94	71
Manualer	4	6	6	9	15	17	75	69
Undertekster (TV)	37	42	30	25	18	14	15	19
Digte	2	4	2	4	5	10	91	82

Note 34: N: Et sprog=6995. To sprog=1726. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Tegneserier=0,0104. Historier/romaner=0,9998. Faktabøger=<0,0001. Blade/magasiner=0,0523. Aviser=<0,0001. Religiøse tekster=<0,0001. Manualer=<0,0001. Undertekster (TV)=<0,0001. Digte=<0,0001. Chi-i-anden er foretaget på de originale svarkategorier, hvor Sjældent og Aldrig er hver sin svarkategori.

- Tabel 10 viser, at tosprogede lidt oftere læser faktabøger end etsprogede: 24% tosprogede læser faktabøger mindst flere gange om ugen, mens det er 18% etsprogede.
- Der ses også en lille tendens til, at tosprogede oftere læser manualer end etsprogede: 15% tosprogede læser manualer mindst flere gange om ugen over for 10% etsprogede.
- Mens kun 5% etsprogede læser digte flere gange om måneden, er det 10% for tosprogedes vedkommende.
- Flere tosprogede læser religiøse tekster end etsprogede. 17% læser denne type tekster mindst flere gange om ugen, mens det er 2% for etsprogede børns vedkommende.
- Sproglig baggrund er ikke afgørende i forhold til, hvor ofte der læses tegneserier, historier og romaner, aviser samt undertekster på TV. Både etsprogede og tosprogede ligger stort set ens i forhold til denne type tekster.

I Tabel 11 ses en fordeling på klassetrin, hvor skemaet er forenklet for overskuelighedens skyld. Kategorierne 'Næsten hver dag' og 'Flere gange om ugen' er således lagt sammen, så tallene gælder læsning af de pågældende tekster mindst flere gange om ugen.

TABEL 11: Læsning af trykte tekster mindst flere gange om ugen – opdelt på klassetrin.

I procent	3. klasse	4. klasse	5. klasse	6. klasse	7. klasse
Tegneserier	18	18	15	9	7
Historier og romaner	32	32	30	26	26
Faktabøger	26	25	20	18	12
Blade og magasiner	9	12	16	15	14
Aviser	6	8	9	7	7
Religiøse tekster	6	6	5	5	5
Manualer	13	13	10	10	8
Undertekster på TV	50	64	66	72	77
Digte	8	7	4	4	3

Note 35: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt. Chi-i-anden p-værdier: Tegneserier=<0,0001. Historier/romaner=<0,0001. Faktabøger=<0,0001. Blade/magasiner=<0,0001. Aviser=<0,0001. Religiøse tekster=<0,0001. Manualer=<0,0001. Undertekster (TV)=<0,0001. Digte=<0,0001. Chi-i-anden er foretaget på de originale svarkategorier, hvor Sjældent og Aldrig er hver sin svarkategori.

- Undertekster på TV er det, der læses mest på tværs af klassetrin, men det sker oftere, jo ældre børnene bliver. 50% af 3. klasserne læser undertekster på TV mindst flere gange om ugen, mens tallet stiger støt op til 7. klasserne, hvor 77% gør det mindst flere gange om ugen.
- Historier og romaner læses næstmest af alle. Ca. 30% af 3., 4. og 5. klasserne læser denne type tekster mindst flere gange om ugen, mens det er 26% for 6. og 7. klassernes vedkommende.
- Blade og magasiner samt aviser læses mest omkring 5. klasse. 16% af 5. klasserne læser fx blade og magasiner mindst flere gange om ugen, mens det er 9% for 3. klassernes vedkommende og 14% af 7. klasserne.
- Både digte og tegneserier læses mest af de yngste elever: 8% af 3. klasserne læser digte mindst flere gange om ugen, mens det er 3% for 7. klasserne vedkommende. 18% af både 3. og 4. klasserne læser tegneserier mindst flere gange om ugen, mens det er 7% af 7. klasserne.

Figur 25 illustrerer, hvilke typer af tekster, der er populære på de forskellige klassetrin. Den lyseblå kurve svarer til undertekster på TV, og den stiger med klassetrinene, fordi denne type tekster læses mere, jo ældre børnene bliver. Omvendt falder den grønne kurve for tegneserier, og den gule for digte, fordi denne type tekster læses mindre, jo ældre man bliver.

FIGUR 25: Læses mindst flere gange om ugen i procent.

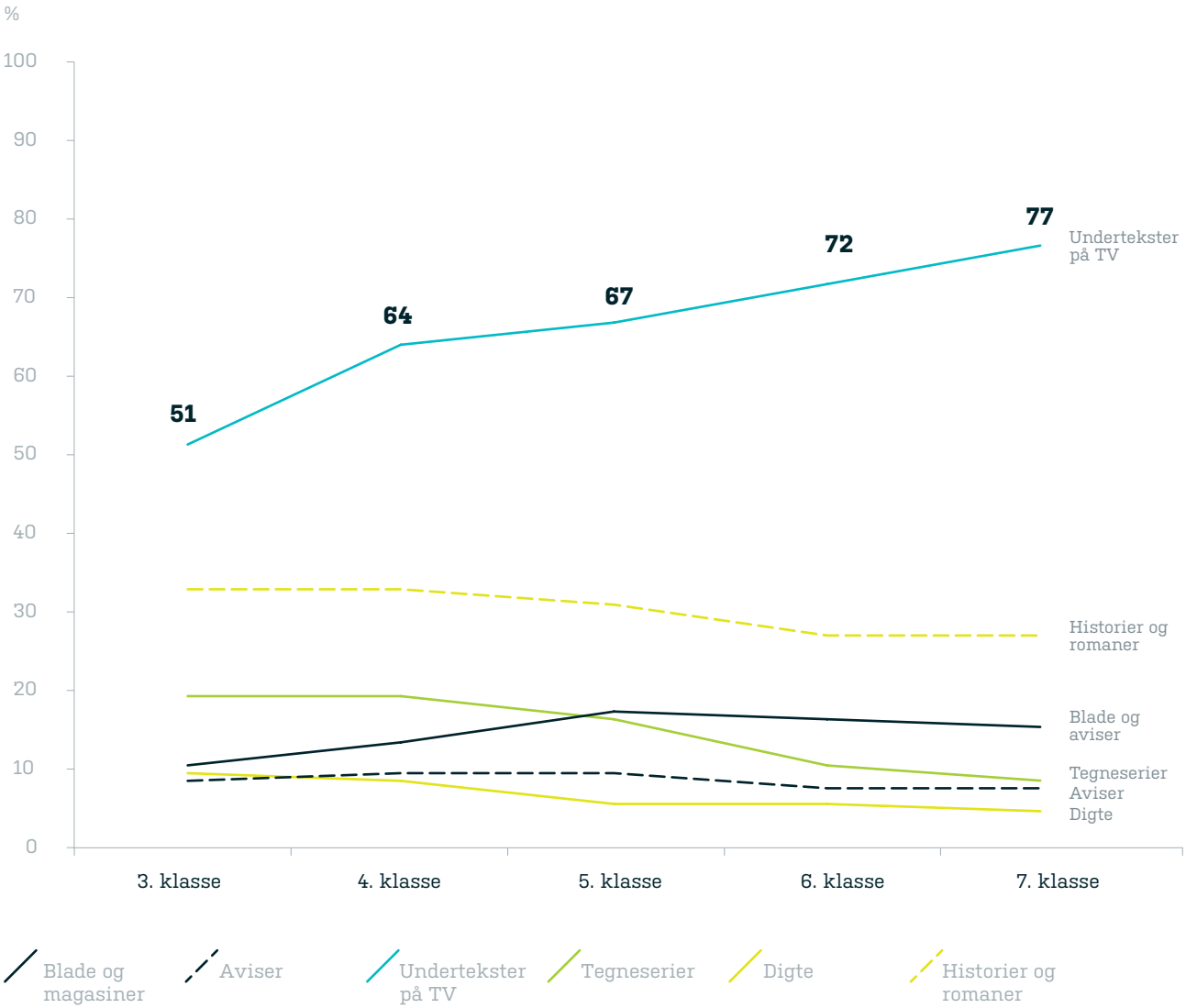

Note 36: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt.

7.2. Læsning af digitale tekster

Børnene blev tilsvarende spurgt om læsning af digitale tekster. Det gælder beskeder på telefon, PC eller tablet (fx Messenger, Snapchat, SMS, Twitter, mail), web-sider (fx Bold.dk, YouTube, Google, Facebook, Wikipedia), netaviser, sangtekster (Lyrics), blogs, e-bøger (fx eReolen.dk, Superbog.dk, Frilæsning.dk, Mofibo) og lydbøger.

TABEL 12: Hvor ofte læser du disse ting uden for skolen (samlet)?

I procent	Næsten hver dag	Flere gange om ugen	Flere gange om måneden	Sjældent eller aldrig
Netaviser	3	6	7	84
Beskeder på telefon, PC, tablet	70	15	6	8
Websider	50	21	11	18
Sangtekster	13	16	18	53
Blogs	5	6	10	78
E-bøger	4	6	11	79
Lydbøger	5	5	8	83

Note 37: N=8721. Vægtet op til landsplan.

- Tabel 12 ovenfor viser, at den type digitale tekst, børnene overordnet læser mest, er beskeder produceret i forbindelse med brug af telefon, PC eller tablet. 70% af alle børn læser denne type tekster næsten hver dag.
- Websider fundet via søgetjenester som Google, Wikipedia eller fx Facebook læses også ofte af en stor del børn. 50% af alle læser tekst i den forbindelse næsten hver dag. 71% mindst flere gange om ugen.
- Lydbøger og netaviser høres/læses af de færreste. Henholdsvis 83% og 84% hører eller læser sjældent eller aldrig denne type tekster.
- E-bøger og blogs læses heller ikke så ofte, når vi ser på det samlede billede. Fx har 79% af alle børn svaret, at de sjældent eller aldrig læser e-bøger. 10% læser e-bøger mindst flere gange om ugen.
- Sangtekster læses forholdsvis ofte i betragtning af, at det er en ganske specifik genre, der er spurgt til. 29% af alle læser denne type tekster mindst flere gange om ugen.

TABEL 13: Hvor ofte læses disse ting uden for skole – opdelt på køn?

I procent	Næsten hver dag		Flere gange om ugen		Flere gange om måneden		Sjældent eller aldrig	
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige
Netaviser	4	3	6	6	7	8	84	84
Beskeder på telefon, PC, tablet	64	76	17	13	8	5	12	6
Websider	59	42	19	23	9	13	14	22
Sangtekster	9	16	12	19	16	21	62	44
Blogs	3	7	4	8	8	13	86	72
E-bøger	4	4	7	5	10	12	79	79
Lydbøger	5	5	5	5	7	9	83	82

Note 38: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Netaviser=0,0042. Beskeder på telefon, PC el. tablet=<0,0001. Websider=<0,0001. Sangtekster=<0,0001. Blogs=<0,0001. E-bøger=<0,0001. Lydbøger=<0,0001. Chi-i-anden er foretaget på de originale svarkategorier, hvor Sjældent og Aldrig er hver sin svarkategori.

Tabel 13 viser, hvor ofte børn læser forskellige typer tekster opdelt på køn

- Beskeder på telefon, PC eller tablet er den type tekst, der læses mest af både piger og drenge, men piger gør det oftere end drenge. Fx er der 64% af drengene, der læser beskeder på forskellige medier næsten hver dag, mens det er 76% for pigernes vedkommende.
- Drengene læser til gengæld mere tekst på forskellige websider, selvom denne type tekster også læses en del af piger. 65% af pigerne læser tekst på websider mindst flere gange om ugen, mens det er 78% for drengenes vedkommende.
- Piger er mere tilbøjelige til at læse blogs og sangtekster på nettet. Fx er der 35% af pigerne, der læser sangtekster mindst flere gange om ugen, mens det er 21% af drengene.
- Der er ikke afgørende forskel på kønnene i forhold til læsning af netaviser, e-bøger og lydbøger.

TABEL 14: Læsning af digitale tekster – opdelt på sproglig baggrund.

I procent	Næsten hver dag		Flere gange om ugen		Flere gange om måneden		Sjældent eller aldrig	
	Et sprog	To sprog	Et sprog	To sprog	Et sprog	To sprog	Et sprog	To sprog
Netaviser	3	5	5	8	7	8	85	79
Beskeder på telefon, PC, tablet	69	73	15	12	7	5	8	10
Websider	48	57	22	18	11	9	18	16
Sangtekster	11	21	15	17	19	18	55	44
Blogs	4	7	6	8	10	11	80	74
E-bøger	4	5	6	8	11	11	79	76
Lydbøger	5	5	5	6	8	7	82	82

Note 39: N: Et sprog=6995. To sprog=1726. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Netaviser=<0,0001. Beskeder på telefon, PC el. tablet=0,035. Websider=<0,0001. Sangtekster=<0,0001. Blogs=<0,0001. E-bøger=0,0007. Lydbøger=0,0653. Chi-i-anden er foretaget på de originale svarkategorier, hvor Sjældent og Aldrig er hver sin svarkategori.

- Tabel 14 viser, at beskeder på forskellige medier læses en del uanset sproglig baggrund. 84% etsprogede gør det mindst flere gange om ugen, mens det er 85% for de tosprogedes vedkommende.
- Websider læses også en del uafhængigt af sproglig baggrund, selvom tosprogede gør det en anelse oftere. 70% etsprogede læser tekster på websider mindst flere gange om ugen, mens det er 75% for de tosprogedes vedkommende.
- Tosprogede er mere tilbøjelige til at læse sangtekster på nettet end etsprogede. 38% tosprogede læser sangtekster mindst flere gange om ugen, mens det er 26% for de etsprogede børns vedkommende.
- Netaviser læses også en anelse mere af tosprogede end etsprogede. 13% tosprogede læser netavis mindst flere gange om ugen, mens det er 8% for etsprogedes vedkommende.
- Samme tendens ses med blogs, som 10% etsprogede læser mindst flere gange om ugen, mens det er 15% tosprogede.
- Sproglig baggrund er ikke afgørende i forhold til læsning af e-bøger og lydbøger.

Samlet set kan man konkludere, at tosprogede spreder sig over flere typer af tekst end etsprogede, selvom frekvensen for læsning i fritiden stort set er den samme. Beskeder, e-bøger, lydbøger, tegneserier, historier og romaner, netaviser samt undertekster på TV læses lige meget uanset sproglig baggrund. Blogs, sangtekster og websider læses lidt oftere af tosprogede.

I Tabel 15 ses en fordeling på klassetrin, hvor skemaet er forenklet for overskuelighedens skyld. Kategorierne 'Næsten hver dag' og 'Flere gange om ugen' er således lagt sammen, så tallene gælder læsning af de pågældende tekster mindst flere gange om ugen.

TABEL 15: Læsning af digitale tekster mindst flere gange om ugen – opdelt på klassetrin.

I procent	3. klasse	4. klasse	5. klasse	6. klasse	7. klasse
Netaviser	4	5	7	10	15
Beskeder på telefon, PC el. tablet	68	80	86	92	94
Websider	47	62	68	81	88
Sangtekster	25	25	28	29	34
Blogs	10	10	11	12	12
E-bøger	15	15	11	7	5
Lydbøger	13	13	13	8	5

Note 40: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i sammenlæste klasser er undladt. Chi-i-anden p-værdier: Netaviser=<0,0001. Beskeder på telefon, PC el. tablet=<0,0001. Websider=<0,0001. Sangtekster=<0,0001. Blogs=<0,0001. E-bøger=<0,0001. Lydbøger=<0,0001. Chi-i-anden er foretaget på de originale svarkategorier, hvor 'Sjældent' og 'Aldrig' er hver sin svarkategori.

Tabel 15 viser tallene for, hvor meget børnene har læst mindst flere gang om ugen

- På tværs af klasser er beskeder på telefon, PC eller tablet den mest læste type tekst. Samtidig øges procentdelen, jo ældre børnene bliver: 68% af 3. klasserne læser denne type tekster mindst flere gange om ugen, mens det stiger støt til 94% for 7. klassernes vedkommende.
- Samme mønster ses i forhold til webtekster, hvor 47% af 3. klasserne læser denne type tekst mindst flere gange om ugen, mens det er 88% for 7. klassernes vedkommende.
- Sangtekster er en type tekst, man læser på tværs af klassetrin med en lille stigning jo ældre børnene bliver. 25% af 3. og 4. klasserne læser denne type tekst mindst flere gange om ugen, mens det er henholdsvis 28%, 29% og 34% for 5., 6. og 7. klassernes vedkommende.
- Blogs læses stort set lige meget på tværs af klasser. Mellem 10% og 12% læser denne type tekst mindst flere gange om ugen.
- Både e-bøger og lydbøger opsøges mest af 3. og 4. klasser. 15% af 3. og 4. klasserne læser e-bøger mindst flere gange om ugen, mens det er 7% og 5% for henholdsvis 6. og 7. klasserne.

Figur 26 tydeliggør, hvilke typer af tekster man læser oftest, når man er ældst og hvilke, når man er yngst[13]. Som det ses, læses de fleste typer af digitale tekster mere, jo ældre børnene bliver. Her stiger kurverne i takt med klassetrin. Der er dog to undtagelser, nemlig e-bøger og lydbøger, som de yngre børn er mere tilbøjelige til at læse end de ældre. Her falder kurverne således med klassetrinene.

FIGUR 26: Læsning af digitale tekster mindst flere gang om ugen – opdelt på klassetrin.

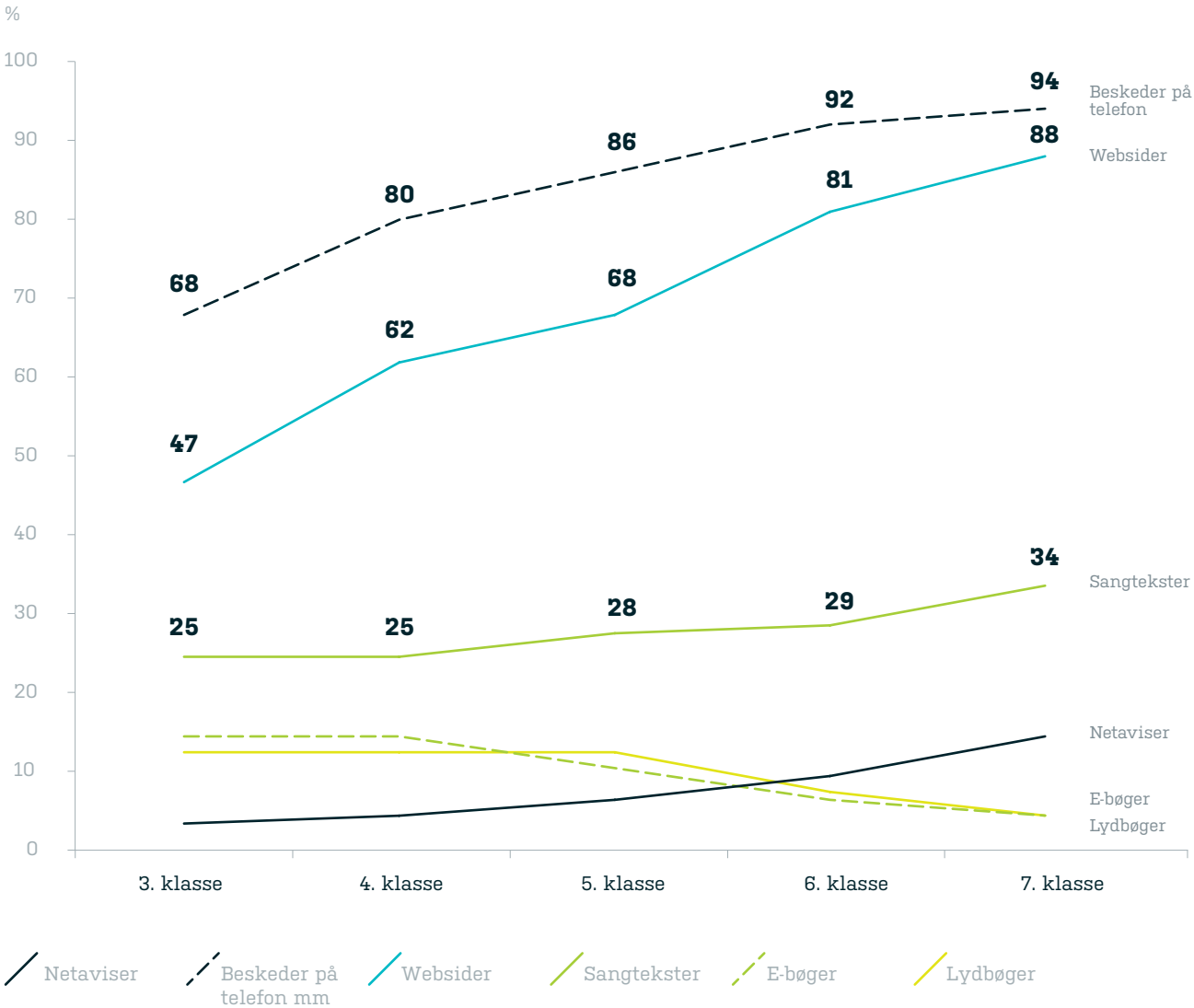

Note 41: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i sammenlæste klasser er undladt.

13 Blogs er ikke taget med, fordi de stort set læses lige meget på tværs af klasser.

7.3. Hvilken slags bøger foretrækker børn som fritidslæsning?

Dette kapitel handler om, hvilke typer af bøger børnene foretrækker. For at få et endnu bedre indtryk af, hvad der læses i fritiden, er der yderligere spurgt til forskellige genrer og kategorier inden for børns læsning. Teksttyperne er for en stor del gentaget fra den engelske undersøgelse National Trust 2005[14]. En kritisk kommentar til opdelingen kunne være, at der er tale om teksttyper på flere forskellige niveauer. Nogle er kategoriserede ved deres specifikke tematiske indhold som fx 'Bøger om kærlighed'. Andre er kategoriserede ud fra litterære genrer som fx 'Digte'.

En helt tredje kategori er 'Seriebøger', som i princippet kan gælde de fleste øvrige tekster. Ulempen kan være, at det kan være vanskeligt at sammenligne kategorier på forskellige niveauer. Fordelen er til gengæld, at jo mere varieret, der spørges, jo større mulighed er der for, at der er kategorier, som modsvarer børnenes præferencer. Desuden udelukker kategorierne ikke hinanden. Børnene har måttet sætte kryds ved flere forskellige teksttyper, så de har kunnet svare fyldestgørende på flere niveauer.

Spørgsmål 10. Når du læser, hvad kan du så bedst lide at læse? Børnene har haft nedenstående valgmuligheder, hvor de gerne måtte sætte kryds ved flere af de nævnte boggenrer.

Spørgsmål 10. **NÅR DU LÆSER, HVAD KAN DU SÅ BEDST LIDE AT LÆSE?**

- Faktabøger (fx sport, idoler, dyr, mad biler, mode, hobby-ting)
- Eventyr
- Krimi/detektivbøger
- Krigs- og spionbøger
- Gyser-, spøgelses- og horrorbøger
- Fantasy/science fiction
- Historier om kærlighed
- Historier om børn og unges liv (som godt kunne foregå i virkeligheden)
- Humor/sjove bøger
- Digte
- Seriebøger
- Engelske bøger

14 "Children's and young people's reading habits and preferences: the who, what, why, where and when", National Literacy Trust, December 2005. Spørgsmålet var således også med i den foregående læsevaneundersøgelse fra 2014.

Figur 27 illustrerer det samlede billede af, hvad børnene har valgt. Som den viser, er humor, serier, og fantasy/science fiction populære genrer. Eventyr og faktabøger følger også godt med.

FIGUR 27: Når du vælger bøger, hvad kan du så bedst lide at læse?

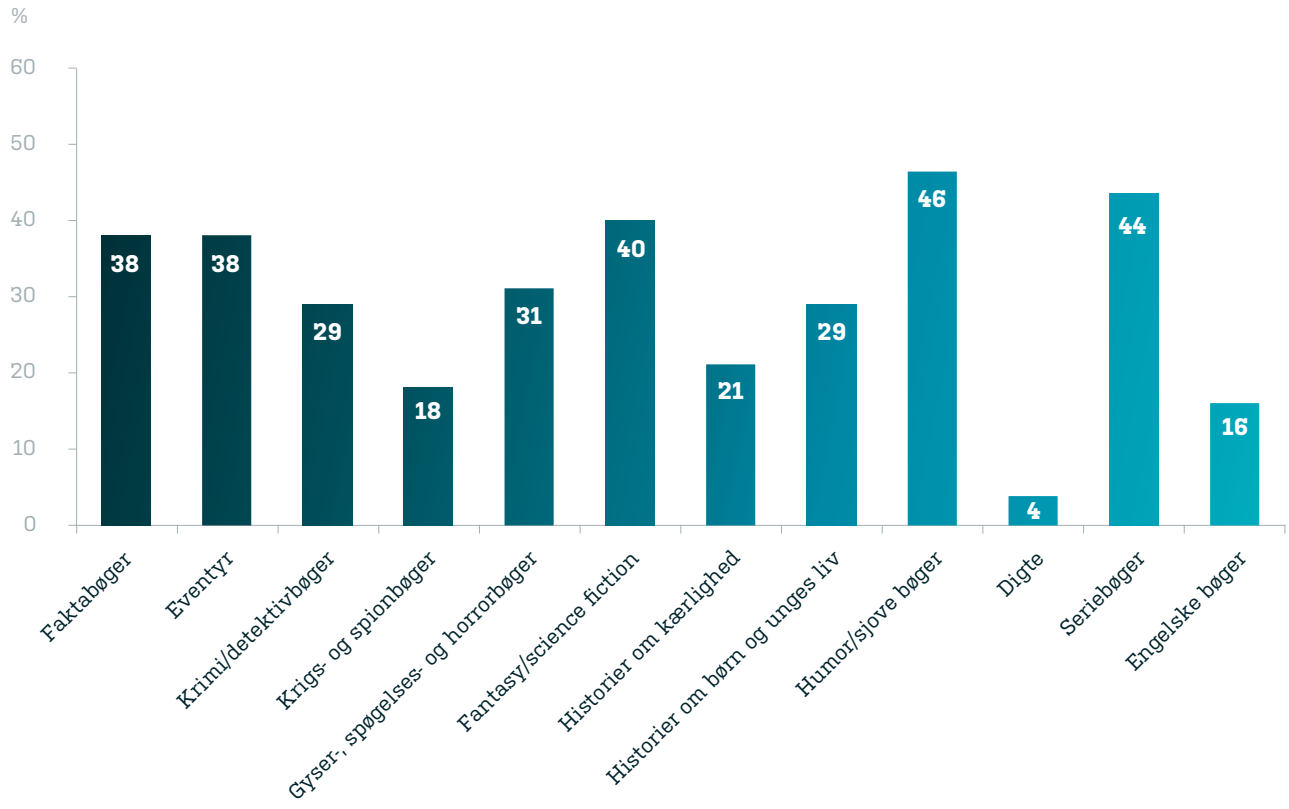

Note 42: N=8721. Vægtet op til landsplan.

Men, som Figur 28 viser, er der også en del forskelle på, hvad drenge og piger foretrækker at læse.

FIGUR 28: Når du læser bøger, hvad kan du så bedst lide at læse? – opdelt på køn.

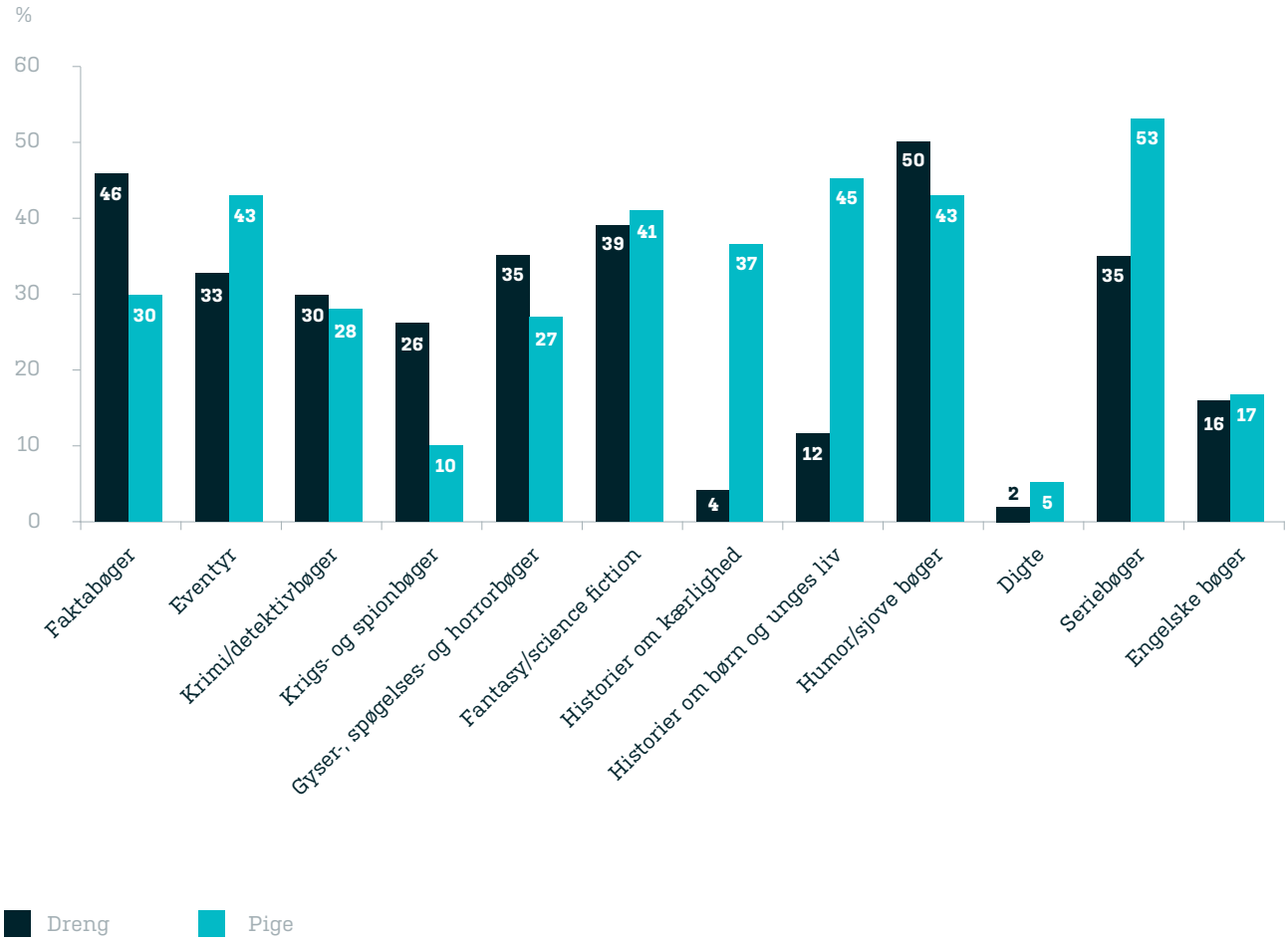

Note 43: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Faktabøger=<0,0001. Eventyr=<0,0001. Krimi/detektivbøger=0,2721. Krigs- og spionbøger=<0,0001. Gyser-, spøgelses- og horrorbøger=<0,0001. Fantasy/science fiction=0,1569. Historier om kærlighed=<0,0001. Historier om børn og unges liv=<0,0001. Humor/sjove bøger=<0,0001. Digte=<0,0001. Seriebøger=<0,0001. Engelske bøger=0,1804

- 'Fantasy/science fiction' er næsten lige populært hos drenge og piger. Ca. 40% af alle har valgt denne form for læsning.
- 'Humor/sjove bøger' er også populære hos både drenge og piger, men mest hos drenge, hvor 50% har valgt denne kategori over for 43% piger.
- 'Faktabøger' ligger tilsvarende højere hos drengene end hos pigerne: 46% drenge har valgt denne type bøger, mens det er 30% hos pigerne. Forskellen er noget større her end i spørgsmål 9a, hvor der også blev spurgt til 'Faktabøger'.
- Pigerne har til gengæld valgt 'Seriebøger' en del mere end drengene: 53% af pigerne har valgt serier, mens det er 35% for drengenes vedkommende.
- Der ses også en stor forskel i forhold til både 'Historier om kærlighed' og 'Historier om børn og unges liv'. 45% af pigerne har fx valgt 'Historier om børn og unges liv', hvilket er det næstmest populære hos piger. Hos drengene ligger denne kategori helt nede på 12%. I forhold til 'Historier om kærlighed' er forskellen lige så stor. 4% af drengene har valgt denne type bøger over for 37% af pigerne.
- 'Digte' ligger i bund hos både drenge og piger med henholdsvis 2% og 5%.
- Drenge og piger er også lige tilbøjelige til at vælge 'Engelske bøger'. Henholdsvis 16% af drengene og 17% af pigerne har valgt denne kategori.

For at tydeliggøre forskellene ses drenge og pigers valg i prioriteret rækkefølge i Tabel 16.

TABEL 16: Når du læser, hvad kan du så bedst lide at læse – opdelt på køn.

	Drenge	%		Piger	%
1	Humor/sjove bøger	50	**1**	Seriebøger	53
2	Faktabøger	46	**2**	Historier om børn og unges liv	45
3	Fantasy/science fiction	39	**3**	Humor/sjove bøger	43
4	Gyser-, spøgelses- og horrorbøger	35	**4**	Eventyr	43
5	Seriebøger	35	**5**	Fantasy/science fiction	41
6	Eventyr	33	**6**	Historier om kærlighed	37
7	Krimi/detektivbøger	30	**7**	Faktabøger	30
8	Krigs- og spionbøger	26	**8**	Krimi/detektivbøger	28
9	Engelske bøger	17	**9**	Gyser-, spøgelses- og horrorbøger	27
10	Historier om børn og unges liv	12	**10**	Engelske bøger	17
11	Historier om kærlighed	4	**11**	Krigs- og spionbøger	10
12	Digte	2	**12**	Digte	5

Note 44: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan.

Drenges præferencer:

- Drenge foretrækker først og fremmest humor. Med 50%, som har markeret denne type bøger, er det den oftest valgte hos drengene.
- 'Faktabøger' følger lige efter med 46%. 'Faktabøger' er en meget forskelligartet kategori, som vi dog må formode primært indeholder faktiske oplysninger om fx et bestemt emne eller en bestemt person.
- 'Fantasy/science fiction' ligger på tredjepladsen hos drengene. Stort set lige mange drenge og piger har valgt denne type læsning, nemlig ca. 40%. Men det ligger højere på listen hos drengene, fordi pigerne er mere tilbøjelige til at læse flere forskellige slags bøger.
- 'Gyser-, spøgelses- og horrorbøger' er valgt oftere af drenge (35%) end piger (27%).
- Der viser sig et noget stereotypt billede, når 'Krigs- og spionbøger' ligger en del højere hos drenge end piger. Hos drengene ligger de på en 8. plads med 26%, mens de er nede på en 11. plads med 10% hos pigerne.

Pigers præferencer:

- Serier er med 53% det, flest piger har markeret, som noget de læser i fritiden.
- 'Historier om børn og unges liv' følger lige efter på 2. pladsen, og det er et af de steder, hvor drenge og piger virkelig adskiller sig. Det appellerer tilsyneladende meget mere til piger at læse bøger, der italesætter børn og unges liv og problematikker.
- 'Humor/sjove bøger' er som hos drengene også højt prioriteret, men fordi piger læser lidt mere varieret end drenge, lander denne type læsning med 43% på en 3. plads hos pigerne.

I Tabel 17 ses fordelingen på etsprogede og tosprogede:

TABEL 17: Når du læser bøger, hvad kan du så bedst lide at læse? – opdelt på sproglig baggrund.

I procent	Et sprog	To sprog
Faktabøger (fx sport, idoler, dyr, mad, biler, mode, hobby-ting)	38	38
Eventyr	37	39
Krimi/detektivbøger	29	29
Krigs- og spionbøger	17	20
Gyser-, spøgelses- og horrorbøger	29	39
Fantasy/science fiction	40	39
Historier om kærlighed	21	20
Historier om børn og unges liv (som godt kunne foregå i virkeligheden)	29	27
Humor/sjove bøger	47	46
Digte	3	6
Seriebøger	45	39
Engelske bøger	13	29

Note 45: N: Et sprog=6995. To sprog=1726. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Faktabøger=0,6277. Eventyr=0,0064. Krimi/detektivbøger=0,4384. Krigs- og spionbøger=0,0345. Gyser-, spøgelses- og horrorbøger=<0,0001. Fantasy/science fiction=0,408. Historier om kærlighed=0,33. Historier om børn og unges liv=0,0042. Humor/sjove bøger=0,8847. Digte=<0,0001. Seriebøger=<0,0001. Engelske bøger=<0,0001.

Kommentar

Der er ikke mange forskelle på etsprogede og tosprogede i forhold til hvilke bøger, man bedst kan lide at læse. Der er dog nogle få markante:

- 'Gyser-, spøgelses- og horrorbøger' vælges noget oftere af tosprogede end etsprogede. 39% over for 29% procent.
- 'Engelske bøger' vælges også oftere af tosprogede. 29% tosprogede vælger 'Engelske bøger' over for 13% etsprogede.
- 'Digte' vælges ikke ofte, men dog dobbelt så meget af tosprogede som etsprogede. 6% over for 3%.

I Tabel 18 ses fordelingen på klassetrin. Alt efter hvilke typer af bøger, der er tale om, stiger eller falder interessen for dem i takt med, at børnene bliver ældre.

I Tabel 18 illustrerer kolonnen længst til højre, hvordan interessen for forskellige typer af bøger ændrer sig, som børnene bliver ældre:

TABEL 18: Når du læser bøger, hvad kan du så bedst lide at læse? – opdelt på klassetrin.

I procent	3. klasse	4. klasse	5. klasse	6. klasse	7. klasse	Fald el. stigning
Faktabøger (fx sport, idoler, dyr, mad, biler, mode, hobby-ting)	42	40	36	38	35	**Fald**
Eventyr	52	44	40	31	27	**Fald**
Krimi/detektivbøger	18	25	26	33	39	**Stigning**
Krigs- og spionbøger	15	17	15	19	22	**Stigning**
Gyser-, spøgelses- og horrorbøger	31	33	31	31	30	**Konstant**
Fantasy/science fiction	36	40	41	40	41	**Stigning**
Historier om kærlighed	16	16	17	22	30	**Stigning**
Historier om børn og unges liv (som godt kunne foregå i virkeligheden)	24	25	27	30	35	**Stigning**
Humor/sjove bøger	47	52	49	47	39	**Stigning + fald**
Digte	8	5	2	2	2	**Fald**
Seriebøger	51	50	44	40	38	**Fald**
Engelske bøger	12	13	13	20	23	**Stigning**

Note 46: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i sammenlæste klasser er udeladt. Chi-i-anden p-værdier: Faktabøger=<0,0001. Eventyr=<0,0001. Krimi/detektivbøger=<0,0001. Krigs- og spionbøger=0,031. Gyser-, spøgelses- og horrorbøger=0,1873. Fantasy/science fiction=0,0087. Historier om kærlighed=<0,0001. Historier om børn og unges liv=<0,0001. Humor/sjove bøger=<0,0001. Digte=<0,0001. Seriebøger=<0,0001. Engelske bøger=<0,0001.

- Den eneste form for bøger, der vælges lige meget på tværs af klassetrin er 'Gyser-, spøgelses- og horrorbøger'. Det er også en kategori, der spænder over alt fra Gåsehud-serien af R.L. Stine til "It" af Stephen King, når vi ser på de titler børnene har angivet. Ca. 31% af alle vælger denne type bøger.
- 'Humor/sjove bøger' er også populære på tværs af klassetrin, men her ses en lille stigning omkring 4. klasse (52%), og så et fald, der starter moderat i 5. klasse (49%) og så et større dyk mellem 6. og 7. klasse (39%).
- 'Fantasy/science fiction' er tilsvarende populært på alle klassetrin, men her stiger interessen en anelse med alderen. 36% af 3. klasserne har valgt denne type bøger, mens det er 41% af 7. klasserne.
- Interessen for 'Faktabøger' falder en anelse med alderen, men det er en forholdsvis bred kategori, hvor emner om både biler, dyr, musik- og sportsstjerner kan indgå. Derfor er faldet i interesse også moderat.
- Interessen for 'Eventyr' falder til gengæld en del med alderen. 52% af 3. klasserne har valgt denne genre, mens det er 27% af 7. klasserne.
- Interessen for serier falder også med klassetrin, selvom de er forholdsvis populære på alle klassetrin. 51% af 3. klasserne har valgt serier, mens det er 38% af 7. klasserne.
- Til gengæld stiger interessen for 'Krimi/detektivbøger' støt fra 3. klasse (18%) og frem til 7. klasse (39%).
- Det samme gør interessen for 'Digte', 'Historier om kærlighed' samt 'Historier om børn og unges liv'. Dette er alle kategorier, som piger generelt er mere tilbøjelige til at vælge end drenge.
- Interessen for 'Engelske bøger' stiger også med alderen og sandsynligvis i takt med, at børn tilegner sig og bliver mere fortrolige med sproget.

Tabel 19 viser henholdsvis 3. og 7. klassernes valg i prioriteret rækkefølge. Tallene tydeliggør forskellene mellem de ældste og de yngste elever.

Sammenligning med tallene fra 2010
Svarmulighederne fra den læsevaneundersøgelse, der blev gennemført i 2010 (Hansen 2014) er for en stor del gentaget. Samtidig er der ændringer og udbygninger, som hindrer, at de to undersøgelser kan sammenlignes helt. Både i forhold til klassetrin og spørgsmål. Overordnet kan man dog konstatere, at der gentager sig nogle tendenser i forhold til forskellene mellem piger og drenges valg. I 2010 valgte piger også 'Historier om kærlighed', 'Historier om børn og unges liv' samt 'Digte' i højere grad end drengene. Et lignende mønster ses ved 'Krigs- og spionbøger' samt 'Krimi/detektivbøger', som drenge, dengang som nu, foretrak i højere grad end piger.

TABEL 19: Når du læser, hvad kan du så bedst lide at læse? – opdelt på klassetrin.

3. klasse i prioriteret rækkefølge	%	7. klasse i prioriteret rækkefølge	%
1. Eventyr	52	1. Fantasy/science fiction	41
2. Serier	51	2. Krimi/detektivbøger	39
3. Humor/sjove bøger	47	2. Humor/sjove bøger	39
4. Faktabøger	42	4. Serier	38
5. Fantasy/science fiction	36	5. Historier om børn og unges liv	35
6. Gyser-, spøgelse- og horrorbøger	31	5. Faktabøger	35
7. Historier om børn og unges liv	24	7. Gyser-, spøgelses- og horrorbøger	30
8. Krimi/detektivbøger	18	7. Historier om kærlighed	30
9. Historier om kærlighed	16	9. Engelske bøger	23
10. Krigs- og spionbøger	15	10. Eventyr	27
11. Engelske bøger	12	11. Krigs- og spionbøger	22
12. Digte	8	12. Digte	2

Note 47: N: 3.klasse=1356. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan.

Spørgsmål 11: Hvilke bøger har du læst den sidste måned (ikke lektier)? Børnene er blevet spurgt om, hvilke konkrete bøger og forfattere de har læst den seneste måned. De er eksplicit blevet gjort opmærksomme på, at der ikke må være tale om lektier. Spørgsmålet blev også stillet i 2010. Resultaterne er gjort op på top-10 lister på forfatternavne, hvor forfattere til titler, børnene har nævnt, også tæller med.

I Tabel 20 ses Top 10-listerne over forfattere opgjort i henholdsvis 2010 og 2017.

TABEL 20: Top 10-listerne over forfattere opgjort i henholdsvis 2010 og 2017.

Februar 2010	Januar / februar 2017
1. Jørn Jensen	1. J.K. Rowling
2. Josefine Ottesen	2. Lene Kaaberbøl
3. H.C. Andersen	3. Jørn Jensen
4. Stephanie Meyer	4. Dav Pilkey
5. J.K. Rowling	5. Jeff Kinney
6. Cathy Hopkins	6. Manu Sareen
7. Mette Finnerup	7. Josefine Ottesen
8. Lin Hallberg	8. Kenneth Bøgh Andersen
9. R.L. Stine	9. H.C. Andersen
10. Dennis Jürgensen	10. John Green

Note 48: Hvert barn har haft mulighed for at angive 3 titler med forfattere, som de har læst inden for den seneste måned. Børnenes svar er blevet ensrettet, således at det var muligt at lave statistiske opgørelser. N=24813 mulige angivelser. Vægtet på landsplan i 2017. Uvægtet i 2010.

Det mest iøjnefaldende er nok, at J. K. Rowling ligger nr. 1 på listen fra 2017. Den første Harry Potter-bog "Harry Potter og De vises sten" udkom i 1997. Ud fra titlerne, børnene har angivet, er der ingen tvivl om, at det er Potter-serien, der bringer Rowling til tops på listen her. Den vedvarende popularitet skyldes sandsynligvis, at Potter-universet løbende har fået nyt liv i kraft af genudgivelser, film, spil, merchandise osv. I overensstemmelse hermed så vi, at film og fritidsinteresser spiller en stor rolle som inspirationskilder til børns læsning, og at disse faktorer bliver vigtigere, som børnene bliver ældre. 'Fantasy' er i det hele taget en populær genre, og det er derfor også ganske sigende, at der er en del forfattere til fantasyuniverser repræsenteret på listen. Ud over Rowling er både Lene Kaaberbøl, Josefine Ottesen og Kenneth Bøgh Andersen eksempler på det.

Derudover er det værd at bemærke, at tre ud af de ti navne er forfattere, som primært skriver humoristiske bøger. Tallene for titler viser fx, at forfatteren Dav Pilkey er populær i forhold til serien om Kaptajn Underhyler, og det samme er Jeff Kinney med serien om Wimpy Kid.

Tallene viser ligeledes, at Manu Sareen har opnået stor popularitet på serien om Iqbal Faroog. 'Humor' var en populær genre i 2010, men i 2017 ser det ud til at gøre sig gældende i endnu højere grad, hvis man ser på Top 10-listen for forfattere. Til gengæld er forfattere som Mette Finnerup, Lin Hallberg og Cathy Hopkins, der indtog Top 10-listen i 2010 for deres populære pigebøger, forsvundet fra den samlede liste.

Ud over Dav Pilkey og Jeff Kinner er John Green endnu et nyt internationalt forfatternavn på Top 10-listen. Green er bl.a. blevet kendt for bøgerne "En flænge i himlen" og "Paper Towns", som begge er kærlighedshistorier, der også er blevet filmatiseret. Internationale navne som disse opnår i stigende grad popularitet pga. de digitale medier og den markedsføring, der er blevet mulig i den forbindelse.

H.C. Andersen og Jørn Jensen er begge gengangere fra 2010. H.C. Andersen er nok det mest kendte brand i Danmark, når det kommer til danske forfattere af litteratur til børn. De fleste kender ham, en hel del læser ham. Hvis ikke hjemme, så i forbindelse med skolen. Jørn Jensen har i mange år skrevet letlæsningsbøger med elementer af gys og spænding. Han er en fast bestanddel i skolebibliotekernes udvalg, og derfor kender de fleste skolebørn også hans bøger.

TABEL 21: Top ti over forfattere – opdelt på køn.

	Drenge	Piger
1	J.K. Rowling	J.K. Rowling
2	Dav Pilkey	Lene Kaaberbøl
3	Jørn Jensen	John Green
4	Manu Sareen	Lin Hallberg
5	Kenneth Bøgh Andersen	Jørn Jensen
6	Jeff Kinney	Line Kyed Knudsen
7	Lene Kaaberbøl	Kirsten Sonne Harild
8	Rick Riordan	Astrid Lindgren
9	Kasper Hoff	Josefine Ottesen
10	Luigi Garlando	Stephenie Meyer

Note 49: Hvert barn har haft mulighed for at angive 3 titler med forfattere, som de har læst inden for den seneste måned. Børnenes svar er blevet ensrettet, således at det var muligt at lave statistiske opgørelser. N=26163 mulige angivelser. Drenge: 12996. Piger=13167. Vægtet op på landsplan.

Kommentar

Overordnet bærer Top 10-listerne for både drenge og piger (Tabel 21) præg af, at der er tale om forfattere til serier. Fælles for både drenge og piger er J.K. Rowling, Jørn Jensen og Lene Kaaberbøl. Derudover tegner der sig et forskelligartet billede, når vi ser på henholdsvis piger og drenge:

Drenge

Drengenes top 10 adskiller sig bl.a. fra pigernes ved at have tre forfattere til humoristiske bøger på listen. Når Dav Pilkey, Manu Sareen og Jeff Kinney også var på den samlede Top 10-liste, skyldes det således primært drengene. Derudover er der Rick Riordan, Kasper Hoff og Kenneth Bøgh Andersen, som har det til fælles, at de for en stor del skaber fantasy-universer, der har drenge som hovedpersoner.

Endelig er der Luigi Garlando, som er blevet særligt populær på fodboldserien "Mål", der handler om et italiensk fodboldhold.

Piger

Pigernes Top 10-liste adskiller sig særligt fra drenges ved at have forfattere til kærlighedshistorier på listen. Med titler som "En flænge i himlen" og "Twilight" er henholdsvis John Green og Stephanie Meyer blevet særligt populære hos pigerne. Derudover er listen præget af forfattere til deciderede pigeserier med navne som Lin Hallberg, Kirsten Sonne Harild og Line Kyed Knudsen. Ligesom hos drengene fylder forfattere til fantasy-genren også en del på pigernes Top 10. Her er Josefine Ottesen og Astrid Lindgren eksempler, som drenge ikke har valgt i samme grad som piger.

Der er en del sammenfald på Top 10-listerne, når valg af forfattere deles op i forhold til sproglig baggrund (Tabel 22).

6 ud af 10 titler er således fælles, selvom de er lidt forskelligt placeret på ranglisten. Tosprogede adskiller sig bl.a. fra etsprogede ved i højere grad at have valgt John Green og Stephenie Meyer, som begge er engelsksprogede forfattere. Dette stemmer godt overens med, at tosprogede var mere tilbøjelige til at vælge 'Engelske bøger' som deres favoritkategori i spørgsmålet om, hvilke typer af bøger, de bedst kunne lide at læse. Derudover er det særligt tosprogede, der har valgt H.C. Andersen og Kasper Hoff. Listen for etsprogede adskiller sig fra de tosprogedes ved at have de to danske forfattere Josefine Ottesen og Kenneth Bøgh Andersen på. Endelig er Astrid Lindgren og Lin Hallberg også valgt oftere af etsprogede end tosprogede.

TABEL 22: Top ti over forfattere – opdelt på sproglig baggrund.

	Et sprog	To sprog
1	J.K. Rowling	J. K. Rowling
2	Lene Kaaberbøl	Jørn Jensen
3	Jørn Jensen	Dav Pilkey
4	Jeff Kinney	H. C. Andersen
5	Josefine Ottesen	Jeff Kinney
6	Manu Sareen	Lene Kaaberbøl
7	Dav Pilkey	Manu Sareen
8	Kenneth Bøgh Andersen	John Green
9	Lin Hallberg	Stephenie Meyer
10	Astrid Lindgren	Kasper Hoff

Note 50: Hvert barn har haft mulighed for at angive 3 titler med forfattere, som de har læst inden for den seneste måned. Børnenes svar er blevet ensrettet, således at det var muligt at lave statistiske opgørelser. N=26163 mulige angivelser. Et sprog: 20985. To sprog=5178. Vægtet op på landsplan.

I Tabel 23 ses Top 10-listerne for klassetrin:

TABEL 23: Top ti over forfattere – opdelt på klassetrin.

	3. klasse	4. klasse	5. klasse	6. klasse	7. klasse
1	Henrik Einspor	J. K. Rowling	J. K. Rowling	J. K. Rowling	J. K. Rowling
2	Jørn Jensen	Lene Kaaberbøl	Lene Kaaberbøl	Lene Kaaberbøl	John Green
3	J. K. Rowling	Jørn Jensen	Jørn Jensen	Jeff Kinney	Suzanne Collins
4	H.C. Andersen	Astrid Lindgren	Cecilie Eken	Jørn Jensen	Kenneth Bøgh Andersen
5	Ole Lund Kirkegaard	Dav Pilkey	Dav Pilkey	Kenneth Bøgh Andersen	Patrick Ness
6	Lin Hallberg	Line Kyed Knudsen	Josefine Ottesen	Rick Riordan	Lene Kaaberbøl
7	Dav Pilkey	Manu Sareen	Manu Sareen	Manu Sareen	Robert Muchamore
8	Kirsten Sonne Harild	Henrik Einspor	Bent Haller	John Green	Rick Riordan
9	Josefine Ottesen	Louis Jensen	Astrid Lindgren	H.C. Andersen	Søren Jessen
10	Line Kyed Knudsen	Lin Hallberg	Kenneth Bøgh Andersen	Suzanne Collins	Line Kyed Knudsen

Note 51: Hvert barn har haft mulighed for at angive 3 titler med forfattere, som de har læst inden for den seneste måned. Børnenes svar er blevet ensrettet, således at det var muligt at lave statistiske opgørelser. N=26163 mulige angivelser. 3. klasse=4068. 4. klasse=5007. 5. klasse=5328. 6. klasse=5502. 7. klasse=5043. Alle elever i samlæste klasser er udeladt.

- Den eneste forfatter, der findes på Top 10-listen på tværs af klasser, er J.K. Rowling. Hun ligger endda nr. 1 på alle klassetrin på nær 3. klasse.
- Jørn Jensens popularitet viser sig også her, idet han er på alle Top 10-listerne til og med 6. klasse.
- Lene Kaaberbøl er ligeledes populær blandt mange. Det er kun 3. klasserne, der ikke har hende på Top 10-listen.
- Antallet af engelsksprogede forfattere stiger med klassetrin. J.K. Rowling og Dav Pilkey er således de eneste engelsksprogede forfattere, der ses på Top 10-listerne fra 3. til og med 5. klasse. Der er henholdsvis fem og seks engelsksprogede forfattere på 6. og 7. klassernes liste.
- Forfatteren til "The Hunger Games", Suzanne Collins, er ligeledes kun at finde på 6. og 7. klassernes lister.
- Til gengæld er Ole Lund Kirkegaard kun at finde på 3. klassernes Top 10.
- En forfatter som Line Kyed Knudsen spænder bredt, når hun både ligger på 3. og 7. klassernes Top 10. Titler som "K for Klara" og "Pigerne fra Nordsletten" placerer hende blandt de yngste, mens det særligt er titler som "Hvidt Støv" og "Elsker, elsker ikke", der placerer hende hos de ældste.
- Kenneth Bøgh Andersen appellerer mindre til 3. og 4. klasserne, men ses på listerne for både 5., 6. og 7. klasse.

8. Biblioteksbrug i og uden for skolen

I dette kapitel handler det om børns biblioteksbrug i og uden for skolen. Hvor ofte kommer børn på folkebiblioteket og biblioteket på skolen (i rapporten betegnet PLC)? Hvad er deres formål med at komme der, og hvad synes de om bibliotekarerne?

Spørgsmål 13a. Hvor tit låner du bøger på skolebiblioteket? Eleverne er blevet spurgt, hvor tit de låner bøger på skolebiblioteket og fik følgende valgmuligheder: 'Aldrig', 'Sjældent', 'Flere gange om måneden', 'Flere gange om ugen' og 'Næsten hver dag'. I Figur 29 ses fordelingen af elevernes svar på, hvor tit de låner bøger på PLC.

FIGUR 29: Fordeling af elevernes svar på hvor tit de låner bøger på PLC.

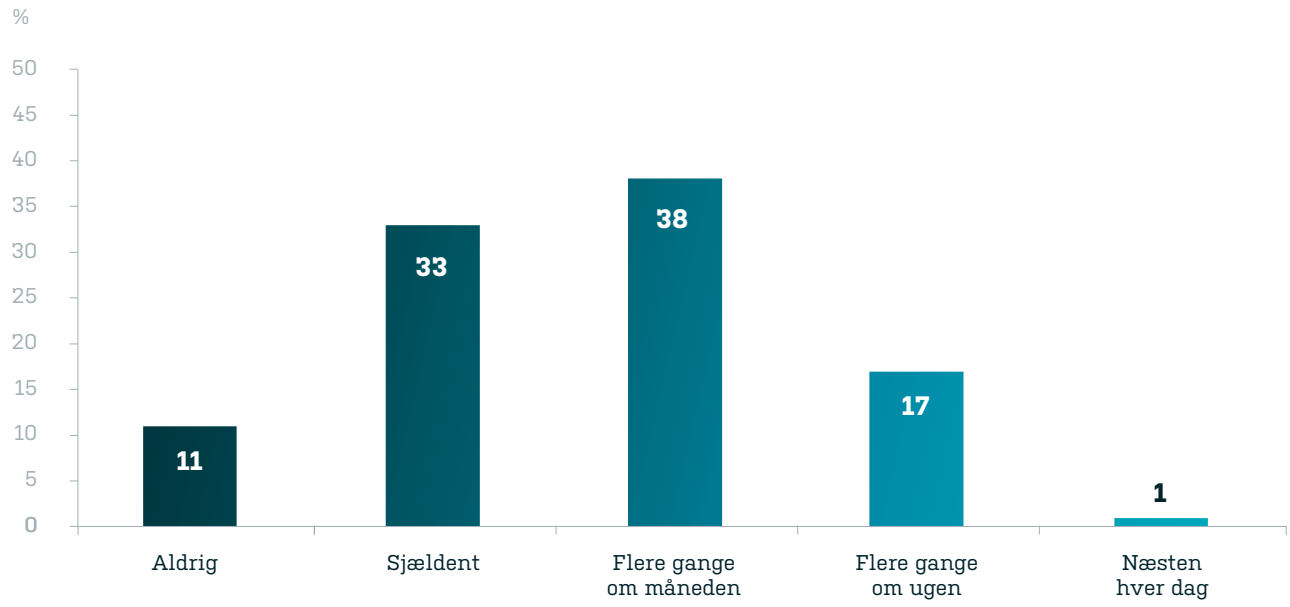

Note 52: N=8721. Vægtet op på landsplan.

I tolkningen af besvarelserne er det vigtigt at være opmærksom på, at kategorien 'Sjældent' er en bred kategori, der omfatter, at respondenten kan have lånt bøger på PLC en enkelt gang årligt, til at respondenten låner bøger på PLC en enkelt gang om måneden.

- 56% af eleverne må betegnes som hyppige brugere af PLC, idet de låner bøger på PLC mindst flere gange om måneden.
- 11% af eleverne angiver, at de aldrig låner bøger på skolebiblioteket; i spørgsmål 13b, som handler om børns grunde til at komme på PLC, angiver 13% af eleverne, at de ikke kommer på PLC (se Figur 31).
- Frekvenserne er næsten de samme på tværs af køn.
- Der er en svag tendens til, at tosprogede elever oftere låner på PLC.

Opdeler vi svarene på klassetrin, får vi den fordeling, der kan ses i Figur 30.

FIGUR 30: Fordeling af elevernes svar på hvor tit de låner bøger på PLC – opdelt på klassetrin.

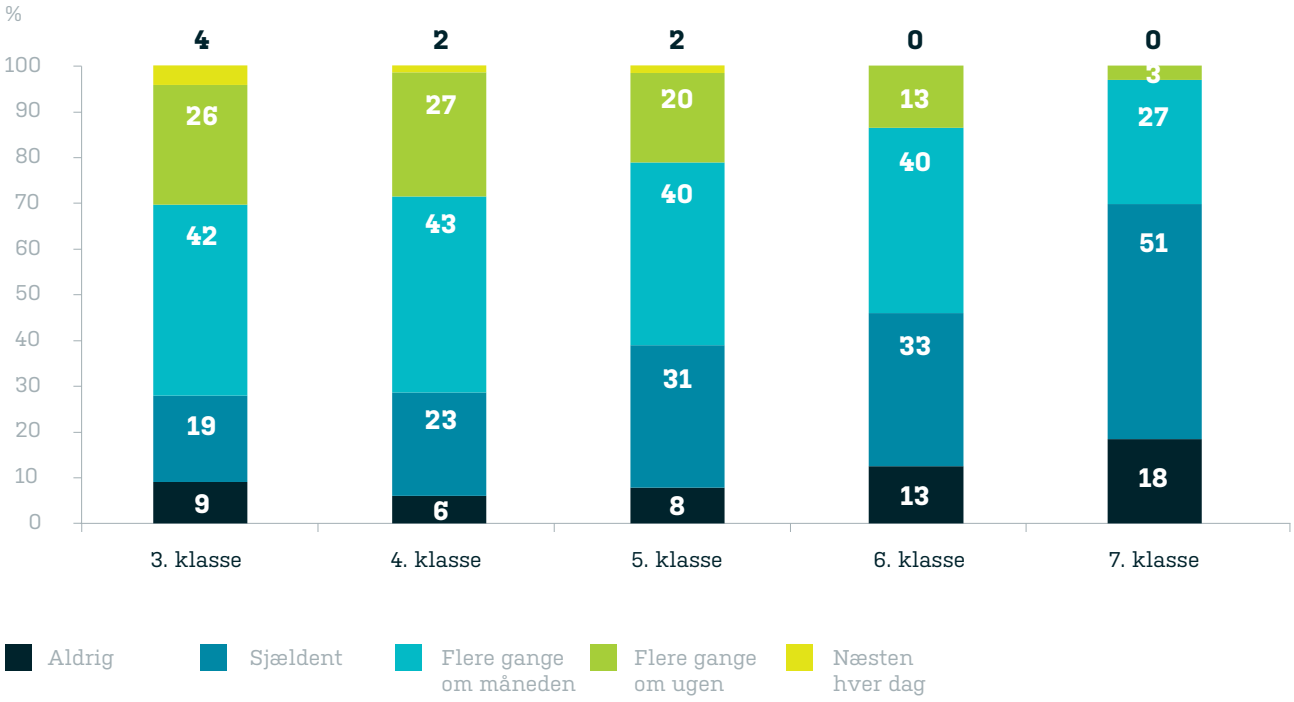

Note 53: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- Tendensen er, at eleverne i mindre grad frekventerer PLC jo højere klassetrin, de er på.
- Særligt fra 5. til 6. klasse og 6. til 7. klasse sker der fald. Således stiger andelen, der aldrig kommer på PLC fra 8% i 5. klasse til 13% i 6. klasse. Tallet stiger til 18% i 7. klasse. For 7. klassernes vedkommende stiger andelen, der sjældent kommer på PLC, med 18% i forhold til 6. klasserne, dvs. til 51%.
- Tilsvarende er der med stigende klassetrin stadigt færre, der kommer på PLC flere gange om ugen eller næsten hver dag.

Spørgsmål 13b. Hvorfor kommer du på skolebiblioteket? Eleverne er blevet spurgt om, hvorfor de kommer på PLC og fik følgende svarmuligheder, hvoraf de gerne måtte vælge flere:

Spørgsmål 13b. **HVORFOR KOMMER DU PÅ SKOLEBIBLIOTEKET?**

- For at hænge ud med mine venner
- For at lave lektier
- For at læse
- For at finde bøger
- For at snakke med skolebibliotekaren
- Jeg kommer der ikke
- Fordi mine lærere siger, jeg skal

I Figur 31 ses fordelingen af elevernes svar i prioriteret rækkefølge.

FIGUR 31: Elevernes angivelser af grunde til, at de kommer på PLC – i prioriteret rækkefølge.

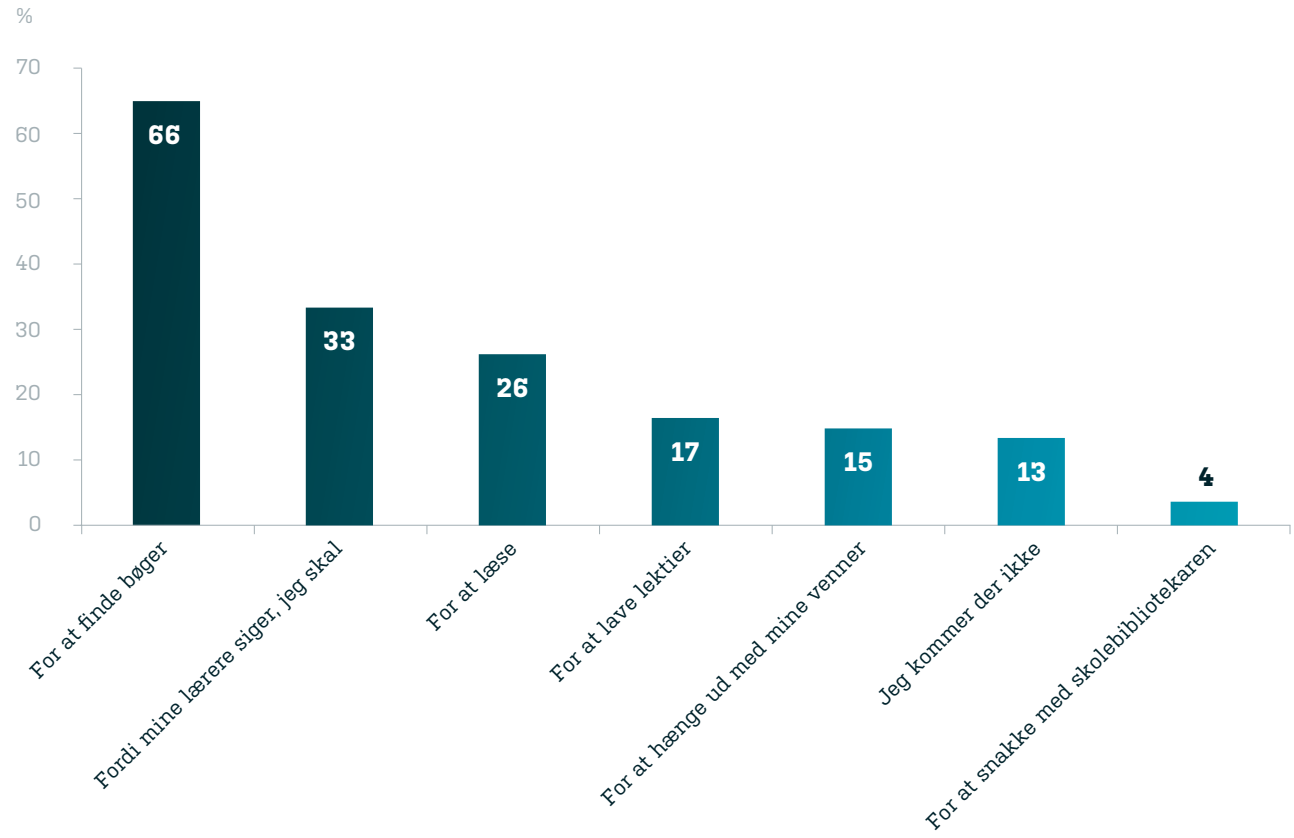

Note 54: N=8721. Vægtet op på landsplan.

- De fleste elever (66%) angiver, at de kommer på PLC for at finde bøger.
- 33% angiver, at de kommer, fordi deres lærere siger, at de skal.
- 26% kommer for at læse.
- 17% kommer for at lave lektier.
- 15% kommer for at hænge ud med vennerne.
- 4% angiver, at de kommer for at tale med bibliotekaren.

Figur 32 illustrerer, hvor ofte elever, der har markeret, at de kommer på PLC for at læse/ikke kommer på PLC for at læse, låner bøger på PLC.

FIGUR 32: Hvor ofte låner børn bøger på PLC – opdelt på de, der kommer på PLC for at læse og de, der ikke kommer på PLC for at læse.

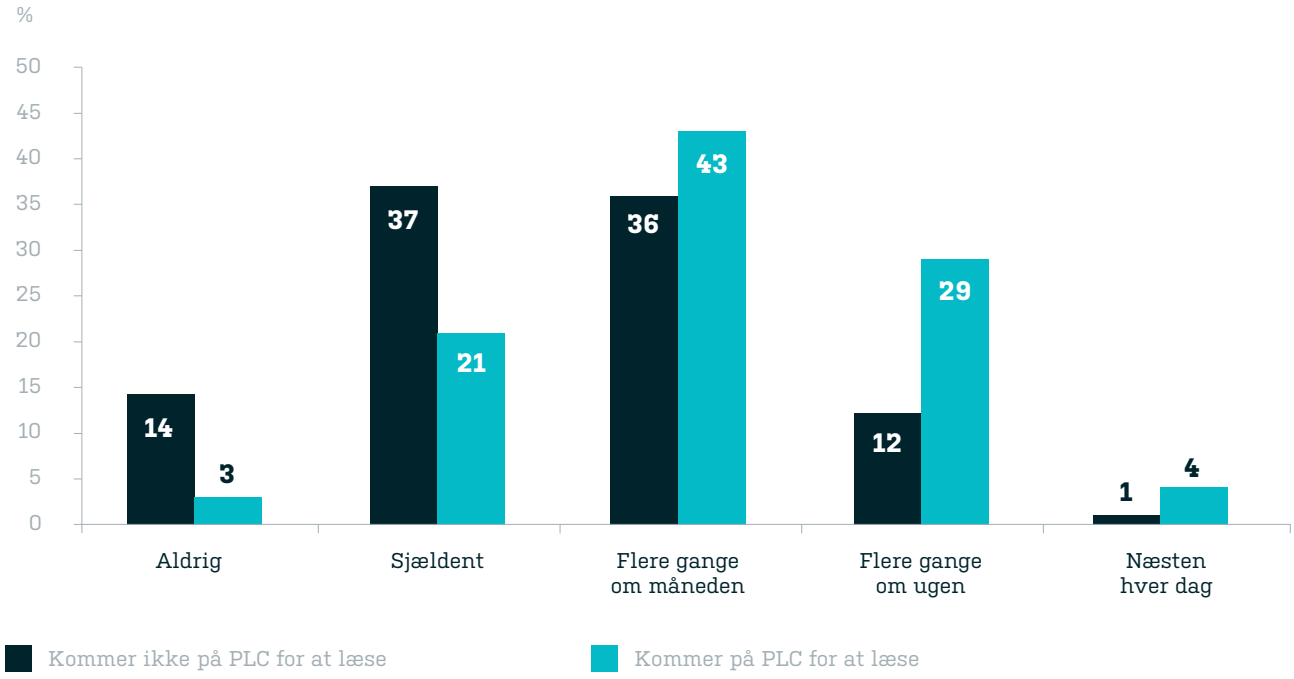

Note 55: N: Antal børn, der ikke kommer for at læse der, (ikke valgt)=6355. Antal børn, der kommer for at læse, der (valgt)=2366. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

Når vi ser sammenhængen mellem svar på spørgsmålene om, hvor tit eleverne låner bøger på PLC, og hvorfor de kommer der, så kan vi se (Figur 32), at der er relativt flere elever, der svarer, at de kommer på PLC næsten hver dag eller flere gange om ugen, når de markerer, at de kommer der for at læse. 4% af de børn, som har angivet, at de kommer på PLC for at læse, kommer der næsten hver dag, og 29% kommer der flere gange om ugen.

Spørgsmål 13c. Hvad synes du om skolebibliotekarerne på skolebiblioteket? Eleverne er blevet spurgt, hvad de synes om PLC-vejlederen og fik følgende udsagn, som de skulle erklære sig enten 'Meget uenig', 'Lidt uenig', 'Lidt enig' eller 'Meget enig' i.

Spørgsmål 13c. **HVAD SYNES DU OM SKOLEBIBLIOTEKARERNE PÅ SKOLEBIBLIOTEKET?**

- Jeg kan spørge dem om alting
- De giver mig gode tips til bøger
- De lytter
- De er venlige
- De er ikke så nemme at snakke med
- Jeg snakker aldrig med skolebibliotekarerne
- Jeg ser dem næsten aldrig

I Tabel 24 ses fordelingen af elevernes svar på, hvad de synes om PLC-vejlederen.

TABEL 24: Fordelingen af elevernes svar på hvad de synes om PLC-vejlederen.

I procent	Meget uenig	Lidt uenig	Lidt enig	Meget enig
Jeg kan spørge dem om alting	16	21	35	28
De giver mig gode tips til bøger	17	20	33	31
De lytter	10	15	36	39
De er venlige	6	8	28	58
De er ikke så nemme at snakke med	40	33	19	8
Jeg snakker aldrig med skole-bibliotekarerne	27	29	24	20
Jeg ser dem næsten aldrig	35	30	21	14

Note 56: N=8721. Vægtet op på landsplan.

- De fleste elever mener, at PLC-vejlederen lytter, er venlig, kan spørges om alting og giver gode tips til bøger.
- 44% er lidt til meget enige i, at de aldrig snakker med PLC-vejlederne, mens 35% mener, at de næsten aldrig ser dem.

Spørgsmål 14a. Hvor tit låner du bøger på biblioteket uden for skolen? Børnene er blevet spurgt, hvor ofte de låner bøger på folkebiblioteket og fik følgende valgmuligheder: 'Aldrig', 'Sjældent', 'Flere gange om måneden', 'Flere gange om ugen' og 'Næsten hver dag'. Fordelingen af svar ses i Figur 33.

FIGUR 33: Fordelingen af elevernes svar på hvor tit de låner bøger på folkebiblioteket.

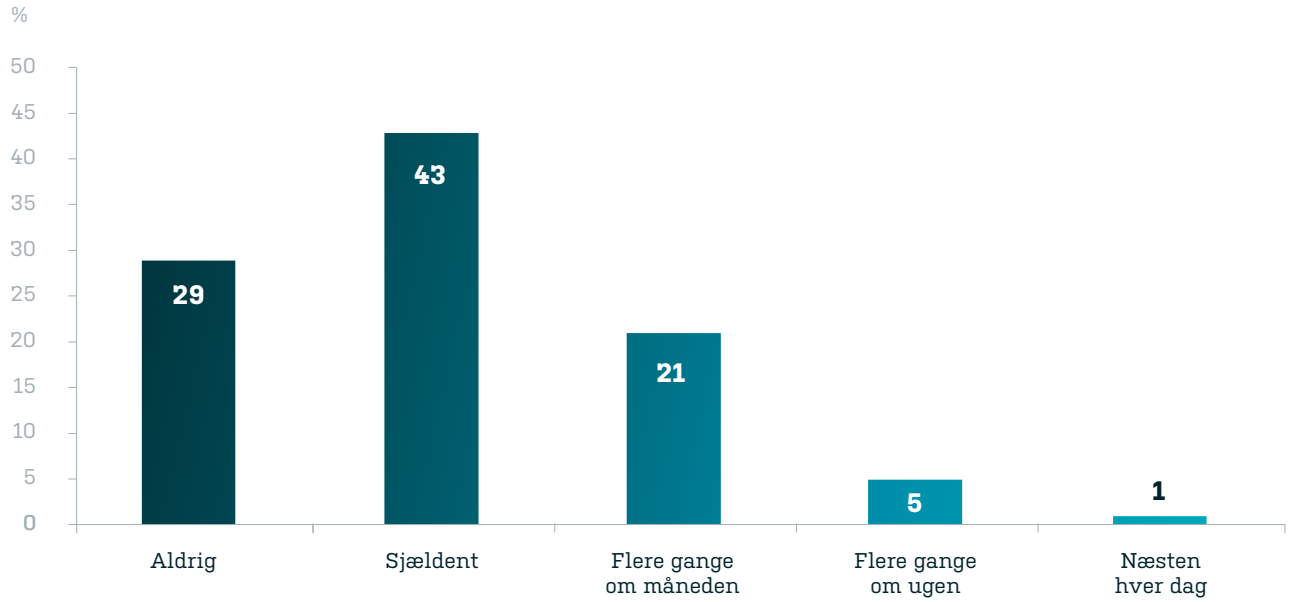

Note 57: N=8721. Vægtet op på landsplan.

I tolkningen af besvarelserne er det vigtigt at være opmærksom på, at kategorien 'Sjældent' er en bred kategori, der omfatter, at respondenten kan have lånt bøger på folkebiblioteket en enkelt gang årligt, til at respondenten låner bøger på folkebiblioteket en enkelt gang om måneden.

- 71% af børnene låner bøger mindst 1 gang om året på folkebiblioteket – og 27% af den gruppe låner bøger flere gange om måneden eller hyppigere.
- 29% af børnene angiver, at de aldrig låner bøger på biblioteket uden for skolen; i spørgsmål 14b, som handler om børns grund til at komme på folkebiblioteket, angiver 39% af børnene, at de ikke kommer på biblioteket uden for skolen (se Figur 43).

I Figur 34 ses svarene på spørgsmålet opdelt på køn.

FIGUR 34: Hvor tit børnene låner bøger på biblioteket uden for skolen – opdelt på køn.

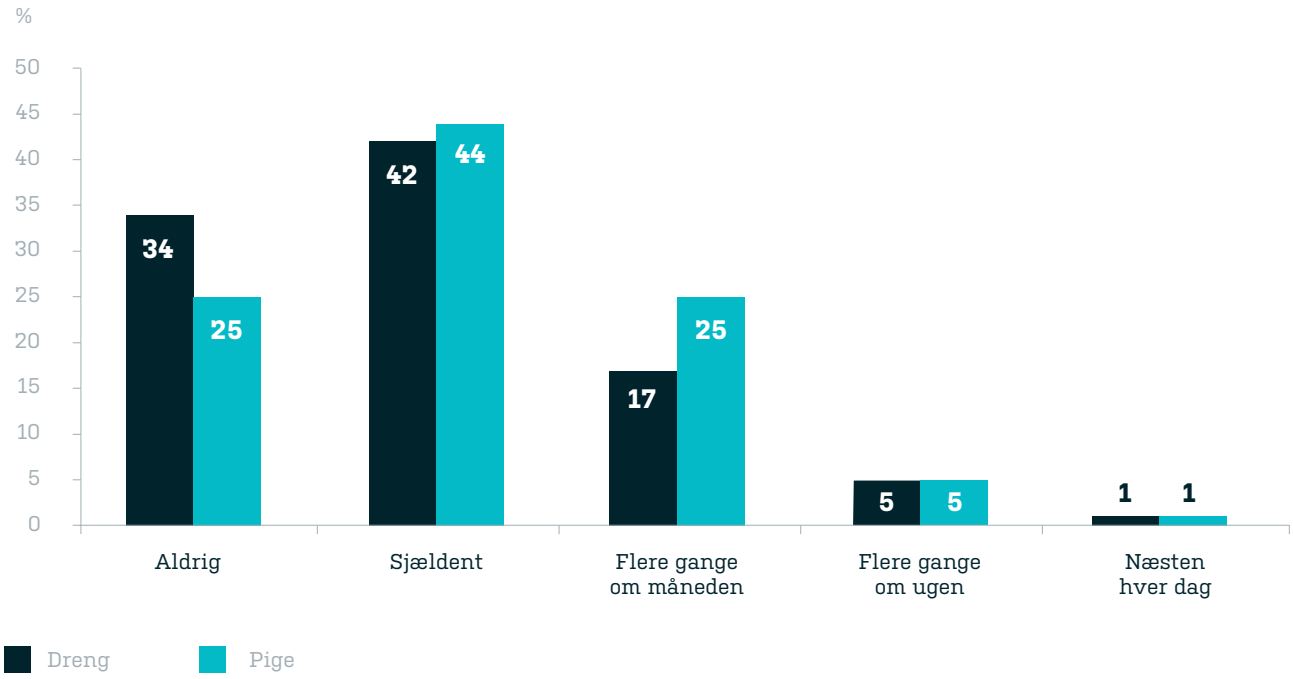

Note 58: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- Det mest bemærkelsesværdige er, at en større andel af drengene (34%) angiver, at de aldrig låner bøger på folkebiblioteket, end det er tilfældet for pigerne.
- 25% af pigerne angiver, at de låner bøger på folkebiblioteket flere gange om måneden mod kun 17% af drengene.
- Der er ikke forskel på kønsfordelingen af de hyppigste lånere på folkebiblioteket.

I Figur 35 ses spørgsmålet opdelt på sproglig baggrund.

FIGUR 35: Hvor tit børnene låner bøger på biblioteket uden for skolen – opdelt på sproglig baggrund.

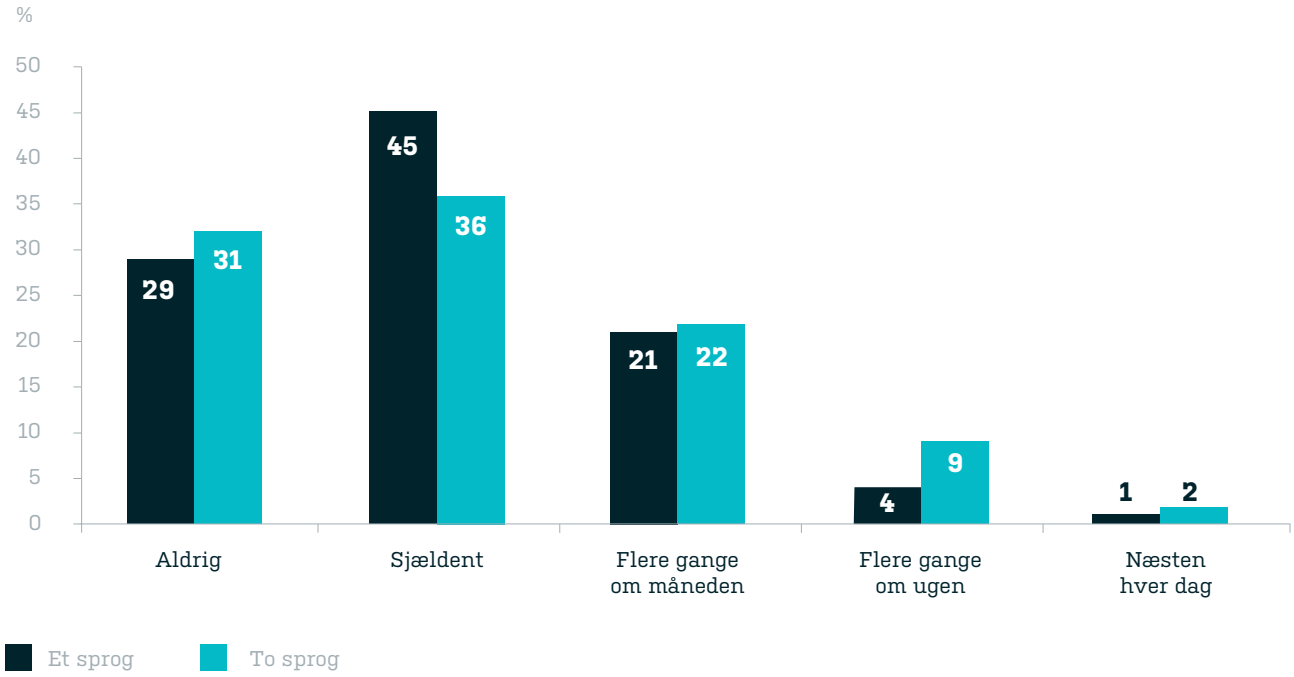

Note 59: N: Et sprog=6995. To sprog=1726. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- Der er flere hyppige brugere af folkebiblioteket blandt de tosprogede end blandt de etsprogede.

I Figur 36 ses fordelingen af svar på spørgsmålet opdelt på klassetrin.

FIGUR 36: Hvor tit børnene låner bøger på biblioteket uden for skolen – opdelt på klassetrin.

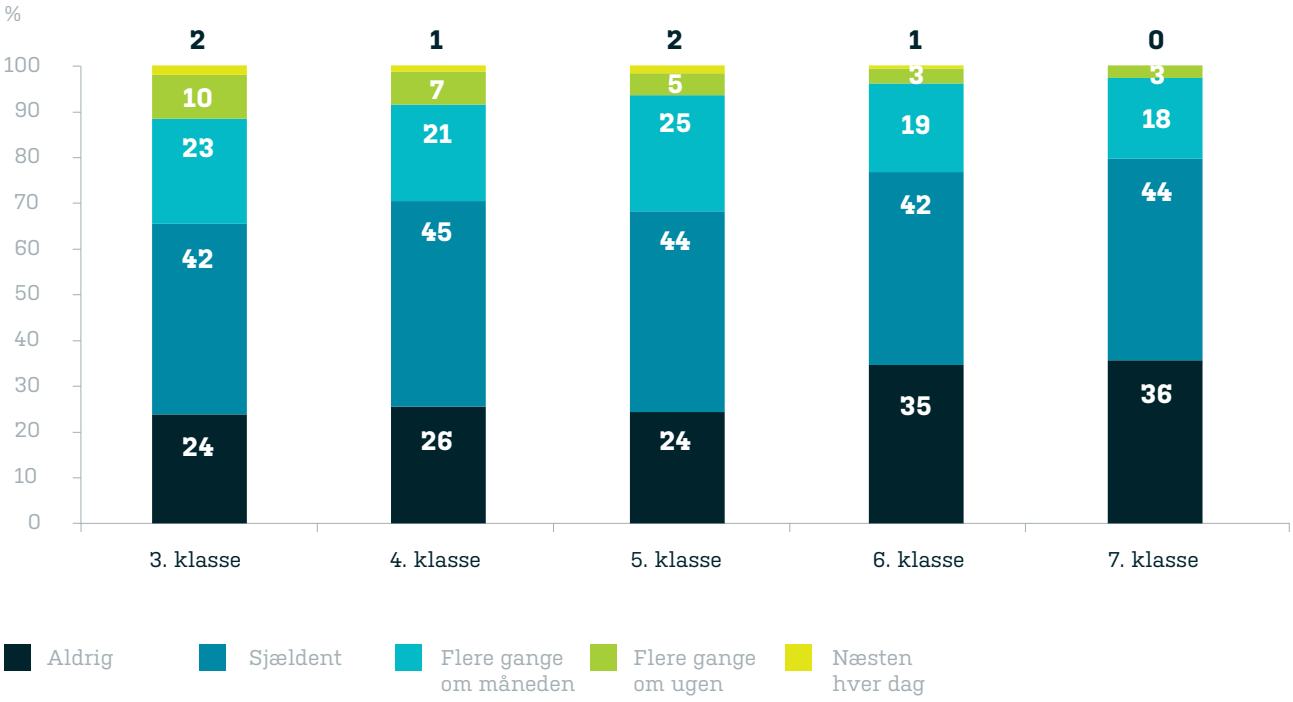

Note 60: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er undladt. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

Når vi opdeler eleverne på klassetrin (Figur 36) kan vi se, at:

- Der er tendens til, at eleverne sjældnere låner bøger på folkebiblioteket, jo ældre de bliver.
- Der sker et knæk omkring 6. klasse, hvor andelen, der angiver, at de aldrig låner på folkebiblioteket, stiger fra 24% til 35% og fortsætter i en svag stigning til 7. klassetrin. Tilsvarende falder andelen, der hyppigt låner på folkebiblioteket.

Figur 37 illustrerer sammenhængen mellem, hvor tit børn låner bøger på folkebiblioteket og brug af Biblo.dk.

Når vi ser på sammenhængen mellem, hvad eleverne har svaret i spørgsmål 14a (Hvor tit låner du bøger på biblioteket uden for skolen?) og andre spørgsmål, kan vi se nogle interessante mønstre. Fx er der en klar tendens til, at der af de elever som i spørgsmål 7a (Hvor på nettet finder du inspiration til, hvad du skal læse i fritiden?) har angivet Biblo.dk, er en overvægt som oftere kommer på biblioteket (se Figur 37).

Det kan betyde, at det især er folkebibliotekets kernebrugere, der bruger Biblo.dk.

FIGUR 37: Sammenhængen mellem hvor tit børn låner bøger på folkebiblioteket og brug af Biblo.dk

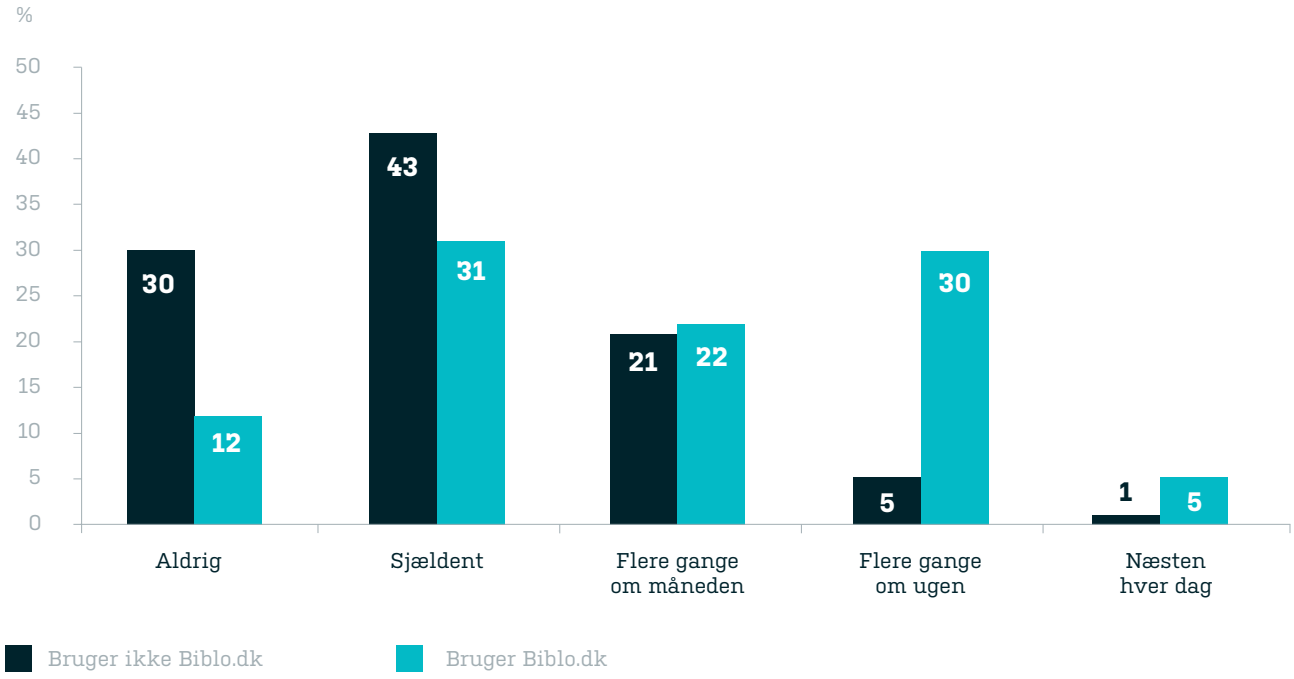

Note 61: Antallet af elever, der ikke bruger Biblo.dk (ikke valgt)=8630. Antallet af elever, der bruger Biblo.dk (valgt)=91. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

Figur 38 illustrerer sammenhængen mellem, hvor tit børn låner bøger på folkebiblioteket og brug af bibliotekets hjemmeside. Samme tendens som ved Biblo.dk ses blandt de, som på nettet finder inspiration på bibliotekets hjemmeside. Af disse børn er der en overvægt af børn, som oftere kommer på biblioteket.

FIGUR 38: Sammenhæng mellem hvor tit børn låner bøger på folkebiblioteket og brug af bibliotekets hjemmeside.

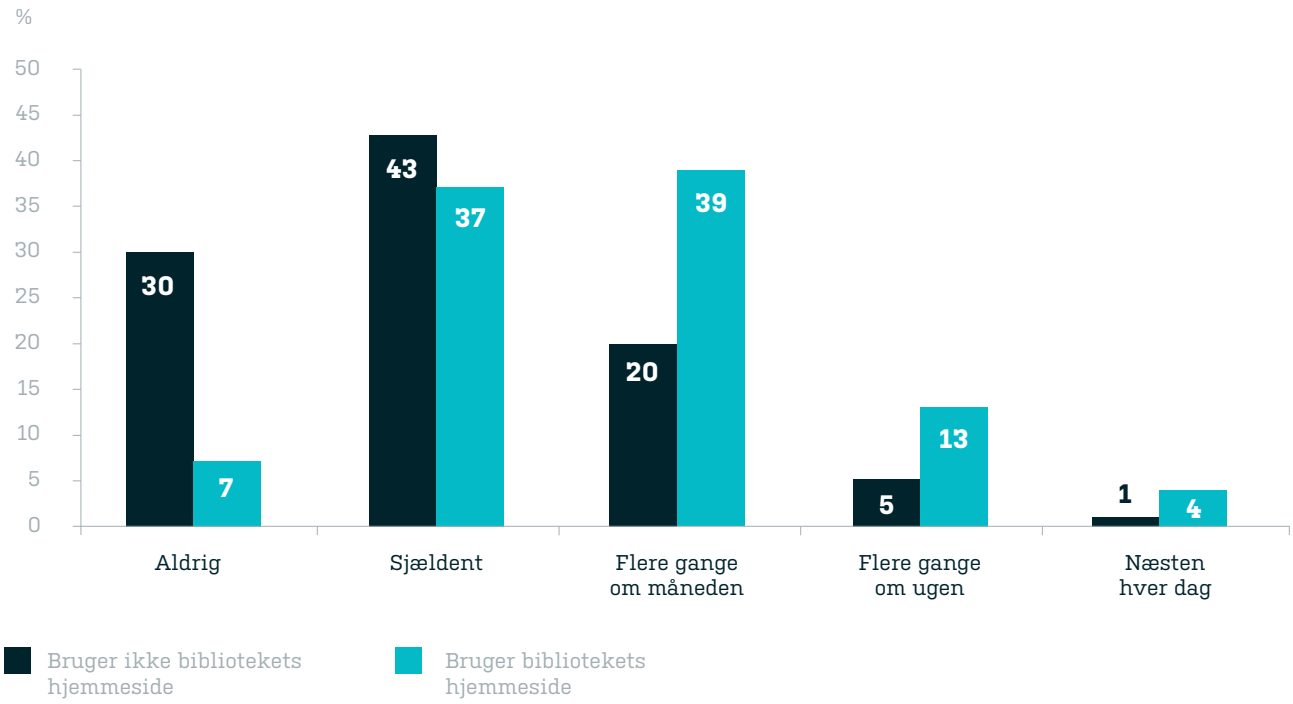

Note 62: Antallet af elever der ikke bruger bibliotekets hjemmeside (ikke valgt)=8445. Antallet af elever der bruger bibliotekets hjemmeside (valgt)=276. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

Når vi sammenholder børnenes svar på spørgsmål 10, "Når du læser, hvad kan du så bedst lide at læse?" med, hvor tit de angiver, at de låner bøger på folkebiblioteket, så er valget af genren 'Digte' det valg, der er mest markant forbundet med hyppigt at låne bøger på folkebiblioteket (Figur 39).

FIGUR 39: Sammenhæng mellem digte som foretrukken genre og hyppighed af boglån på folkebiblioteket.

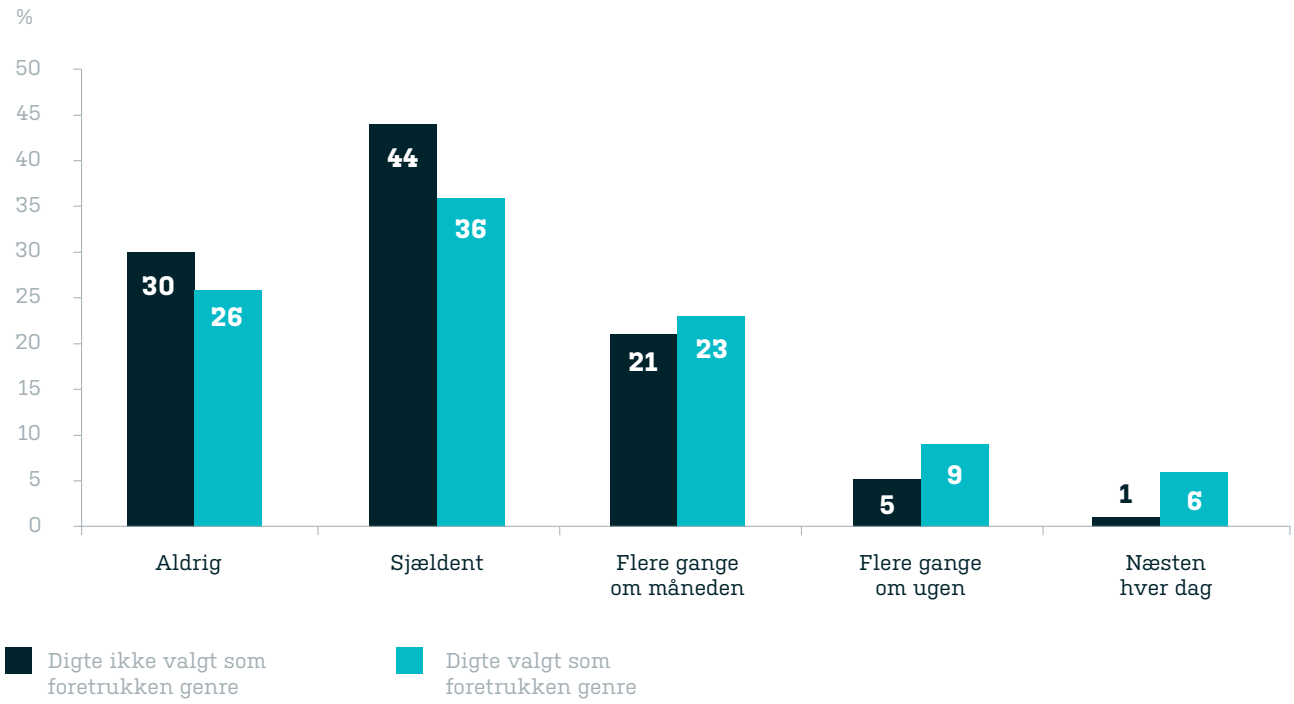

Note 63: Antallet af elever der ikke læser digte (ikke valgt)=8393. Antallet af elever der læser digte (valgt)=328. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

Figur 40 viser, hvordan eleverne har forholdt sig til udsagnet "Jeg synes, læsning er cool" i forhold til, hvor tit de kommer på folkebiblioteket.

FIGUR 40: Andelen af elever, der er enige i udsagnet "Læsning er cool" fordelt på hvor hyppigt de låner bøger på folkebiblioteket.

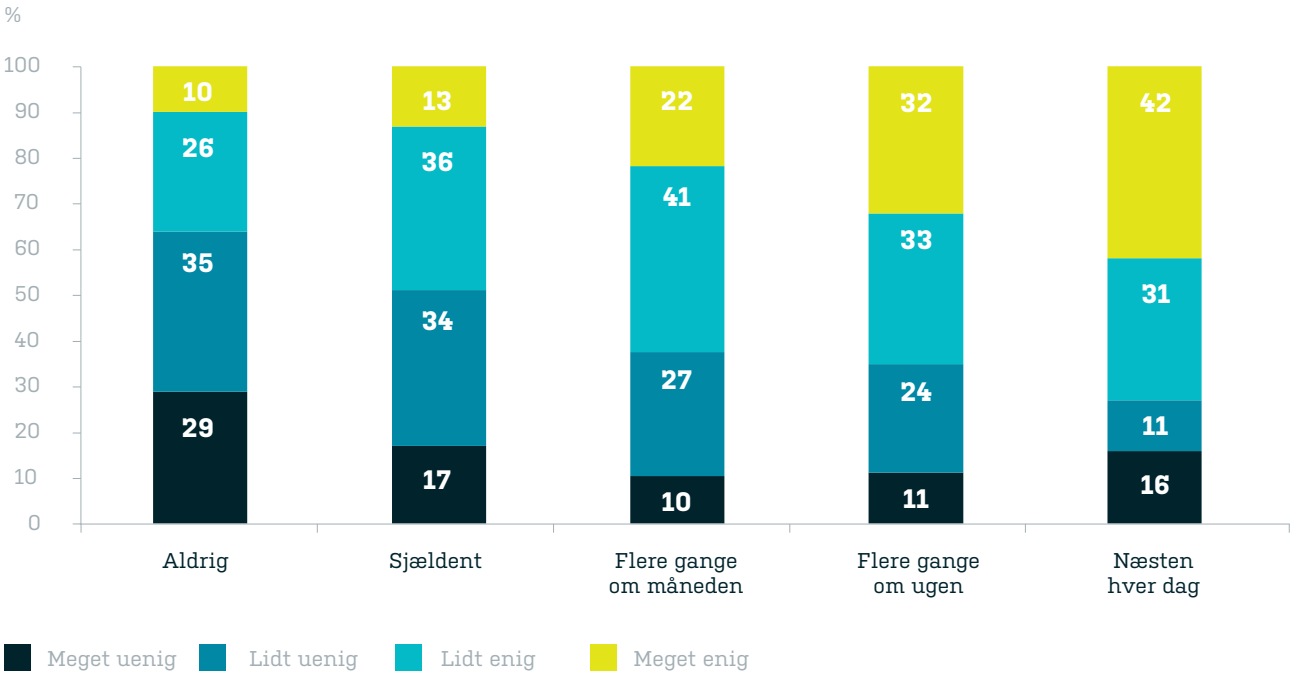

Note 64: N: Aldrig= 2587. Sjældent=3790. Flere gange om måneden=1800. Flere gange om ugen=440. Næsten hver dag=104. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- Der er en sammenhæng mellem at synes, læsning er cool og hvor jævnligt man kommer på folkebiblioteket. 73% af de børn, der kommer på biblioteket næsten hver dag, er enige i, at læsning er cool. 65% af de, som kommer flere gange om ugen, er enige i, at læsning er cool.

Figur 41 viser, hvordan eleverne har forholdt sig til udsagnet "Jeg læser kun, hvis jeg nødt til det" i forhold til, hvor tit de kommer på folkebiblioteket.

FIGUR 41: Andelen af elever, der er enige i udsagnet "Jeg læser kun, hvis jeg nødt til det" fordelt på hvor hyppigt de låner bøger på folkebiblioteket.

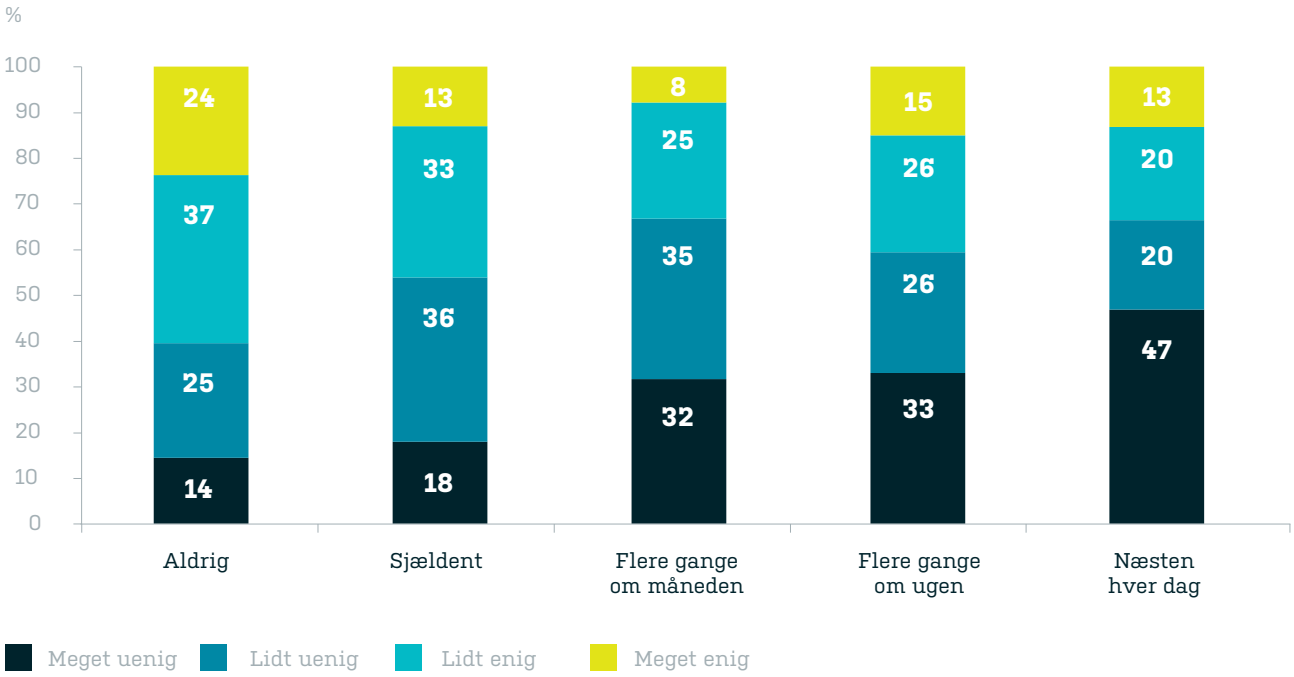

Note 65: N: Aldrig= 2587. Sjældent=3790. Flere gange om måneden=1800. Flere gange om ugen=440. Næsten hver dag=104. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- Der er en sammenhæng mellem, hvor enige børnene er i, at de kun læser, hvis de er nødt til det, og hvor hyppigt de kommer på folkebiblioteket. 47% af de børn, der kommer på biblioteket næsten hver dag, er meget uenige i udsagnet. 61% af de, som aldrig kommer på folkebiblioteket, er lidt eller meget enige i, at de kun læser, hvis de er nødt til det.

Figur 42 viser, hvordan eleverne har forholdt sig til udsagnet "Jeg læser mest, når de voksne siger, jeg skal" i forhold til, hvor tit de kommer på folkebiblioteket.

FIGUR 42: Andelen af elever, der er enige i udsagnet "Jeg læser mest, når de voksne siger, jeg skal" fordelt på, hvor hyppigt de låner bøger på folkebiblioteket.

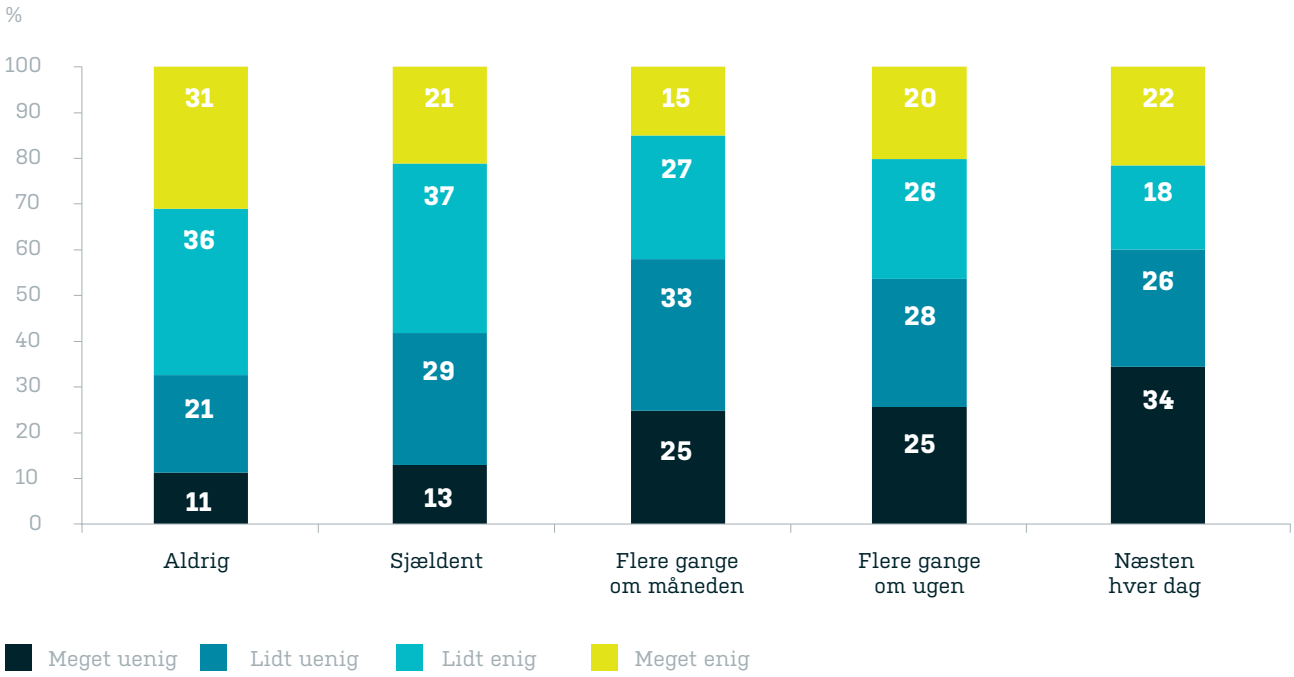

Note 66: N: Aldrig= 2587. Sjældent=3790. Flere gange om måneden=1800. Flere gange om ugen=440. Næsten hver dag=104. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- Der er en sammenhæng mellem at være uenig i, at man mest læser, når de voksne siger man skal og hvor hyppigt man kommer på folkebiblioteket. 34% af de børn, der kommer på biblioteket næsten hver dag, er meget uenige i udsagnet, mens 26% er lidt uenige. 67% af de, som aldrig kommer på folkebiblioteket, er lidt eller meget enige i, at de mest læser, når de voksne siger, de skal.

Spørgsmål 14b. Hvorfor kommer du på biblioteket uden for skolen? Eleverne blev spurgt, hvorfor de kommer på folkebiblioteket og fik følgende svarmuligheder, hvoraf de gerne måtte vælge flere.

Spørgsmål 14b. **HVORFOR KOMMER DU PÅ BIBLIOTEKET UDEN FOR SKOLEN?**

- For at hænge ud med mine venner
- For at lave lektier
- For at læse
- For at finde bøger
- For at være med i klubber
- For at snakke med børnebibliotekaren
- Jeg kommer der ikke
- Fordi mine forældre siger, jeg skal

Figur 43 viser elevernes angivelse af grunde til, at de kommer på biblioteket uden for skolen i prioriteret rækkefølge.

FIGUR 43: Grunde til at børn kommer på biblioteket uden for skolen i prioriteret rækkefølge.

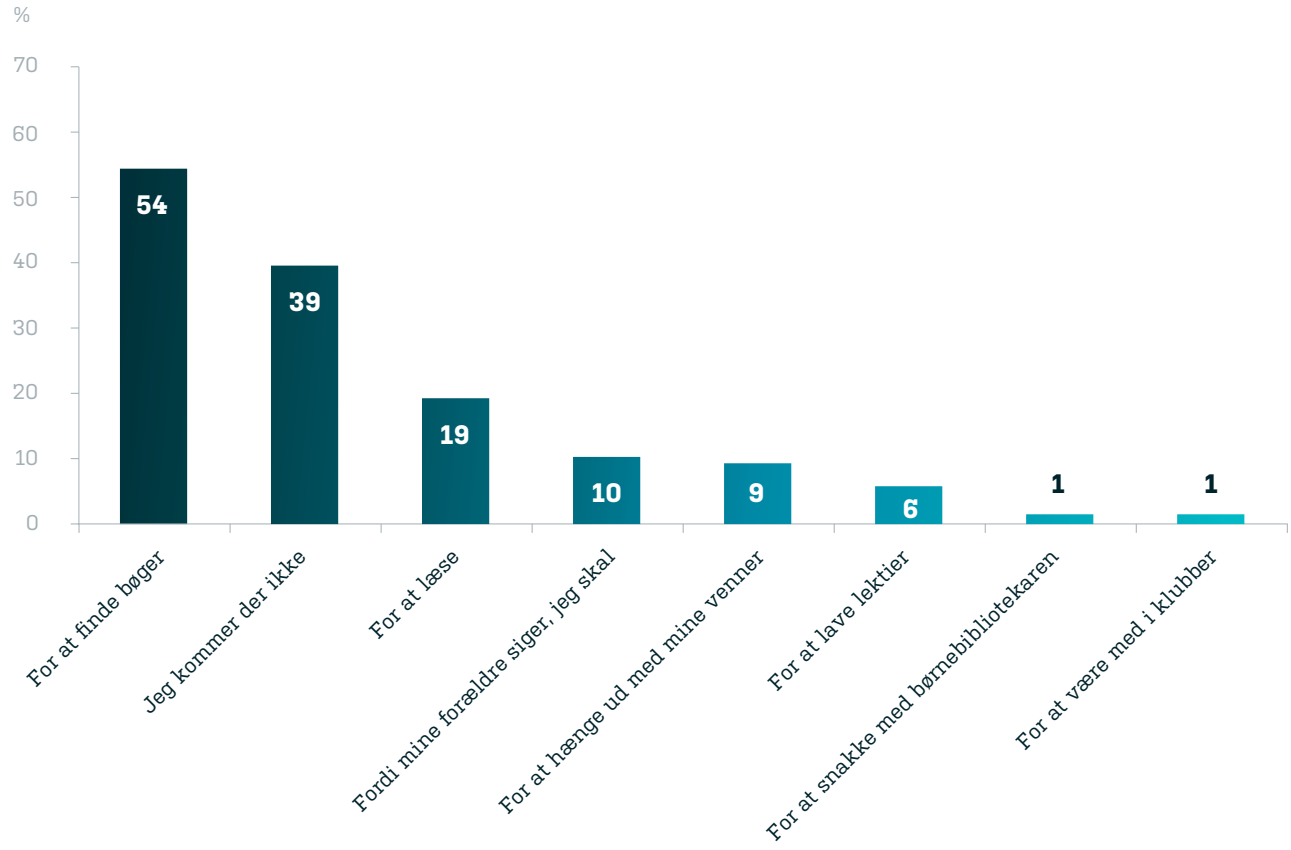

Note 67: N=8721. Vægtet op på landsplan.

- 54% angiver, at de kommer på folkebiblioteket for at finde bøger.
- 19% kommer for at læse.
- I det omfang der er klubber[15] på bibliotekerne, har de kun tag i 1% af de adspurgte elever.
- 1% angiver, at de kommer for at tale med børnebibliotekaren.

15 Vi har bevidst spurgt bredt ind til klubber på biblioteket, da der findes mange typer af klubaktiviteter på bibliotekerne. Respondenterne kan således vælge denne mulighed, hvis de fx er med i en læseklub, Xbox-klub, snakkeklub, som er situeret på biblioteket. Kategorien "klubber" er medtaget, fordi de biblioteksansatte i vores fokusgruppeinterviews forud for afviklingen af surveyen pegede på, at dette kunne være relevant at undersøge.

FIGUR 44: Grunde til at børn kommer på biblioteket uden for skolen – opdelt på køn.

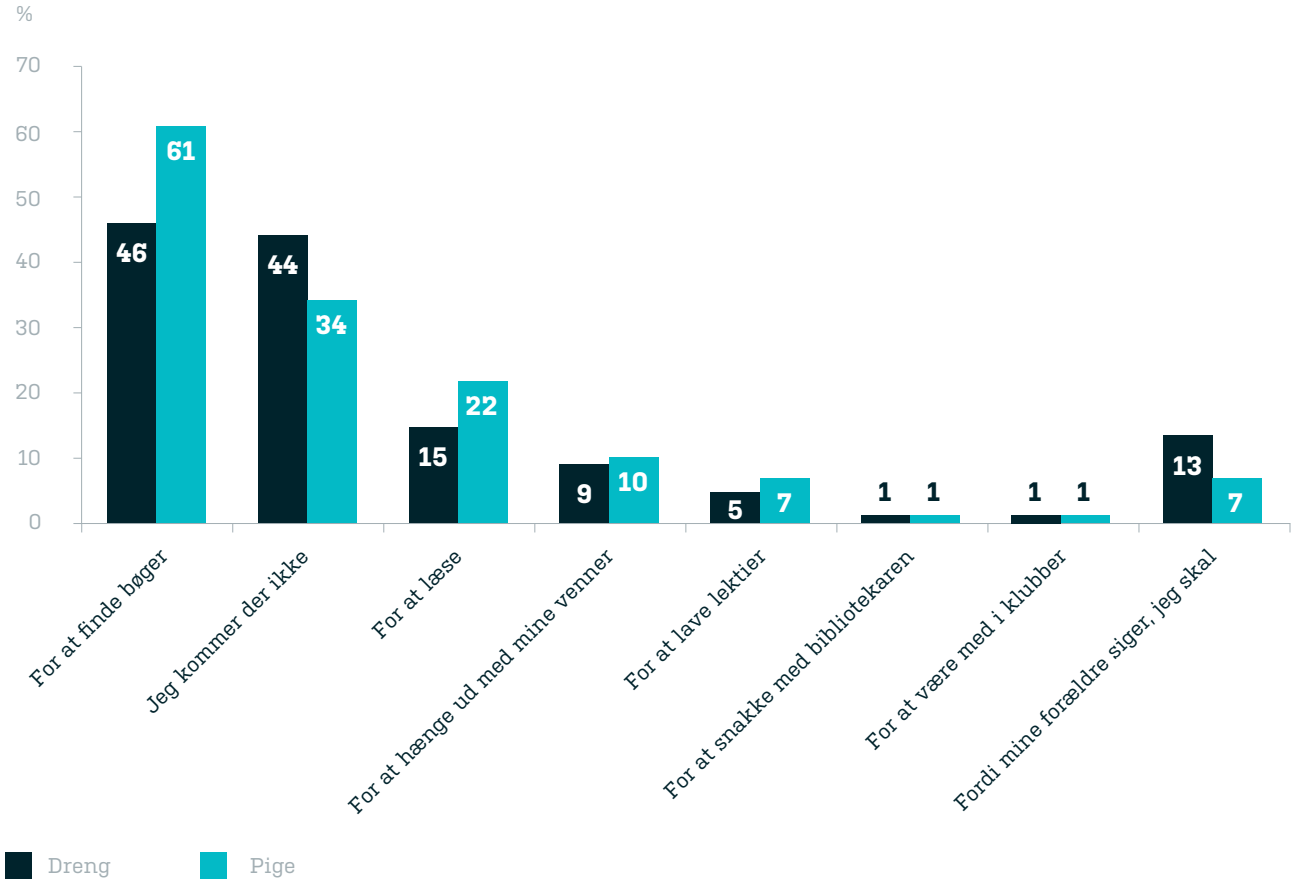

Note 68: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Finde bøger=<0,0001. Kommer der ikke=<0,0001. At læse=<0,0001. Hænge ud med venner=0,2245. Lave lektier=<0,0001. Snakke med bibliotekar=0,3163. Være med i klubber=0,2391. Fordi mine forældre siger, at jeg skal<0,0001.

- Figur 44 viser, at piger overordnet kommer oftere på folkebiblioteket end drenge.
- Begge køn angiver hyppigst, at de kommer på biblioteket for at finde bøger, men der er stor forskel på frekvensen mellem kønnene. 61% af pigerne angiver denne grund mod kun 46% af drengene. Dette hænger godt sammen med kønsfordelingen omkring generelle læsevaner.
- 22% af pigerne angiver, at de kommer på biblioteket for at læse mod 15% af drengene.
- 44% af drengene angiver, at de ikke kommer på biblioteket mod 34% af pigerne. Drenge angiver i højere grad end piger, at de kommer, fordi deres forældre siger, at de skal.

I Figur 45 er elevernes svar på spørgsmålet delt op på sproglig baggrund. Tosprogede elever kommer oftere end etsprogede på biblioteket for at hænge ud med vennerne, for at lave lektier og for at læse. Derimod angiver de etsprogede oftere, at de kommer for at finde bøger.

FIGUR 45: Grunde til at børn kommer på biblioteket uden for skolen – opdelt på sproglig baggrund.

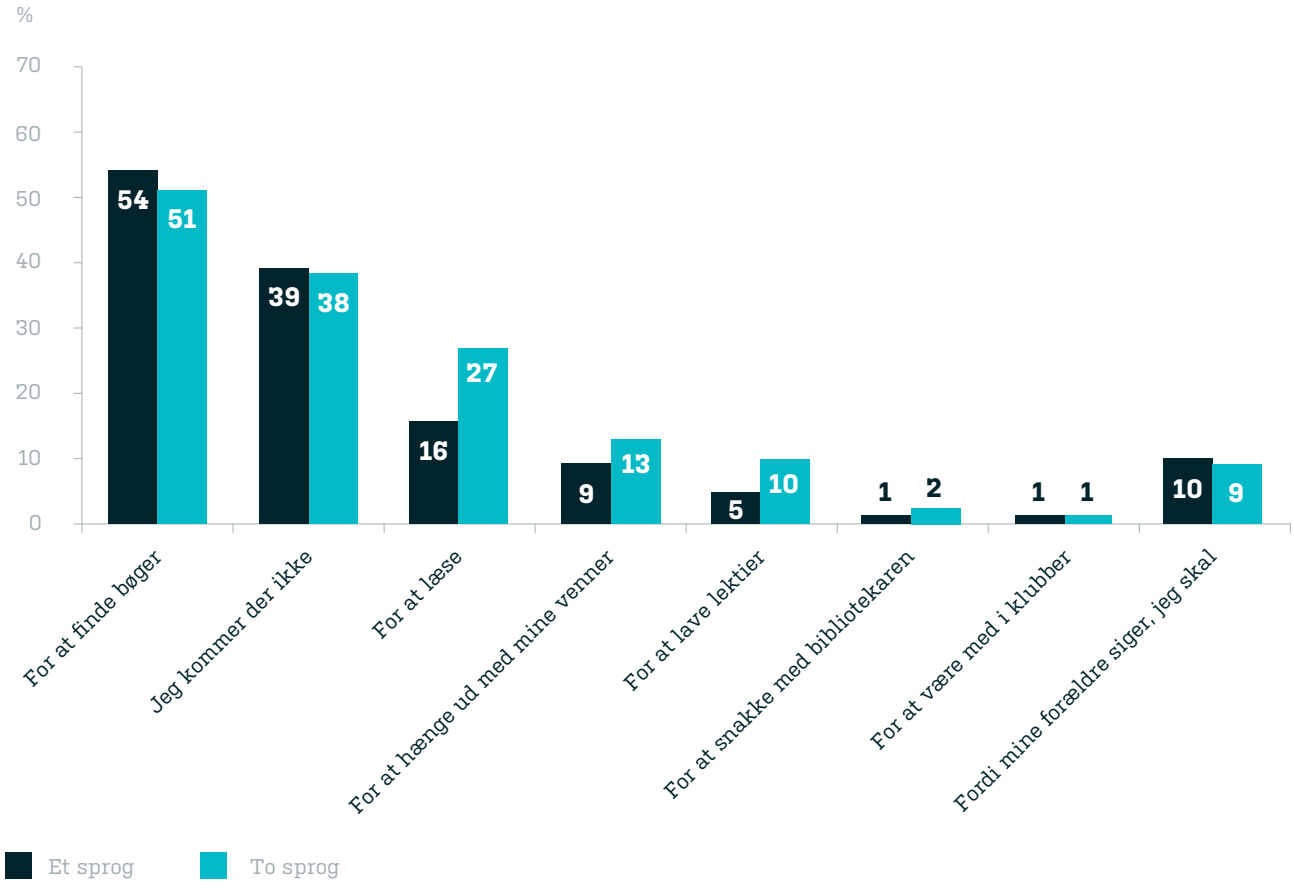

Note 69: N: Et sprog=6995. To sprog=1726. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Hænge ud med venner=<0,0001. Lave lektier=<0,0001. At læse=<0,0001. Finde bøger=0,065. Være med i klubber=0,1041. Snakke med bibliotekar=<0,0001. Kommer der ikke=0,0573. Fordi mine forældre siger at jeg skal=<0,0001.

Spørgsmål 14c. Hvad synes du om bibliotekarerne på biblioteket uden for skolen? Eleverne er blevet spurgt, hvad de synes om bibliotekaren på biblioteket uden for skolen. De fik følgende udsagn, som de skulle erklære sig enten 'Meget uenig', 'Lidt uenig', 'Lidt enig' eller 'Meget enig' i.

Spørgsmål 14c. **HVAD SYNES DU OM BIBLIOTEKARERNE PÅ BIBLIOTEKET UDEN FOR SKOLEN?**

- Jeg kan spørge dem om alting
- De giver mig gode tips til bøger
- De lytter
- De er venlige
- De er ikke så nemme at snakke med
- Jeg snakker aldrig med skolebibliotekarerne
- Jeg ser dem næsten aldrig

Tabel 25 illustrerer elevernes samlede svar på spørgsmålet om, hvad de synes om bibliotekaren uden for skolen.

TABEL 25: Elevernes svar på spørgsmålet om, hvad de synes om bibliotekaren uden for skolen.

I procent	Meget uenig	Lidt uenig	Lidt enig	Meget enig
Jeg kan spørge dem om alting	18	22	33	28
De giver mig gode tips til bøger	16	20	34	30
De lytter	10	16	37	37
De er venlige	6	7	33	54
De er ikke så nemme at snakke med	34	37	21	8
Jeg snakker aldrig med bibliotekarerne	22	29	25	24
Jeg ser dem næsten aldrig	28	25	24	23

Note 70: N=5726. Kun børn, der har sagt, at de kommer på folkebiblioteket, har fået disse spørgsmål. Vægtet op på landsplan.

- Tabellen viser, at langt de fleste børn mener, at de biblioteksansatte lytter, er venlige og giver gode tips til bøger. 61% mener, at de biblioteksansatte kan spørges om alting.
- 49% er lidt til meget enige i, at de aldrig snakker med de biblioteksansatte, mens 47% mener, at de næsten aldrig ser dem.
- 29% er lidt enige i eller meget enige i, at de biblioteksansatte ikke er så nemme at snakke med.

Figur 46 viser andelen af elever, der er enige i udsagnet "jeg klarer mig som regel godt i læsning" fordelt på, hvor hyppigt de låner bøger på folkebiblioteket.

FIGUR 46: Andelen af elever, der er enige i udsagnet "jeg klarer mig som regel godt i læsning" fordelt på hvor hyppigt de låner bøger på folkebiblioteket.

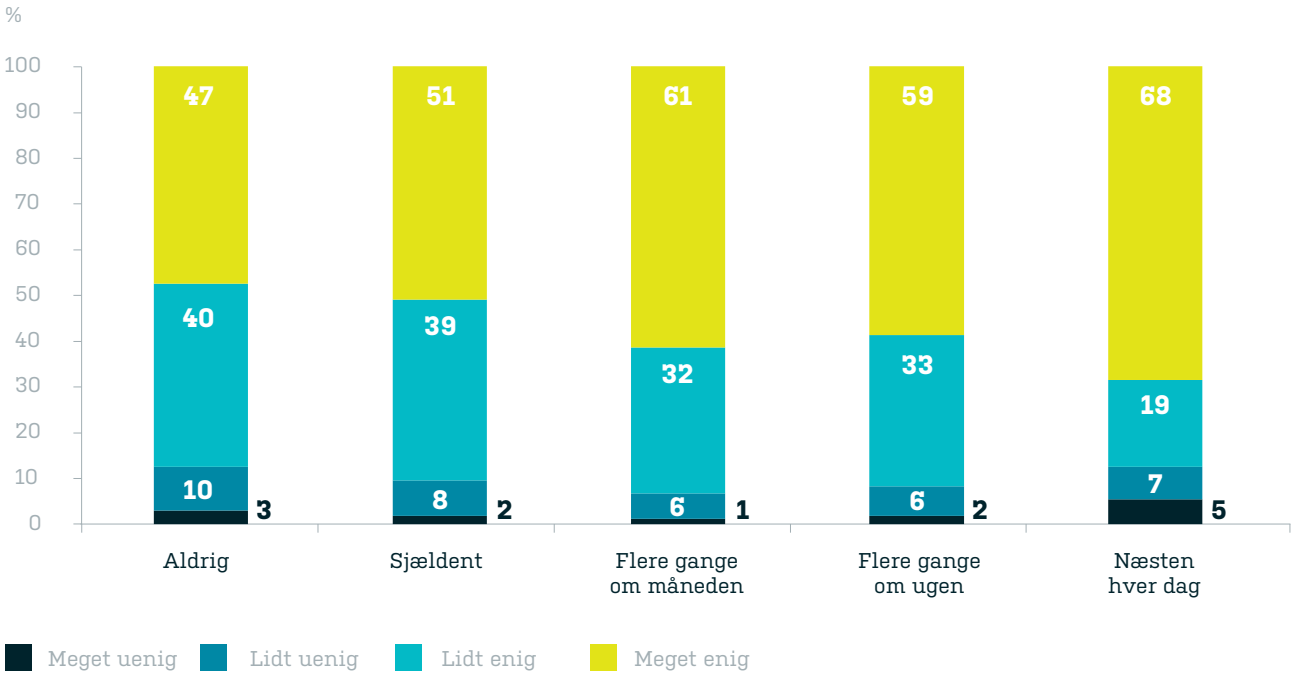

Note 71: N: Aldrig= 2587. Sjældent=3790. Flere gange om måneden=1800. Flere gange om ugen=440. Næsten hver dag=104. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- Der tegner sig det mønster, at der for børn, der kommer på folkebiblioteket næsten hver dag, er relativt flere, der er meget enige i, at de klarer sig godt i læsning (68%); for de, som aldrig kommer på biblioteket, er 47% meget enige i dette.

9. Børns medievaner – trykte tekster sammenlignet med andre medier

Hvor meget tid bruger børn på trykte tekster i forhold til andre medier i fritiden? Hvor ofte ser de fx film og spiller digitale spil, og hvor meget tid bruger de på sociale medier? Er der tid til at læse bøger, og hvornår og til hvilke formål foretrækker børnene hvilke typer medier?

9.1. Tid brugt på forskellige typer af medier

Børnene er bl.a. blevet bedt om at angive, hvor meget tid de bruger på forskellige typer af medier. Det gælder både trykte tekster i bøger og blade, digitale tekster og forskellige digitale medier.

Nedenfor ses tabeller for køn, sproglig baggrund samt klassetrin.

Spørgsmål 16. Hvor meget tid bruger du ca. på følgende ting uden for skolen på en normal hverdag?

TABEL 26: Hvor meget tid børnene bruger på følgende ting uden for skolen på en normal hverdag – opdelt på køn.

	Ingen tid		Op til 1 time		1–3 timer		4–5 timer		over 5 timer	
I procent	**Dreng**	**Pige**	**Dreng**	**Pige**	**Dreng**	**Pige**	**Dreng**	**Pige**	**Dreng**	**Pige**
Ser TV	20	19	44	50	28	25	3	4	4	2
Ser film, video og programmer på YouTube og streamingtjenester	6	6	29	36	42	42	13	10	9	6
Spiller digitale spil	5	27	22	42	39	20	17	6	18	4
Læser historier og tekster på nettet	48	48	35	38	12	11	3	2	3	1
Læser historier og tekster i bøger og blade	55	39	36	49	6	10	2	2	1	1
Bruger sociale medier	32	21	37	34	18	27	7	9	7	10

Note 72: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Ser TV=<0,0001. Ser film, video og programmer på YouTube og streamingtjenester=<0,0001. Spiller digitale spil=<0,0001. Læser historier og tekster på nettet=<0,0001. Læser historier og tekster i bøger og blade=<0,0001. Bruger sociale medier=<0,0001.

- Tabel 26 viser, at både drenge og piger bruger mest tid på film, video og programmer fra YouTube og streamingtjenester. 42% af alle bruger mellem 1–3 timer, og kun 6% af alle bruger ingen tid på denne aktivitet. Drenge bruger en anelse mere tid end piger. Disse tal peger også på, at TV i mere traditionel forstand er overhalet af YouTube og streamingtjenester, hvor man selv har indflydelse på, hvad man vil se og hvornår. Ca. 20% af alle har svaret, at de ingen tid bruger på TV.
- Drenge bruger en del mere tid på at spille digitale spil end piger. Fx er der 18% af drengene, der spiller over 5 timer om dagen, mens det er 4% af pigerne. 39% af drengene spiller mellem 1–3 timer, mens det er 20% for pigernes vedkommende.
- Piger bruger til gengæld mere tid på sociale medier end drenge. 27% af pigerne bruger mellem 1–3 timer på denne aktivitet, mens det er 18% for drengenes vedkommende.
- Piger bruger også mest tid på at læse historier og tekster i bøger og blade. 49% af pigerne bruger op til 1 time om dagen på denne aktivitet over for 36% af drengene.
- Der er ikke forskel på piger og drenge i forhold til læsning af historier og tekster på nettet. 48% af alle har svaret, at de ingen tid bruger på denne aktivitet, hvilket peger på, at nettet først og fremmest bruges på andre aktiviteter end til at læse længere historier på. Dette stemmer overens med, at så forholdsvis få læser e-bøger: jf. Tabel 12, hvor det fremgår, at 79% har svaret, at de sjældent eller aldrig læser e-bøger.

NB:

I spørgeskemaet er 'Streamingtjenester' eksemplificeret med Netflix, HBO og ViaPlay.

'Digitale spil' er eksemplificeret med Fifa, Sims, Minecraft, GTA og Hay Day.

'Historier og tekster på Internettet' er eksemplificeret med netavis, blogs, e-bøger og YouTube.

TABEL 27: Hvor meget tid bruger du ca. på følgende ting uden for skolen på en normal hverdag? – opdelt på sproglig baggrund.

	Ingen tid		Op til 1 time		1–3 timer		4–5 timer		over 5 timer	
I procent	Etsprog	Tosprog	Etsprog	Tosprog	Etsprog	Tosprog	Etsprog	Tosprog	Etsprog	Tosprog
Ser TV	19	21	48	43	27	28	3	3	3	4
Ser film, video og programmer på YouTube og streamingtjenester	7	5	34	29	42	41	11	13	7	12
Spiller digitale spil	16	17	33	29	29	29	11	12	10	14
Læser historier og tekster på nettet	50	41	36	40	11	14	2	3	2	3
Læser historier og tekster i bøger og blade	47	45	43	43	8	8	1	2	1	2
Bruger sociale medier	27	21	35	37	22	23	7	9	8	10

Note 73: N: Et sprog=6995. To sprog=1726. Vægtet op på landsplan. Chi-i-anden p-værdier: Ser TV=0,0001. Ser film, video og programmer på YouTube og streamingtjenester=<0,0001. Spiller digitale spil=0,0023. Læser historier og tekster på nettet=<0,0001. Læser historier og tekster i bøger og blade=0,0006. Bruger sociale medier=0,0001.

- Tabel 27 viser, at sproglig baggrund med forholdsvis små undtagelser ikke er så afgørende for, hvor meget tid børn bruger på forskellige medier.
- YouTube og streamingtjenester samt digitale spil fylder mest uanset sproglig baggrund. Tosprogede bruger en anelse mere tid på begge dele, men forskellene er ikke markante.
- Det samme gælder historier og tekster i bøger og blade. 43% af alle læser denne type tekster op til 1 time om dagen.
- Til gengæld læses historier og tekster på nettet mest af tosprogede: 54% tosprogede har valgt enten op til 1 time eller 1–3 timer, mens det er 47% for de etsprogedes vedkommende.
- Tosprogede bruger også en anelse mere tid på sociale medier end etsprogede. 27% etsprogede bruger ingen tid på sociale medier, mens det er 21% for de tosprogedes vedkommende.

TABEL 28: Hvor meget tid bruger du ca. på følgende ting uden for skolen på en normal hverdag? – opdelt på klassetrin.

3. klasse i procent	Ingen tid	Op til 1 time	1–3 timer	4–5 timer	over 5 timer
Ser TV	13	50	28	4	5
Ser film, video og programmer på YouTube og streamingtjenester	10	42	32	9	8
Spiller digitale spil	11	42	26	11	10
Læser historier og tekster på nettet	53	34	8	2	3
Læser historier og tekster i bøger og blade	43	46	7	3	2
Bruger sociale medier	58	29	8	2	3

Note 74: N: 3.klasse=1356. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt.

TABEL 29: Hvor meget tid bruger du ca. på følgende ting uden for skolen på en normal hverdag? – opdelt på klassetrin.

4. klasse i procent	Ingen tid	Op til 1 time	1–3 timer	4–5 timer	over 5 timer
Ser TV	15	48	29	3	5
Ser film, video og programmer på YouTube og streamingtjenester	7	35	39	10	10
Spiller digitale spil	10	34	32	11	13
Læser historier og tekster på nettet	51	34	10	3	2
Læser historier og tekster i bøger og blade	45	42	10	2	1
Bruger sociale medier	37	39	14	4	6

Note 75: N: 4.klasse=1669. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt.

TABEL 30: Hvor meget tid bruger du ca. på følgende ting uden for skolen på en normal hverdag? – opdelt på klassetrin.

5. klasse i procent	Ingen tid	Op til 1 time	1–3 timer	4–5 timer	over 5 timer
Ser TV	18	48	28	4	2
Ser film, video og programmer på YouTube og streamingtjenester	7	35	40	11	7
Spiller digitale spil	14	34	31	12	9
Læser historier og tekster på nettet	47	39	11	2	1
Læser historier og tekster i bøger og blade	42	47	8	2	0
Bruger sociale medier	27	40	20	8	5

Note 76: N: 5.klasse=1776. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt.

TABEL 31: Hvor meget tid bruger du ca. på følgende ting uden for skolen på en normal hverdag? – opdelt på klassetrin.

6. klasse i procent	Ingen tid	Op til 1 time	1–3 timer	4–5 timer	over 5 timer
Ser TV	21	46	29	3	2
Ser film, video og programmer på YouTube og streamingtjenester	5	29	45	13	7
Spiller digitale spil	17	28	30	14	11
Læser historier og tekster på nettet	44	38	13	2	2
Læser historier og tekster i bøger og blade	49	41	8	1	1
Bruger sociale medier	15	35	30	9	11

Note 77: N: 6.klasse=1834. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt.

TABEL 32: Hvor meget tid bruger du ca. på følgende ting uden for skolen på en normal hverdag? – opdelt på klassetrin.

7. klasse i procent	Ingen tid	Op til 1 time	1–3 timer	4–5 timer	over 5 timer
Ser TV	29	44	22	4	2
Ser film, video og programmer på YouTube og streamingtjenester	5	26	49	12	8
Spiller digitale spil	25	27	27	10	11
Læser historier og tekster på nettet	46	37	14	2	2
Læser historier og tekster i bøger og blade	53	38	7	1	1
Bruger sociale medier	6	33	35	13	13

Note 78: N: 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt. Chi-i-anden p-værdier på tværs af alle klassetrin: Ser TV=<0,0001. Ser film, video og programmer på YouTube og streamingtjenester=<0,0001. Spiller digitale spil=<0,0001. Læser historier og tekster på nettet=<0,0001. Læser historier og tekster i bøger og blade=<0,0001. Bruger sociale medier=<0,0001.

- TV er stadig noget, en del børn bruger meget tid på, men jo ældre man er, jo mindre tid bruger man på traditionelt TV (Flow-TV)
- Streamingtjenester og YouTube er det, flest børn bruger mest tid på, og jo ældre man er, jo mere tid bruger man på både YouTube og streamingtjenester
- 3. og 7. klasser bruger mindst tid på at spille digitale spil. 4. klasser bruger mest tid.
- Interessen for digitale tekster stiger lidt med alderen.
- Interessen for bøger og blade falder overvejende med alderen.
- Jo ældre man er, jo mere tid bruger man på sociale medier.

I Figur 47 tydeliggøres disse pointer med søjle-diagrammer.

FIGUR 47: Tid brugt på TV – opdelt på klassetrin.

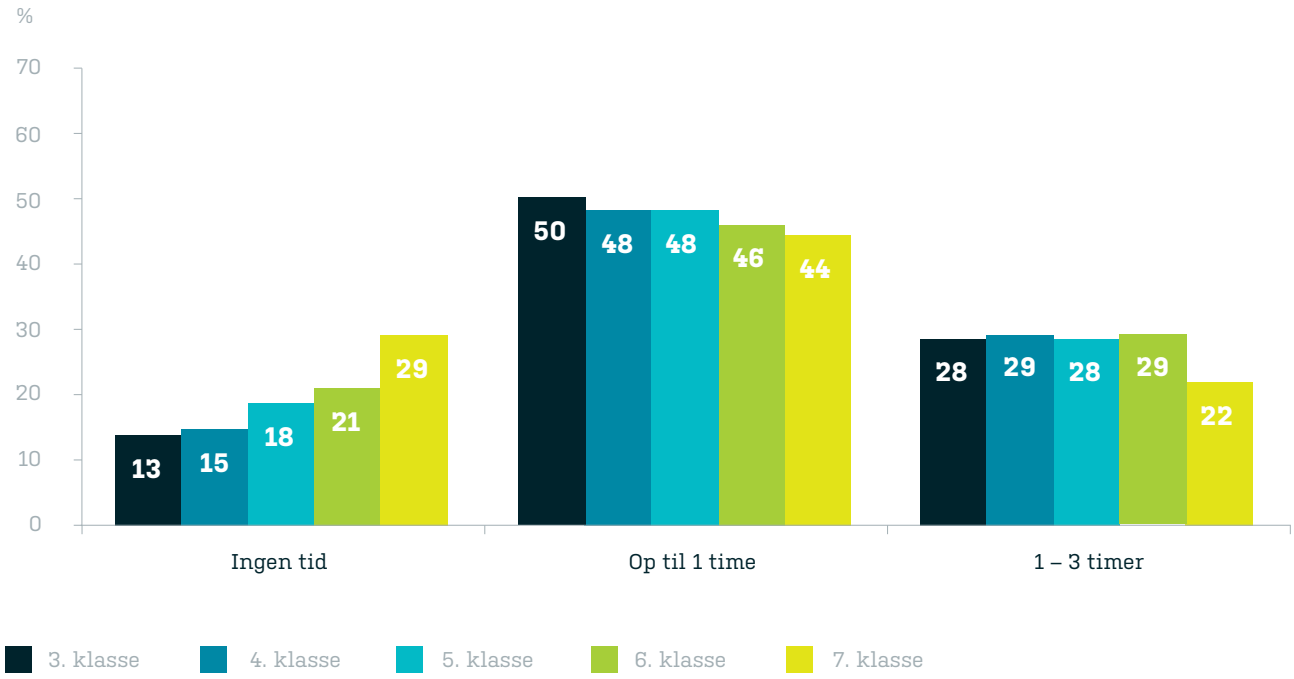

Note 79: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er undladt. Årsagen til at procenterne inden for de enkelte klasser ikke summer til 100 er, at vi ikke har oplyst alle kategorierne i figuren. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- De fleste børn bruger op til 1 time om dagen på at se TV. Halvdelen af 3. klasserne (50%) ser TV op til 1 time, mens det falder lidt til 44% for 7. klassernes vedkommende.
- De ældste elever er mindst tilbøjelige til at se TV: 29% af 7. klasserne bruger ingen tid på det over for 13% og 15% for henholdsvis 3. og 4. klassernes vedkommende.

FIGUR 48: Tid brugt på streamingtjenester og YouTube – opdelt på klassetrin.

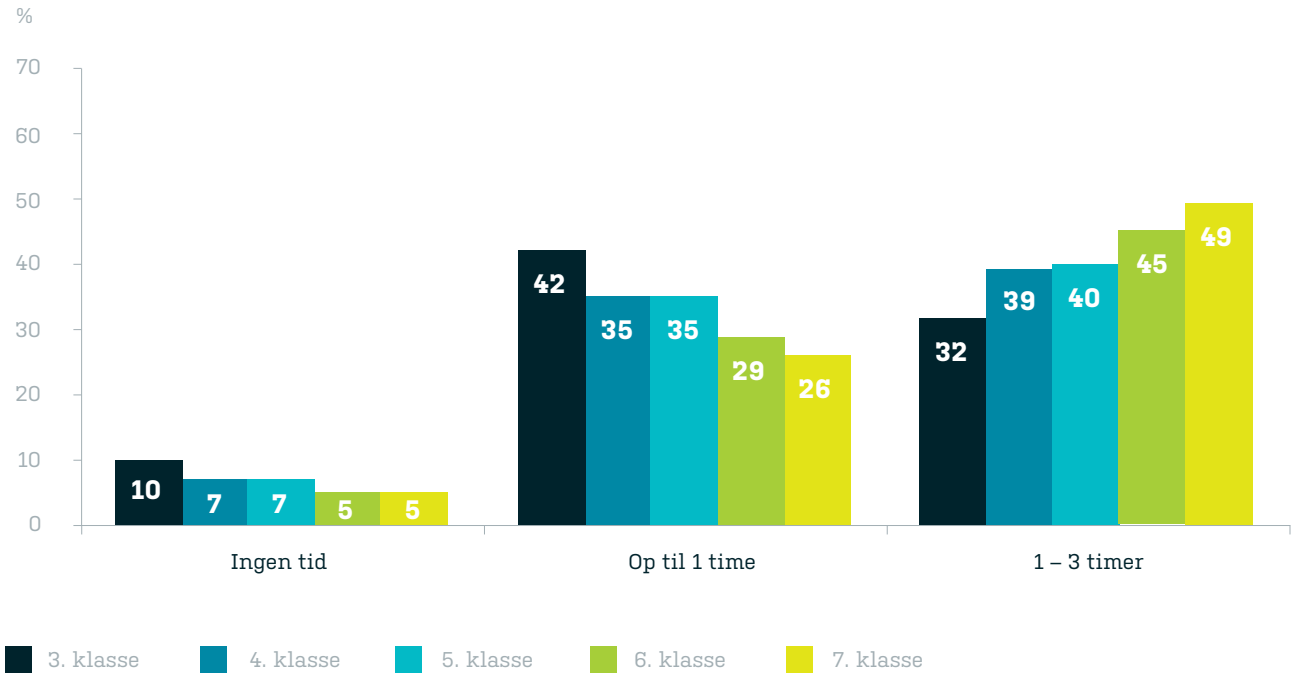

Note 80: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er undladt. Årsagen til at procenterne inden for de enkelte klasser ikke summer til 100 er, at vi ikke har oplyst alle kategorierne i figuren. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- På tværs af klasser er streamingtjenester og YouTube det, flest børn bruger tid på (Figur 48). Dog bruger de ældste børn lidt mere tid end de yngste. 49% af 7. klasserne bruger mellem 1–3 timer på disse muligheder over for 32% af 3. klasserne.

FIGUR 49: Tid brugt på digitale spil – opdelt på klassetrin.

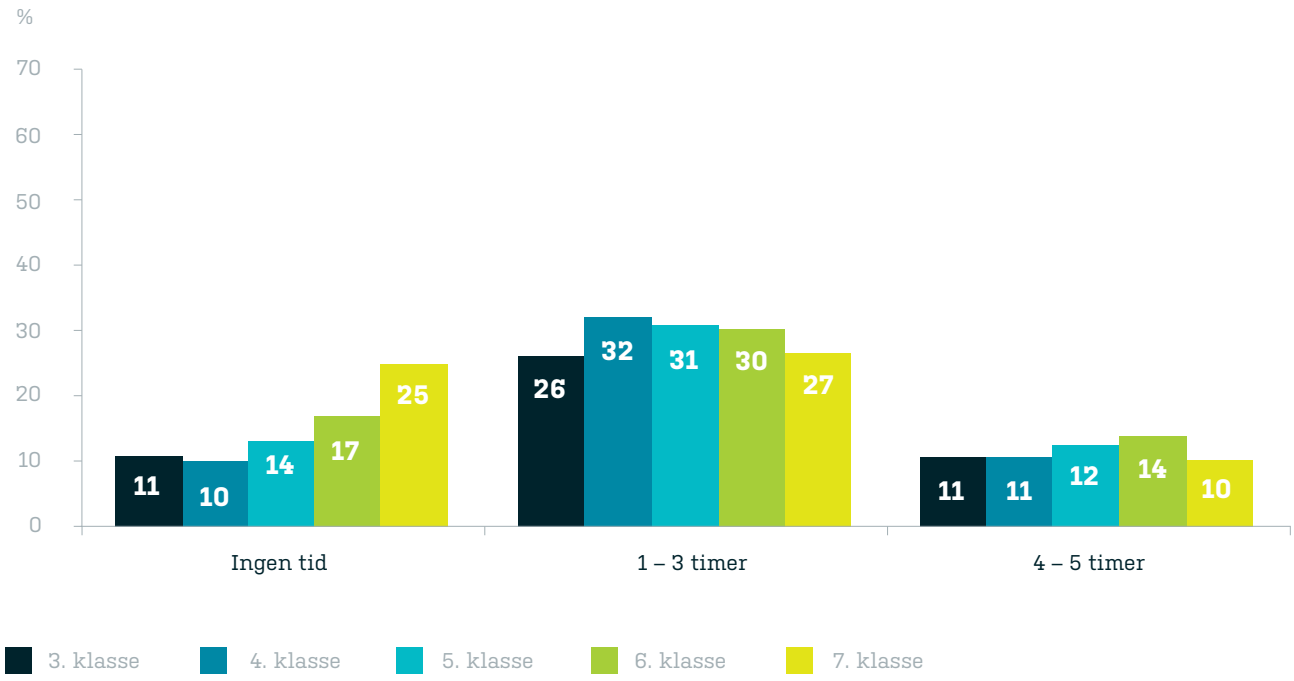

Note 81: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er undladt. Årsagen til at procenterne inden for de enkelte klasser ikke summer til 100 skyldes at vi ikke har oplyst alle kategorierne i figuren. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- Figur 49 viser, at størstedelen af børnene spiller op til 1 time om dagen, hvor tallene ligger tæt fra 26–32%.
- Som den eneste aktivitet bruger mere end 10% af børnene over 4 timer om dagen på at spille digitale spil.
- Til gengæld er der også en del børn, som slet ikke spiller digitale spil. Fx er det bemærkelsesværdigt, at hver fjerde 7. klasses elev (25%) ingen tid bruger på digitale spil, mens det kun er ca. hver 10. med henholdsvis 11% og 10% for 3. og 4. klassernes vedkommende.

FIGUR 50: Tid brugt på at læse historier og tekster på internettet – opdelt på klassetrin.

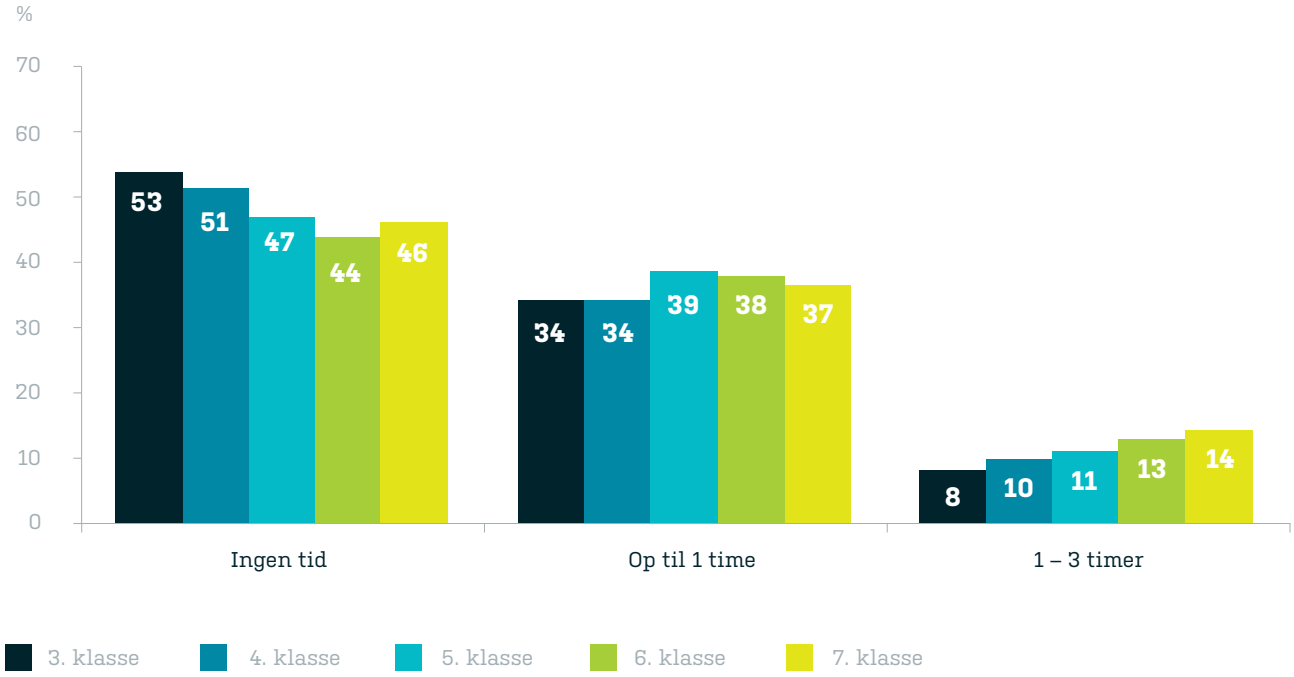

Note 82: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er undladt. Årsagen til at procenterne inden for de enkelte klasser ikke summer til 100 skyldes at vi ikke har oplyst alle kategorierne i figuren. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- De fleste børn har angivet, at de ikke læser historier og tekster på nettet (Figur 50). Mellem 44% og 53% af alle børn læser ikke denne type tekster. Tendensen er størst hos 3. og 4. klasserne, og mindst hos 5. og 6. klasserne. Samtidig bruger mellem 34% og 39% op til 1 time på denne aktivitet.

FIGUR 51: Tid brugt på at læse historier i bøger og blade – opdelt på klassetrin.

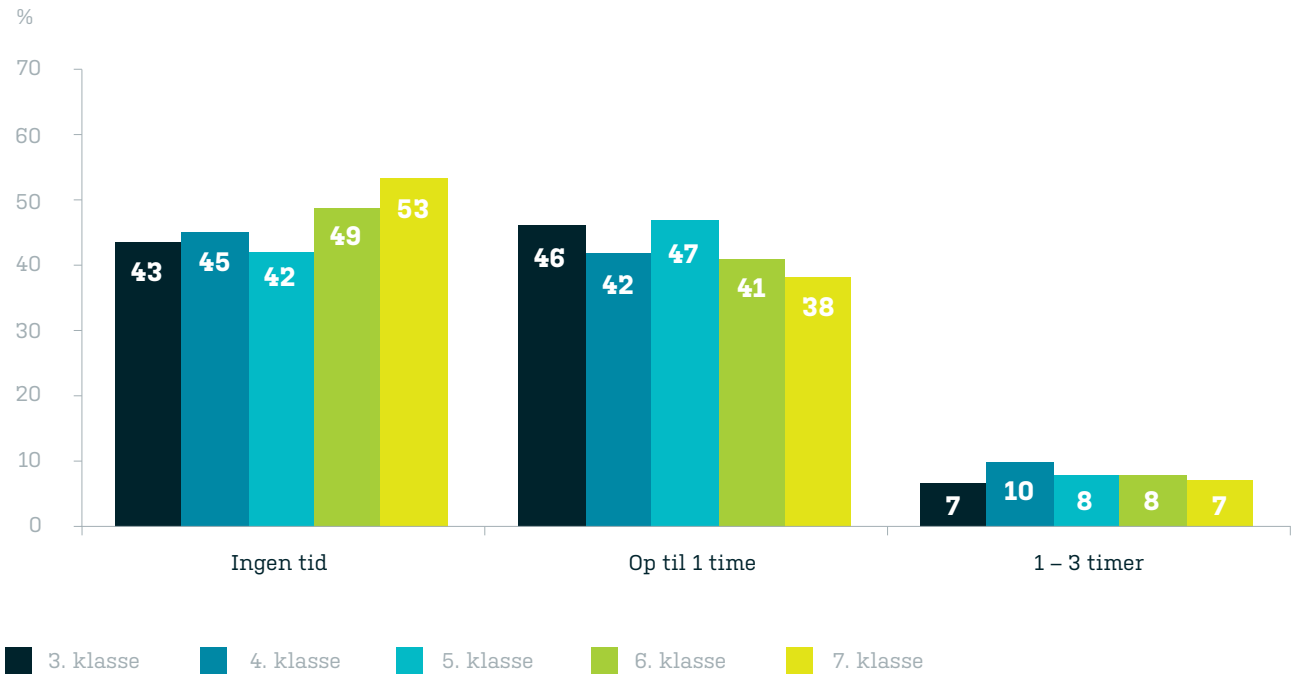

Note 83: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er undladt. Årsagen til at procenterne inden for de enkelte klasser ikke summer til 100 skyldes at vi ikke har oplyst alle kategorierne i figuren. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- Overordnet mindskes tiden, børnene bruger på at læse historier i bøger og blade med alderen (Figur 51).
- 6. og 7. klasserne læser mindst, hvilket bl.a. ses ved, at deres søjler ligger højest, når vi ser på kategorien 'Ingen tid', og lavest ved kategorien '1–3 timer'. 46% af 3. klasserne bruger mellem 1–3 timer om dagen på det, mens det er 38% for 7. klassernes vedkommende.
- Figur 51 viser et lille fald mellem 3. og 4. klasse, men det er ikke markant.

FIGUR 52: Tid brugt på sociale medier – opdelt på klassetrin.

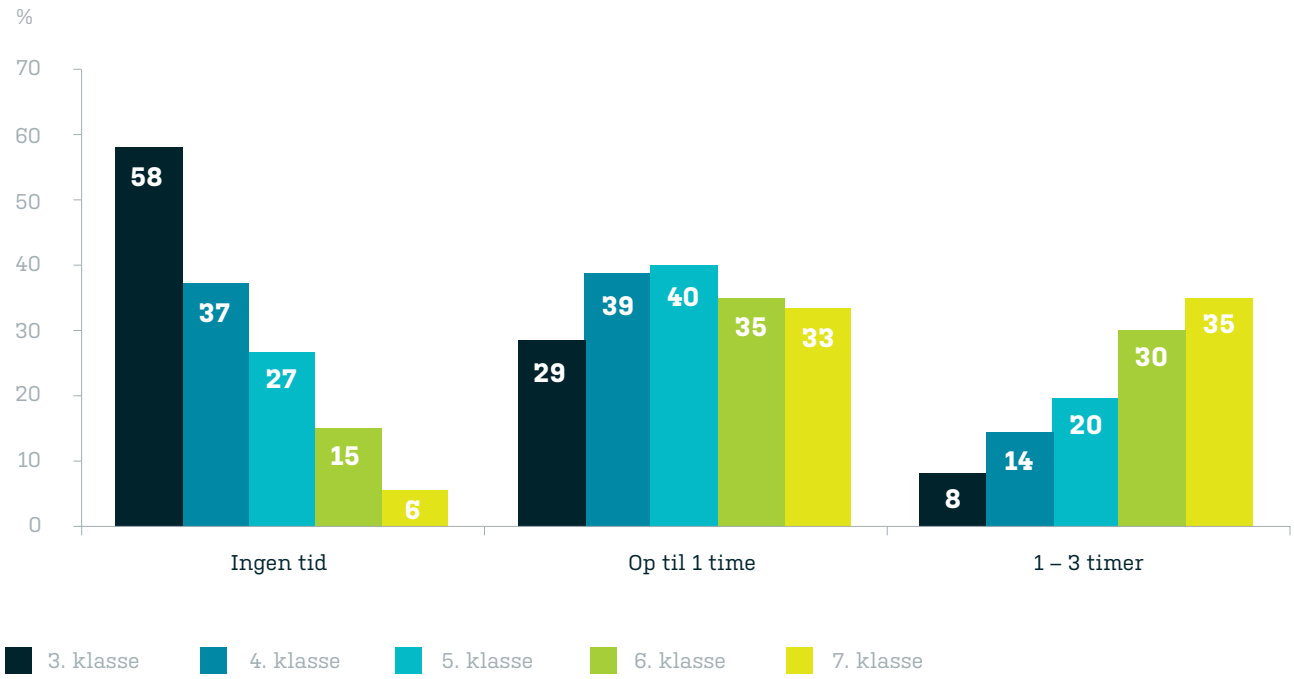

Note 84: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er undladt. Årsagen til at procenterne inden for de enkelte klasser ikke summer til 100 skyldes at vi ikke har oplyst alle kategorierne i figuren. Chi-i-anden p-værdier: p-værdien=<0,0001.

- Figur 52 viser meget tydeligt, at det er de ældste elever, der bruger mest tid på sociale medier. Kun 6% af 7. klasserne bruger ingen tid på de sociale medier, mens det er 58% for 3. klassernes vedkommende. Tendensen er støt stigende med alderen.

Spørgsmål 17. Hvad vælger du helst, når du skal hygge dig? For at få indtryk af hvilke værdier børn tillægger forskellige medier, er de blevet bedt om at prioritere hvilke medier, de helst vælger, når de skal hygge sig. De er blevet bedt om at vælge tre af de nedenstående muligheder og prioritere dem i rækkefølge med markering af 1 for det, de helst vil, 2 og 3 til de næste:

Spørgsmål 17. **HVAD VÆLGER DU HELST, NÅR DU SKAL HYGGE DIG?**

- o Jeg læser en bog
- o Jeg læser historier og tekster på nettet (fx netavis, blogs, e-bøger, YouTube)
- o Jeg læser et blad
- o Jeg læser en tegneserie
- o Jeg læser avis
- o Jeg ser TV
- o Jeg ser film eller programmer på Netflix, YouTube
- o Jeg lytter til radio (fx musik eller podcasts)
- o Jeg bruger computer (ikke til spil)
- o Jeg spiller spil på computer, telefon, tablet (fx Fifa, Sims, Minecraft, GTA, Pokemon Go)

Figur 53 giver et overblik over børnenes foretrukne medier i prioriteret rækkefølge, når vi slår de tre prioriteter (fra 1–3) sammen.

FIGUR 53: Hvilke medier prioriterer børn, når de skal hygge sig – i prioriteret rækkefølge.

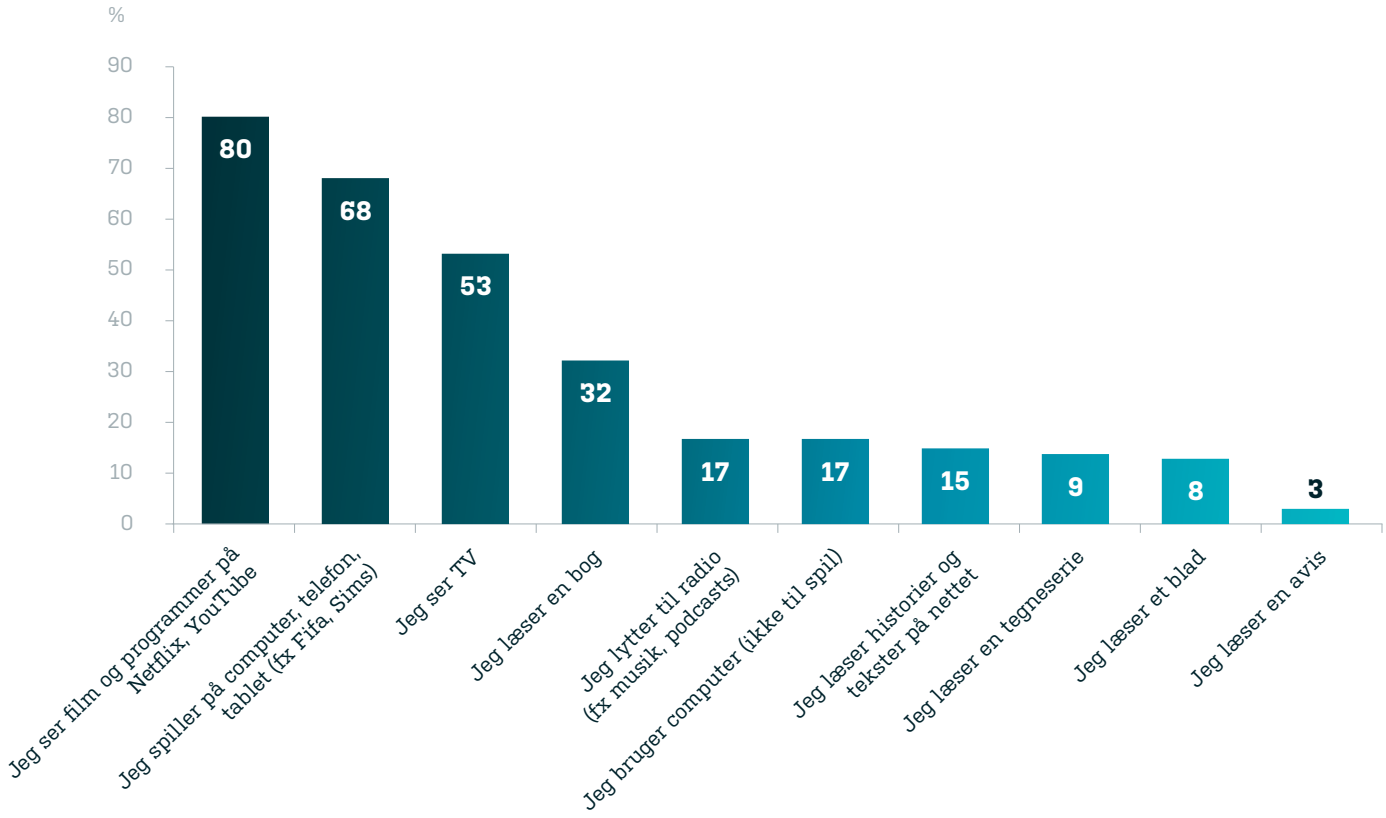

Note 85. N=8721. Vægtet op på landsplan. Udregnet som summen af landsandelene der har svaret 1, 2, eller 3.

Tabel 33 viser børnenes valg med prioriteterne.

TABEL 33: Børnenes prioriteter fra 1–3, når de skal hygge sig.

Muligheder	Prioritering, i procent			
	1.	2.	3.	Ikke valgt
Jeg læser en bog	16	10	6	68
Jeg læser historier og tekster på nettet	7	5	3	85
Jeg læser et blad	5	3	1	92
Jeg læser en tegneserie	5	3	1	92
Jeg læser en avis	2	1	0	97
Jeg ser TV	22	20	11	47
Jeg ser film og programmer på Netflix, YouTube	11	27	42	20
Jeg lytter til radio (fx musik eller podcasts)	8	7	2	83
Jeg bruger computer (ikke til spil)	8	7	2	83
Jeg spiller på computer, telefon, tablet (fx Fifa, Sims, Minecraft, GTA, Pokemon GO)	17	20	31	32

Note 86: N=8721. Børnene er blevet bedt om at prioritere 1–3, hvor 1 var det de helst vil. Vi har vendt skalaen, således at 0 er det, de ikke har angivet, mens 3 er det, de allerhelst vil. Vægtet op på landsplan.

- Det er bemærkelsesværdigt, at 68% ikke prioriterer at læse en bog, når de skal hygge sig. Til gengæld har 16% valgt at læse en bog som førsteprioritet. Det kunne tolkes således, at de, der læser bøger, værdsætter det.
- De digitale formater for læsning af historier og tekster har dårligere fat i børn end det analoge format. 85% har ikke prioriteret denne mulighed. 7% har det som førsteprioritet.
- Topscoreren er at se film og programmer på platforme som Netflix eller YouTube. Kun 20% har ikke prioriteret denne mulighed. Dog er dette kun tredjeprioritet hos over halvdelen (42%) af de 80%, som har prioriteret denne mulighed.
- Spil på digitale platforme er den mulighed, som næstflest har prioriteret. Kun 32% har ikke prioriteret denne mulighed.
- TV prioriteres af godt halvdelen af børnene i undersøgelsen (53%).
- Blade og tegneserier prioriteres ikke blandt de adspurgte børn; 92% har ikke valgt disse som et af de tre foretrukne medier. Til gengæld vælger 5% af de 9% der har prioriteret enten blad eller tegneserie det som førsteprioritet.
- Avisen er bundskraber blandt mulighederne.

Figur 54 viser, hvilke medier børnene har prioriteret, når de skal hygge sig – opdelt på køn.

FIGUR 54: Hvilke medier prioriterer børn, når de skal hygge sig – opdelt på køn.

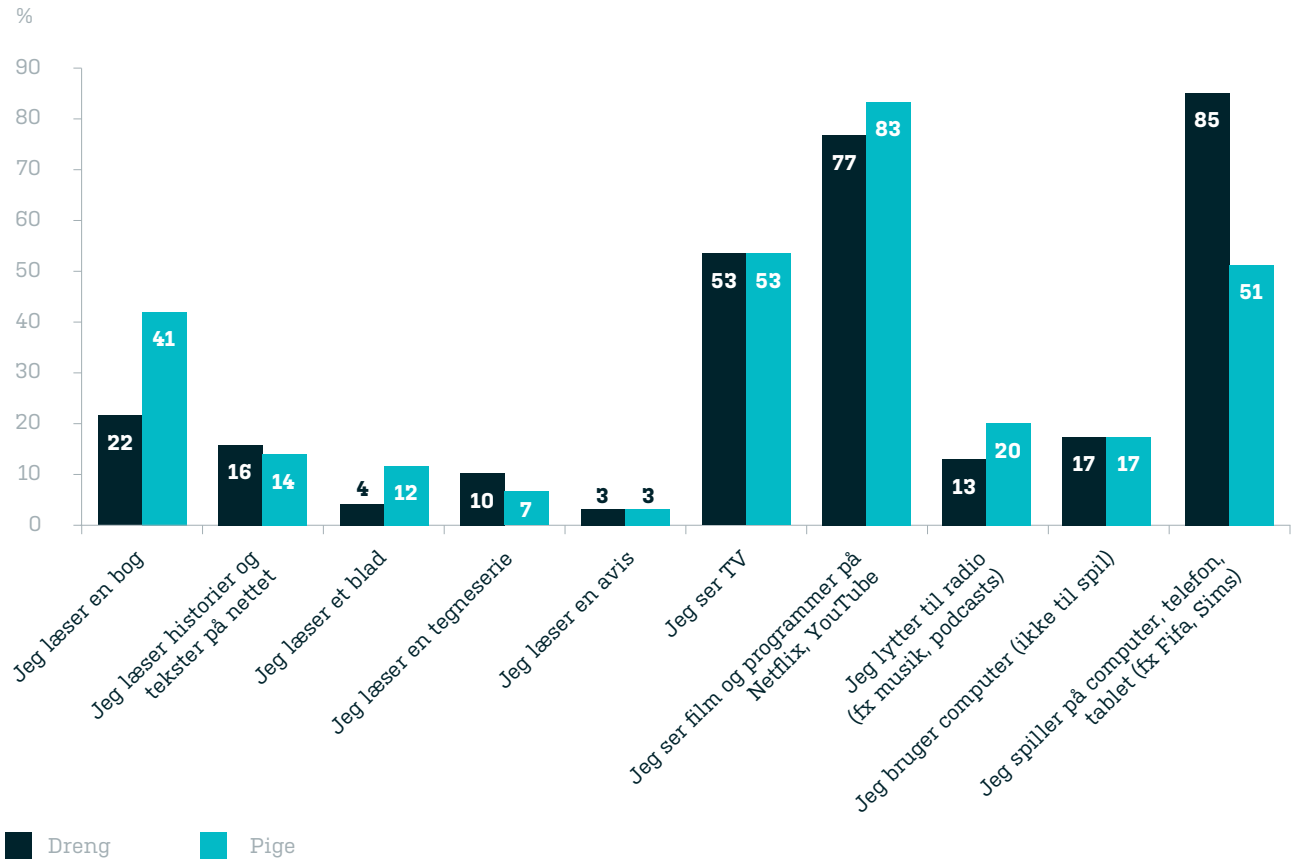

Note 87: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Udregnet som summen af landsandelene der har svaret 1, 2, eller 3. Chi-i-anden p-værdier: Jeg læser en bog=<0,0001. Jeg læser historier og tekster på nettet=0,0017. Jeg læser et blad=<0,0001. Jeg læser en tegneserie=<0,0001. Jeg læser en avis=0,7408. Jeg ser TV =<0,0001. Jeg er film eller programmer på Netflix, YouTube=<0,0001. Jeg lytter til radio=<0,0001. Jeg bruger computer (ikke til spil)=0,3258. Jeg spiller på computer, telefon, tablet=<0,0001. Chi-i-anden test er foretaget på de oprindelige svarkategorier med 0, 1, 2, og 3.

- Bogen er prioriteret markant oftere blandt piger (41%) end drenge (22%). Også blade, film og programmer på fx Netflix samt radio er medier, der i højere grad prioriteres af piger end drenge.
- Digitale spil prioriteres i markant højere grad af drenge (85%) end piger (51%).
- Det er bemærkelsesværdigt, at computerbrug, der ikke omfatter spil, samt læsning af historier på nettet, foretrækkes i lige stor grad af drenge og piger.

Figur 55 illustrerer fordelingen af svar på spørgsmålet – opdelt på sproglig baggrund.

FIGUR 55: Hvilke medier prioriterer børn, når de skal hygge sig – opdelt på sproglig baggrund.

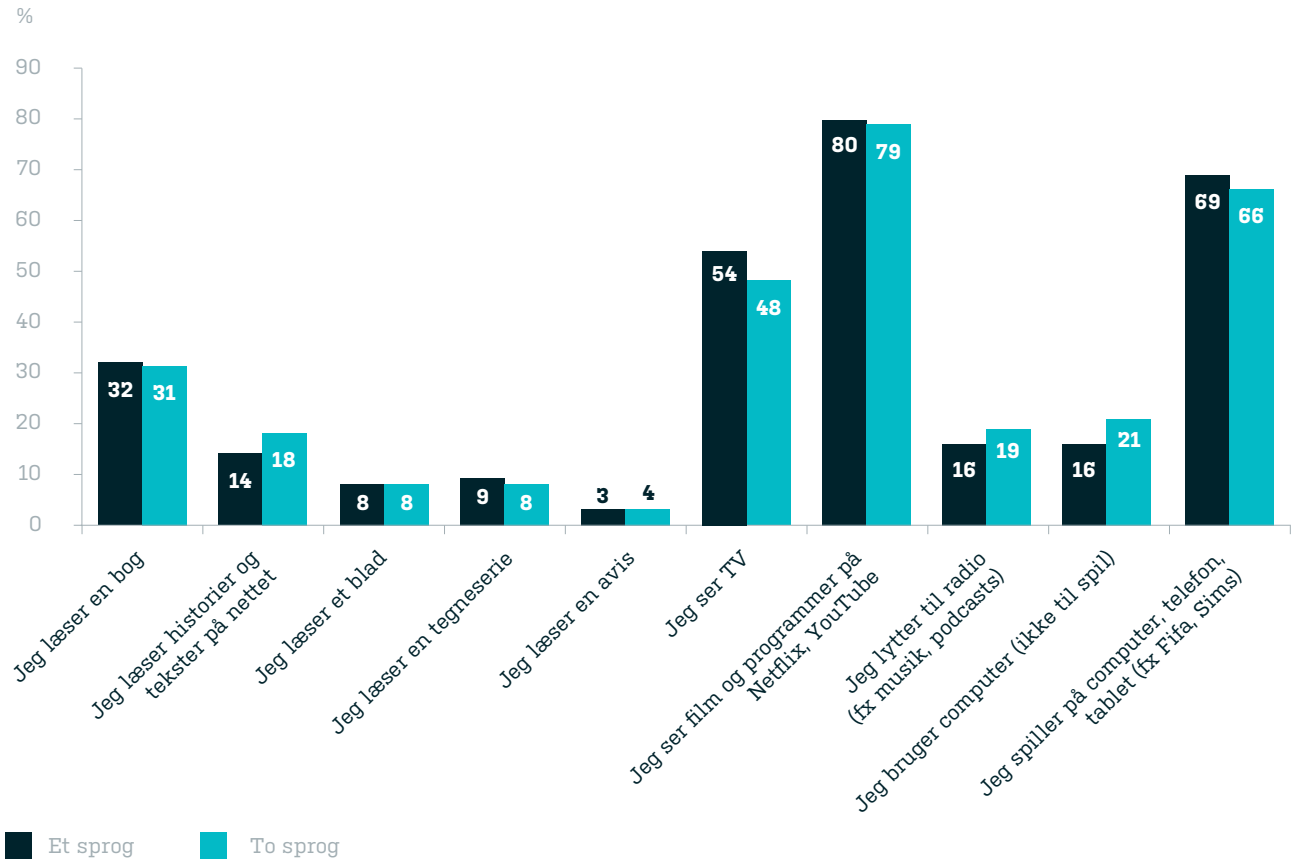

Note 88: N: Et sprog=6995. To sprog=1726. Vægtet op på landsplan. Udregnet som summen af landsandelene der har svaret 1, 2, eller 3. Chi-i-anden p-værdier: Jeg læser en bog=<0,0001. Jeg læser historier og tekster på nettet=<0,0001. Jeg læser et blad=0,3925. Jeg læser en tegneserie=0,4877. Jeg læser en avis=0,0002. Jeg ser TV=0,0002. Jeg er film eller programmer på Netflix, YouTube=0,0003. Jeg lytter til radio=0,0014. Jeg bruger computer (ikke til spil)=0,0006. Jeg spiller på computer, telefon, tablet=0,2588. Chi-i-anden test er foretaget på de oprindelige svarkategorier med 0, 1, 2, og 3.

- Figur 55 viser, at etsprogede børn i højere grad end tosprogede prioriterer at se TV og film og programmer på fx Netflix samt at spille digitale spil.
- De tosprogede børn prioriterer i højere grad end de etsprogede at læse historier og tekster på nettet, at lytte til radio samt at bruge computer til andre formål end spil.

Tabel 34 illustrerer fordelingen af svar på spørgsmålet – opdelt på klassetrin.

TABEL 34: Hvilke medier prioriterer børn, når de skal hygge sig – opdelt på klassetrin.

I procent	3. klasse	4. klasse	5. klasse	6. klasse	7. klasse
Jeg læser en bog	39	36	35	28	25
Jeg læser historier og tekster på nettet	15	16	13	14	15
Jeg læser et blad	7	7	9	9	8
Jeg læser en tegneserie	12	10	9	7	5
Jeg læser en avis	4	3	2	3	2
Jeg ser TV	60	55	55	51	46
Jeg ser film og programmer på Netflix, YouTube	68	74	79	84	89
Jeg lytter til radio (fx musik eller podcasts)	17	13	15	16	23
Jeg bruger computer (ikke til spil)	11	12	12	20	26
Jeg spiller på computer, telefon, tablet (fx Fifa, Sims, Minecraft, GTA, Pokemon GO)	65	73	71	69	61

Note 89: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt. Udregnet som summen af landsandelene der har svaret 1, 2, eller 3. Chi-i-anden p-værdier: Jeg læser en bog=<0,0001. Jeg læser historier og tekster på nettet=0,0006. Jeg læser et blad=0,0483. Jeg læser en tegneserie=<0,0001. Jeg læser en avis=0,0405. Jeg ser TV=<0,0001. Jeg er film eller programmer på Netflix, YouTube=<0,0001. Jeg lytter til radio=<0,0001. Jeg bruger computer (ikke til spil)=<0,0001. Jeg spiller på computer, telefon, tablet=<0,0001. Chi-i-anden test er foretaget på de oprindelige svarkategorier med 0, 1, 2, og 3.

- Tabel 34 viser, at børns prioritering af de trykte medier, bogen og tegneserien, falder efterhånden, som eleverne bliver ældre.
- Prioriteringen af TV falder med 14% for 3.–7. klasse, men modsvares af en stigning i prioriteringen af film og programmer på Netflix, YouTube mv. på 21% fra 3.–7. klasse.
- Der sker en markant stigning i prioriteringen af at bruge computer til andet end spil mellem 5. og 7. klasse, hvor prioriteringen ligger på 11–12% for elever i 3.–5. klasse og stiger til hhv. 20% i 6. klasse og 26% i 7. klasse.
- For børn i 7. klasse sker der et fald på 8% i prioriteringen af at spille digitale spil.

I 2010-læsevaneundersøgelsen (Hansen, 2014) blev børnene ligeledes bedt om at prioritere, hvilke medier de foretrak, når de skulle hygge sig. Dengang var historier og tekster på nettet ikke givet som mulighed, men til gengæld optrådte DVD-formatet som mulighed.

Undersøgelsen viste, at billedmedier var førsteprioritet hos de fleste børn. Topscoreren hos drengene var computer/TV-spil med TV og DVD på de næste to pladser.

Pigerne valgte hyppigere TV og DVD med computer/TV-spil på tredjepladsen.

Spørgsmål 18. Hvad vælger du helst, hvis du gerne vil lære/vide noget? Børnene er tilsvarende blevet spurgt, hvilke medier de helst vælger, når de gerne vil lære/vide noget. Børnene fik de samme valgmuligheder som i spørgsmål 17, hvoraf de kunne vælge 3 og prioritere mulighederne ved at give 1 til det, de allerhelst vil, og 2 og 3 til de næste.

Spørgsmål 18. **HVAD VÆLGER DU HELST, HVIS DU GERNE VIL LÆRE / VIDE NOGET?**

- Jeg læser en bog
- Jeg læser historier og tekster på nettet (fx netavis, blogs, e-bøger, YouTube)
- Jeg læser et blad
- Jeg læser en tegneserie
- Jeg læser avis
- Jeg ser TV
- Jeg ser film eller programmer på Netflix, YouTube
- Jeg lytter til radio (fx musik eller podcasts)
- Jeg bruger computer (ikke til spil)
- Jeg spiller spil på computer, telefon, tablet (fx Fifa, Sims, Minecraft, GTA, Pokemon Go)

Figur 56 viser, hvilke medier børn foretrækker, når de vil lære/vide noget i prioriteret rækkefølge. I Tabel 35 ses børnenes prioriteter fra 1–3.

FIGUR 56: Hvilke medier prioriterer børn, når de vil lære/vide noget – i prioriteret rækkefølge.

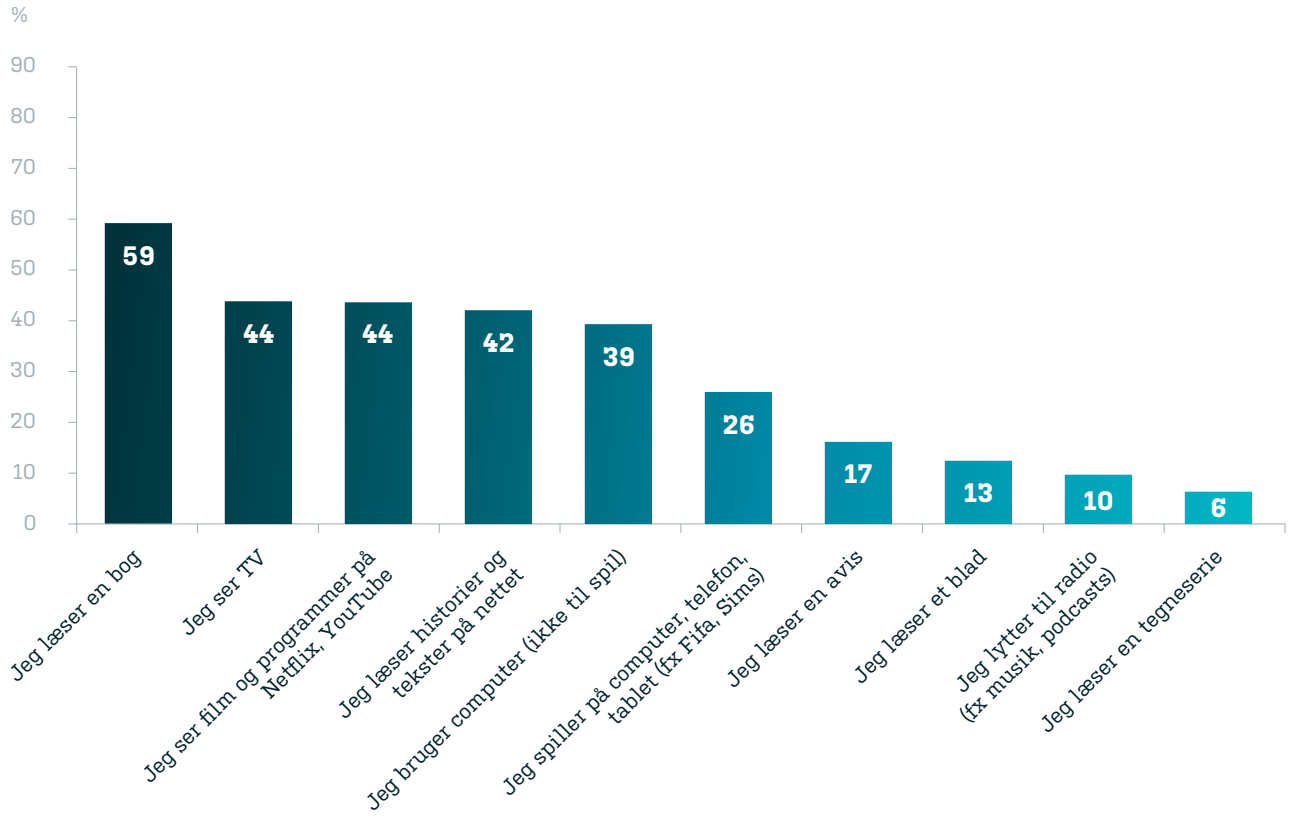

Note 90: N=8721. Vægtet op på landsplan. Udregnet som summen af landsandelene, der har svaret 1, 2, eller 3.

TABEL 35: Børnenes prioriteter fra 1–3 når de vil lære/vide noget.

Muligheder	Prioritering, i procent			
	1.	2.	3.	Ikke valgt
Jeg læser en bog	14	16	29	41
Jeg læser historier og tekster på nettet	11	15	16	58
Jeg læser et blad	7	5	2	87
Jeg læser en tegneserie	3	2	1	94
Jeg læser en avis	8	6	3	83
Jeg ser TV	17	16	11	56
Jeg ser film og programmer på Netflix, YouTube	14	17	13	57
Jeg lytter til radio (fx musik eller podcasts)	5	4	1	90
Jeg bruger computer (ikke til spil)	12	12	15	61
Jeg spiller på computer, telefon, tablet (fx Fifa, Sims, Minecraft, GTA, Pokemon GO)	9	7	10	74

Note 91: N=8721. Børnene er blevet bedt om at angive prioriteter 1–3, hvor 1 er det de helst vil. Vi har vendt skalaen, således at 0 er det, de ikke har angivet, mens 3 er det, de allerhelst vil. Vægtet op på landsplan.

- Det er bemærkelsesværdigt, at den analoge bog er topscorer blandt børns prioriteringer i forhold til at få noget at vide eller lære noget.
- TV og programmer på platforme som Netflix scorer også højt sammen med historier og tekster på nettet.
- 39% prioriterer computeren, når den ikke bruges til spil, som kilde til viden. Men det er bemærkelsesværdigt, at hele 26% prioriterer digitale spil ved dette spørgsmål.

FIGUR 57: Sammenligning af børns prioritering af medier til hhv. hygge og når de vil lære/vide noget.

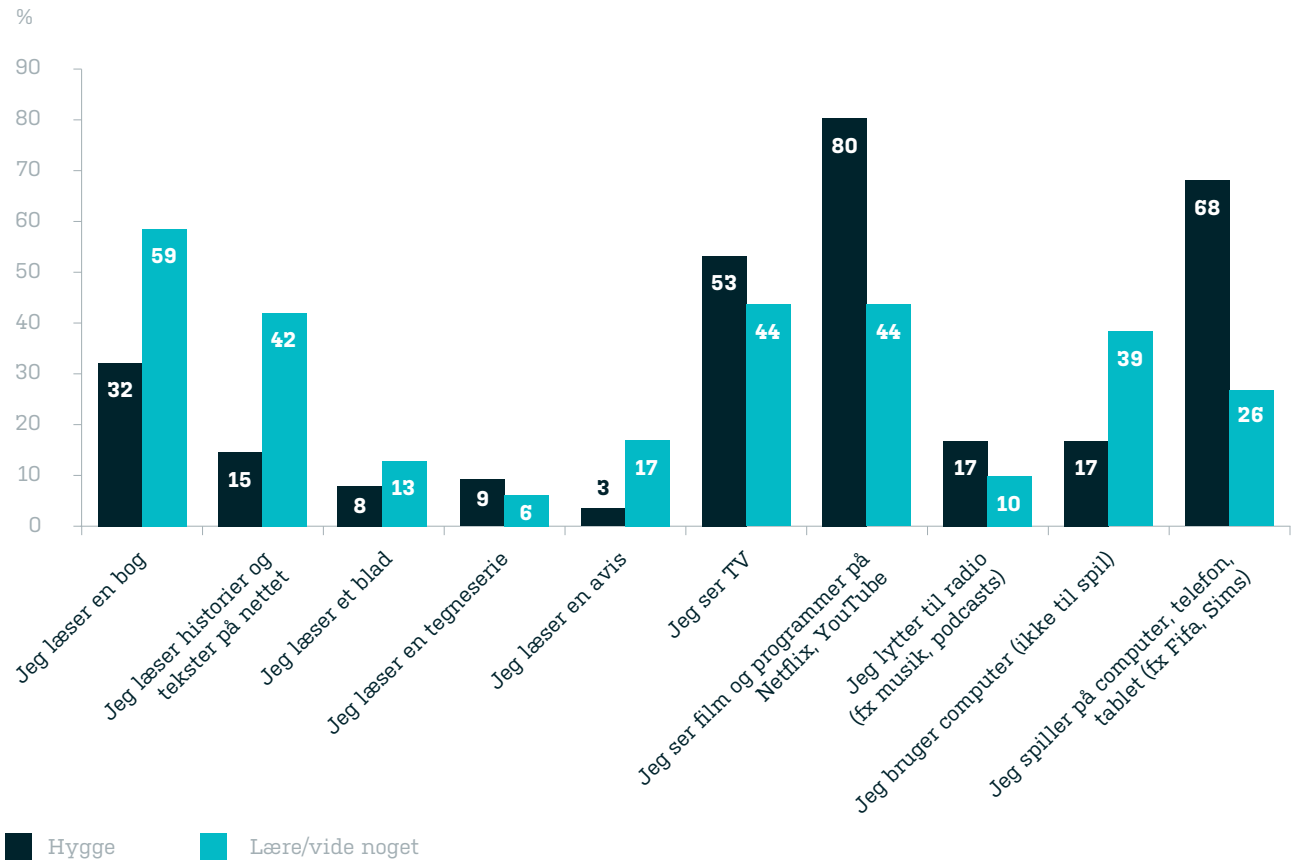

Note 92: N=8721. Vægtet op på landsplan. Udregnet som summen af landsandelene der har svaret 1, 2, eller 3.

- Figur 57 viser, at bogen i højere grad prioriteres som kilde til viden end som underholdning af børnene. Det samme gælder historier og tekster på nettet.
- Avisen, blade og computeren, når den ikke bruges til spil, prioriteres af flere som kilde til at lære/vide noget end som underholdning.
- TV og i endnu større grad film og programmer på Netflix og lignende opleves primært som kilde til underholdning, men prioriteres samtidig af 44% som kilde til at få noget at vide/lære noget. Det samme gælder for computerspil, som ikke overraskende primært ses som hyggemedie, men samtidig prioriteres som kilde til at vide/lære noget af 26%.

FIGUR 58: Hvilke medier prioriterer børn, når de vil lære/vide noget – opdelt på køn.

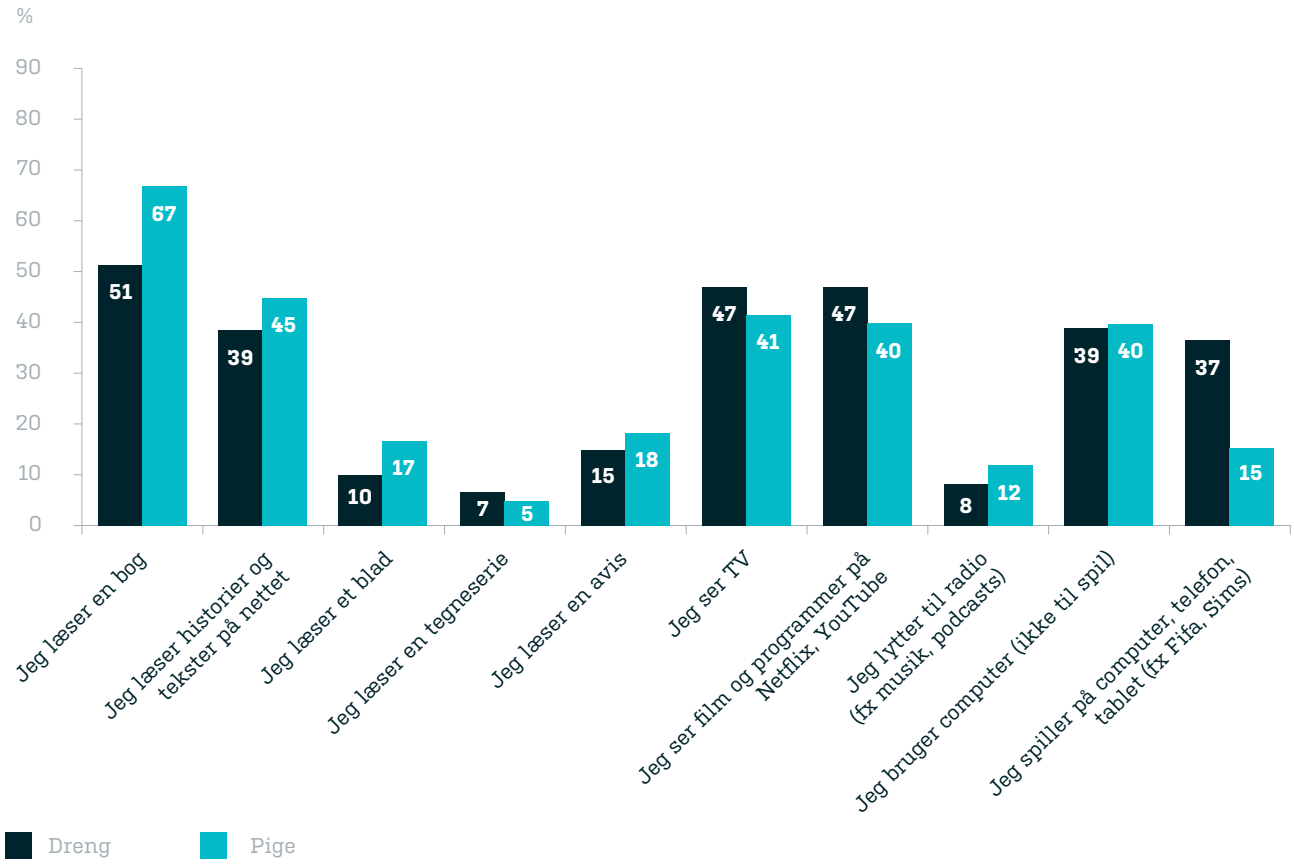

Note 93: N: Drenge=4332. Piger=4389. Vægtet op på landsplan. Udregnet som summen af landsandelene, der har svaret 1, 2, eller 3. Chi-i-anden p-værdier: Jeg læser en bog=<0,0001. Jeg læser historier og tekster på nettet=<0,0001. Jeg læser et blad=<0,0001. Jeg læser en tegneserie=0,0119. Jeg læser en avis=0,0431. Jeg ser TV=<0,0001. Jeg er film eller programmer på Netflix, YouTube=<0,0001. Jeg lytter til radio=0,0002. Jeg bruger computer (ikke til spil)=0,6498. Jeg spiller på computer, telefon, tablet=<0,0001. Chi-i-anden test er foretaget på de oprindelige svarkategorier med 0, 1, 2, og 3.

- Det er markant, at piger i højere grad end drenge prioriterer at læse en bog, når de vil vide/lære noget (Figur 58). Pigerne prioriterer også at læse et blad oftere end drengene.
- Drengene prioriterer i langt højere grad end pigerne at spille digitale spil, når de vil vide/lære noget. Det kunne være interessant at afdække, hvad det er ved spillene, som især drengene ser potentiale i i forhold til at vide/lære noget. Det kan være, at det er selve det at lære spillet, at simulationer kan opøve færdigheder inden for bestemte områder, eller at spillene kan være kilde til viden om fx historiske perioder.
- Drengene prioriterer i større omfang film og programmer på Netflix, mens piger i højere grad prioriterer avisen som kilde til at vide/lære noget.
- Der er ikke de store forskelle mellem et- og tosprogede mht. hvad de opsøger for at finde viden om eller lære noget.

I Tabel 36 ses hvilke medier børn prioriterer, når de vil vide eller lære noget – opdelt på klassetrin.

TABEL 36: Hvilke medier prioriterer børn, når de vil vide/lære noget – opdelt på klassetrin.

I procent	3. klasse	4. klasse	5. klasse	6. klasse	7. klasse
Jeg læser en bog	68	64	61	56	52
Jeg læser historier og tekster på nettet	27	33	41	47	55
Jeg læser et blad	14	15	14	13	12
Jeg læser en tegneserie	12	9	6	3	2
Jeg læser en avis	14	15	17	17	21
Jeg ser TV	50	45	44	42	40
Jeg ser film og programmer på Netflix, YouTube	43	41	42	46	44
Jeg lytter til radio (fx musik eller podcasts)	12	10	12	9	9
Jeg bruger computer (ikke til spil)	25	38	37	44	49
Jeg spiller på computer, telefon, tablet (fx Fifa, Sims, Minecraft, GTA, Pokemon GO)	35	30	26	23	17

Note 94: N: 3.klasse=1356. 4.klasse=1669. 5.klasse=1776. 6.klasse=1834. 7.klasse=1681. Vægtet op på landsplan. Alle elever i samlæste klasser er udeladt. Udregnet som summen af landsandelene, der har svaret 1, 2, eller 3. Chi-i-anden p-værdier: Jeg læser en bog=<0,0001. Jeg læser historier og tekster på nettet=<0,0001. Jeg læser et blad=0,0007. Jeg læser en tegneserie=<0,0001. Jeg læser en avis=0,0187. Jeg ser TV=<0,0001. Jeg er film eller programmer på Netflix, YouTube=0,0065. Jeg lytter til radio=0,0024. Jeg bruger computer (ikke til spil)=<0,0001. Jeg spiller på computer, telefon, tablet=<0,0001. Chi-i-anden test er foretaget på de oprindelige svarkategorier med 0, 1, 2, og 3.

- Elevernes prioritering af bogen som kilde, når de skal vide/lære noget, falder støt fra 68% i 3. klasse til 52% i 7. klasse.
- Tekster og historier på nettet prioriteres i stigende grad, som eleverne bliver ældre.
- De ældre elever bruger i højere grad avisen som kilde, når de vil lære/vide noget, end de yngre elever.
- Det er bemærkelsesværdigt, at computeren, når den ikke bruges til spil, i stigende grad prioriteres som børnenes kilde til viden og læring mellem 3. og 7. klasse. I 3. klasse prioriterer 25% af børn den, mens tallet for 7. klasse er 49%.
- Computerspil og TV får mindre betydning, som eleverne bliver ældre. Samme tendens ses i forhold til tegneserier.

Sammenligning med 2010

I 2010-læsevaneundersøgelsen (Hansen, 2014) blev børnene ligeledes bedt om at prioritere, hvilke medier, de foretrak, når de ville lære eller vide noget. Her havde drengene computeren (ikke til spil) som hyppigste førsteprioritet, mens pigerne havde bøger som hyppigste førsteprioritet og computeren (ikke til spil) som næsthyppigste førsteprioritet. Også i denne undersøgelse rangerede computer/TV-spil højt hos drengene som kilde til viden, idet den var fjerde hyppigste førsteprioritet.

10. Overblik og perspektivering

I det følgende listes nogle punktvise opsamlinger på rapportens væsentligste hovedpointer samt en række perspektiver i relation til den kvalitative undersøgelse, som skal foretages i forlængelse af de kvantitative data. Der vil således være anbefalinger til, hvad vi på baggrund af rapporten mener, vil være interessant at undersøge nærmere.

6 centrale punkter om børns brug af forskellige medier
Punkterne nedenfor er centrale resultater baseret på spørgsmålene, vi har stillet omkring brugen af medier.

6 CENTRALE PUNKTER OM BØRNS BRUG AF FORSKELLIGE MEDIER

1. Beskeder på sociale medier samt tekst på websider er den type digitale tekster, børn læser mest.
2. YouTube og streamingtjenester er overordnet den type medier, børn bruger mest tid på i fritiden.
3. Drenge bruger mere tid på digitale spil end piger.
4. Piger bruger mere tid på sociale medier end drenge.
5. YouTube og streamingtjenester er det, børn vægter højest, når de skal hygge sig.
6. Bogen er det medie, der prioriteres højest, når børn vil lære eller vide noget.

16 Læsning skal her dels forstås som den betydning, børn selv tillægger begrebet, dels som læsning af skøn- og faglitteratur. Det fremgår under de enkelte spørgsmål, hvordan læsning skal fortolkes.

10 centrale punkter om børns læsning og brug af biblioteker
Punkterne nedenfor samler op på nogle centrale resultater baseret på spørgsmål omkring læsning[16] og brug af bibliotek.

10 CENTRALE PUNKTER OM BØRNS LÆSNING OG BRUG AF BIBLIOTEKER

1. Børn forholder sig overordnet mere positivt end negativt til læsning.
2. Udviklingen fra 2010 til 2017 er, at børn generelt bruger lidt mindre tid på læsning i fritiden.
3. Faldet i tid brugt på læsning skyldes især, at piger bruger mindre tid på at læse.
4. De fleste børn har angivet, at de ville læse mere, hvis de havde en kortere skoledag og mere tid i det hele taget.
5. Børn prioriterer først og fremmest film, venner og deres mor som inspirationskilder til læsning.
6. Historier og romaner er den type trykte tekster, børn læser mest.
7. Overordnet set er humor og fantasy den type genrer, flest børn foretrækker. Desuden foretrækker de fleste børn seriebøger.
8. Børns lånevaner på folkebibloteket er bemærkelsesværdigt forskellige. Over en fjerdedel af de adspurgte børn kan betegnes som hyppige lånere, hvilket stort set svarer til den andel af børn, der aldrig låner bøger.
9. Brugen af de digitale platforme, hvor biblioteket formidler læsetilbud, er generelt ikke stor.
10. De fleste børn, der kommer på bibliotekerne i og uden for skolen, mener, at biblioteksansatte lytter, er venlige og giver gode tips til bøger.

11. Anbefalinger i relation til en kvalitativ opfølgning

Opfattelse af læsning
Læsebegrebet behandles bredt og forskelligt alt efter hvilke spørgsmål, der stilles i undersøgelsen. Det vil være interessant at få uddybet, hvad børn selv forstår ved læsning. Vægter de læsning i bøger på samme måde som læsning af digitale tekster? Hvordan opfatter de sig selv som læsere, og hvilke medier relaterer de til i den forbindelse?

Faldet i læsning
Et af de mest interessante resultater handler om faldet af tid brugt på læsning. Særligt i forhold til piger. Det vil være oplagt at stille spørgsmål, der kan afklare dette fald, i de kvalitative interviews med piger.

Derudover vil det være interessant at indkredse grunde til det generelle fald i tid brugt på læsning. Hvad betyder den lange skoledag for læsning, og hvad mener børn med, at de ville læse mere, hvis de havde mere tid?

Inspiration til læsning
Børnene har angivet film, venner og mor som primære inspirationskilder til læsning. Det kunne være interessant at få indblik i, hvordan det konkret foregår, når børn bliver inspireret til at læse. Hvornår og under hvilke omstændigheder sker det? Hvorfor er mor så central som inspirationskilde og hvorfor ikke bibliotekarer? Hvad skal der til for at skolen eller biblioteket kan blive inspiratorer for flere?

De foretrukne genrer, kategorier og forfattere
Børn har angivet bestemte genrer, kategorier og forfattere som deres foretrukne.

Det vil være interessant at spørge mere direkte ind til, hvad det er, der appellerer i bestemte tekster og hvordan. Hvad kan skønlitteratur over for faglitteratur? Hvorfor vælger drenge og piger ofte forskelligt i forhold til læsepræferencer? Hvorfor er sangtekster en hyppigt læst tekst?

Biblioteksbrug i og uden for skolen
Det vil være interessant at spørge til, hvorfor nogle børn aldrig kommer på biblioteket uden for skolen, og hvad der evt. kunne få dem til at komme der mere. Herunder om skolen kunne være en bedre formidler af bibliotekets tilbud. Dette kan ses i lyset af, at så få børn nævner bibliotekets formidlingstjenester som inspirationskilde til læsning. Det vil også være oplagt at spørge ind til opfattelsen af besøg på skolebiblioteket, og hvordan denne kunne forbedres. I det hele taget er spørgsmål, der kan bane vejen for et styrket samarbejde mellem bibliotekerne i og uden for skolen, væsentlige.

Børns brug af medier
Det er særligt visuelle og sociale medier, der prioriteres af børn. Det vil være spændende at spørge mere ind til, hvad det mere præcist er, der appellerer ved de forskellige typer af medier. Også i forhold til at drenge og piger for en stor del prioriterer forskelligt. Det samme i forhold til klassetrin. Hvad er det mere specifikt de forskellige klassetrin foretrækker og hvorfor?

Hvilke værdier tillægger børnene digitale medier i forhold til analoge, og hvorfor vægtes bogen stadig så højt når man vil lære eller vide noget?

12. Litteraturliste

C. Clarck:	Children's and Young People's Reading in 2015. Findings from the National Literacy Trust's annual survey 2015, London 2016
Christens, Dennis:	Medieudviklingen 2016, DR medieforsknings årlige rapport om udviklingen i danskernes brug af digitale medier, DR Medieforskning 2016
Hansen, Stine Reinholdt:	Når børn vælger litteratur – Læsevaneundersøgelse perspektiveret med kognitive analyser, Århus Universitet 2014
Mejding, Jan og Rønberg, Louise:	PIRLS 11 – En international undersøgelse om læsekompetencer i 4. klasse, Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet 2012

Bilag

Bilag 1. Spørgeskemaet

Undersøgelse af dine læse- og medievaner

Hej! Vi har brug for din hjælp, så vi kan finde ud af, hvad børn læser i fritiden og hvilke medier de bedst kan lide. Du er eksperten, så vi glæder os til at se dine svar.

Hvilken klasse går du i:

Om dig:

1. Er du en dreng eller en pige?

◯ Dreng
◯ Pige

2. Taler du et andet sprog end dansk hjemme?

◯ Ja (gå til spørgsmål 2b)
◯ Nej (gå til spørgsmål 3)

2b. Hvilket sprog er det?

◯ Vietnamesisk ◯ Engelsk ◯ Persisk ◯ Polsk ◯ Punjabi
◯ Serbo-kroatisk/bosnisk ◯ Somali ◯ Tyrkisk ◯ Arabisk ◯ Andet

3. Hvad tænker du om at læse? Fortæl, hvor enig du er i hvert udsagn

(Sæt et X i hver linje)	Meget enig	Lidt enig	Lidt uenig	Meget uenig
Jeg læser kun, hvis jeg er nødt til det	◯	◯	◯	◯
Jeg er nødt til at kunne læse godt af hensyn til min fremtid	◯	◯	◯	◯
Jeg synes, læsning er cool	◯	◯	◯	◯
Jeg læser mest, når de voksne siger, jeg skal	◯	◯	◯	◯
Mine forældre går ikke op i, om jeg læser	◯	◯	◯	◯
Jo mere jeg læser, jo bedre bliver jeg	◯	◯	◯	◯
Jeg synes, læsning er for nørder	◯	◯	◯	◯

4. Hvor god er du til at læse? Fortæl, hvor enig du er i hvert udsagn

(Sæt et X i hver linje)	Meget enig	Lidt enig	Lidt uenig	Meget uenig
Jeg klarer mig som regel godt i læsning	◯	◯	◯	◯
Det er nemt for mig at læse	◯	◯	◯	◯
Jeg har svært ved at læse historier med svære ord	◯	◯	◯	◯
Jeg læser ikke så godt som andre elever i min klasse	◯	◯	◯	◯
Læsning er sværere for mig end noget andet fag	◯	◯	◯	◯
Jeg er bare ikke god til at læse	◯	◯	◯	◯

5. Fik du læst højt derhjemme, inden du begyndte at gå i skole?

◯ Næsten hver dag
◯ Flere gange om ugen
◯ Flere gange om måneden
◯ Sjældent
◯ Aldrig

Læsning i din fritid

6. Hvor ofte læser du bøger i din fritid? (Ikke lektier)

◯ Næsten hver dag
◯ Flere gange om ugen
◯ Flere gange om måneden
◯ Sjældent
◯ Aldrig

7. Hvor finder du inspiration til, hvad du skal læse i fritiden?

(Du må gerne sætte flere krydser)

- ◯ Hos min far
- ◯ Hos min mor
- ◯ Hos mine søskende
- ◯ Hos andre i min familie
- ◯ Hos mine venner
- ◯ Hos bibliotekaren på min skole
- ◯ Hos bibliotekaren på biblioteket uden for skolen
- ◯ Hos en af mine lærere
- ◯ Fra mine fritidsinteresser (fx sport, digitale spil, mode, idoler, musik)
- ◯ Fra film, jeg har set
- ◯ På nettet (gå til spørgsmål 7a)
- ◯ Andet

7a. Hvor på nettet finder du inspiration til, hvad du skal læse i fritiden?

(Du må gerne sætte flere krydser) (kun hvis du har sagt "På nettet" i spørgsmål 7)

- ◯ Google
- ◯ Biblo.dk
- ◯ Bibliotekets hjemmeside
- ◯ Andre hjemmesider? (fx Læseklubber, fanfiction sites)
- ◯ YouTube
- ◯ Andet

8. Hvor ofte gør du disse ting uden for skolen?

(Sæt et X i hver linje)	Næsten hver dag	Flere gange om ugen	Flere gange om måneden	Sjældent	Aldrig
Jeg læser højt for nogen derhjemme	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg lytter til, at nogen læser højt for mig derhjemme	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg snakker med mine venner om det, jeg læser	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg snakker med min familie om det, jeg læser	◯	◯	◯	◯	◯

9a. Hvor ofte læser du disse ting uden for skole (ikke lektier)?

(Sæt et X i hver linje)	Næsten hver dag	Flere gange om ugen	Flere gange om måneden	Sjældent	Aldrig
Jeg læser tegneserier	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser historier eller romaner	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser bøger, som forklarer ting (fx sport, idoler, dyr, mode)	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser blade og magasiner (fx Vi unge, Illustreret Videnskab, Goal)	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser aviser	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser religiøse tekster (fx Bibelen eller Koranen)	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser instruktioner eller manualer (fx til spil eller legetøj)	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser undertekster på TV	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser digte	◯	◯	◯	◯	◯

9b. Hvor ofte læser du disse ting uden for skole (ikke lektier)?

(Sæt et X i hver linje)	Næsten hver dag	Flere gange om ugen	Flere gange om måneden	Sjældent	Aldrig
Jeg læser netaviser	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser beskeder på telefon, computer, tablet (fx Messenger, Snapchat, SMS, Twitter, mail)	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser web-sider (fx bold.dk, YouTube, Google, Facebook, Wikipedia)	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser sangtekster (Lyrics)	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser blogs	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser e-bøger (fx fra eReolen.dk, Superbog.dk, Frilæsning.dk, Mofibo)	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg hører/læser lydbøger	◯	◯	◯	◯	◯

10. Når du læser, hvad kan du så bedst lide at læse?

(Du må gerne sætte flere krydser)

◯ Faktabøger (fx sport, idoler, dyr, mad, biler, mode, hobby-ting)
◯ Eventyr
◯ Krimi/detektivbøger
◯ Krigs- og spionbøger
◯ Gyser-, spøgelses- og horrorbøger
◯ Fantasy/science fiction
◯ Historier om kærlighed
◯ Historier om børn og unges liv (som godt kunne foregå i virkeligheden)
◯ Humor/sjove bøger
◯ Digte
◯ Seriebøger
◯ Engelske bøger

11. Hvilke bøger har du læst den seneste måned (ikke lektier)?

Vejledning:
Du må gerne skrive mere end en bog på. Det er fint, hvis du kun kan huske enten forfatter eller titel. Allerbedst er det hvis du kan huske både forfatter og titel. Fx: Forfatter: Morten Puck. Titel: Hyttetur i Finland. Men ellers skriv, hvad du kan huske.

(Hvis der ikke er plads på linjerne brug da bagsiden eller side 4 x)

			Kunne du lide den?		Havde du selv valgt den?	
			Ja	Nej	Ja	Nej
a	Forfatter	Titel	◯	◯	◯	◯
b	Forfatter	Titel	◯	◯	◯	◯
c	Forfatter	Titel	◯	◯	◯	◯

12. Jeg ville nok læse mere:

(Sæt kryds ved dem, der passer på dig. Du må gerne sætte flere krydser)

- ◯ Hvis jeg måtte læse flere tekster eller bøger i skolen, jeg selv valgte
- ◯ Hvis min skoledag ikke var så lang
- ◯ Hvis jeg havde mere tid
- ◯ Hvis jeg syntes bedre om at læse
- ◯ Hvis jeg vidste, hvad jeg skulle læse
- ◯ Hvis min skole hjalp mig mere med det
- ◯ Hvis mine venner læste mere
- ◯ Hvis nogen læste højt for mig
- ◯ Hvis mine forældre hjalp mig mere med det
- ◯ Hvis mine forældre sagde, jeg skulle (fx som en pligt ligesom at rydde op på værelset)
- ◯ Hvis det var om emner, jeg interesserer mig for
- ◯ Hvis bøgerne havde flere billeder/tegninger
- ◯ Hvis historierne var kortere
- ◯ Hvis skolebiblioteket var bedre
- ◯ Hvis biblioteket uden for skolen var bedre
- ◯ Hvis biblioteket uden for skolen lå tættere på
- ◯ Hvis der var flere bøger på det sprog, jeg taler hjemme

Dit brug af biblioteket i skolen

13a. Hvor tit låner du bøger på skolebiblioteket?

- ◯ Næsten hver dag
- ◯ Flere gange om ugen
- ◯ Flere gange om måneden
- ◯ Sjældent
- ◯ Aldrig

13b. Hvorfor kommer du på skolebiblioteket?

(Sæt kryds ved dem, der passer dig. Du må gerne sætte flere krydser)

- ◯ For at hænge ud med mine venner
- ◯ For at lave lektier
- ◯ For at læse
- ◯ For at finde bøger
- ◯ For at snakke med skolebibliotekaren
- ◯ Jeg kommer der ikke
- ◯ Fordi mine lærere siger, jeg skal

13c. Hvad synes du om skolebibliotekarerne på skolebiblioteket?

(Sæt et X i hver linje)	Meget enig	Lidt enig	Lidt uenig	Meget uenig
Jeg kan spørge dem om alting	◯	◯	◯	◯
De giver mig gode tips til bøger	◯	◯	◯	◯
De lytter	◯	◯	◯	◯
De er venlige				
De er ikke så nemme at snakke med	◯	◯	◯	◯
Jeg snakker aldrig med skolebiblioteka-rerne	◯	◯	◯	◯
Jeg ser dem næsten aldrig	◯	◯	◯	◯

Dit brug af biblioteket uden for skolen

14a. Hvor tit låner du bøger på biblioteket uden for skolen?

- ◯ Næsten hver dag
- ◯ Flere gange om ugen
- ◯ Flere gange om måneden
- ◯ Sjældent
- ◯ Aldrig

14b. Hvorfor kommer du på biblioteket uden for skolen?

(Sæt kryds ved dem, der passer dig. Du må gerne sætte flere krydser)

- ◯ For at hænge ud med mine venner
- ◯ For at lave lektier
- ◯ For at læse
- ◯ For at finde bøger
- ◯ For at være med i klubber
- ◯ For at snakke med børnebibliotekaren
- ◯ Jeg kommer der ikke
- ◯ Fordi mine forældre siger, jeg skal

14c. Hvad synes du om bibliotekarerne på biblioteket uden for skolen?

(Sæt et X i hver linje)	Meget enig	Lidt enig	Lidt uenig	Meget uenig
Jeg kan spørge dem om alting	◯	◯	◯	◯
De giver mig gode tips til bøger	◯	◯	◯	◯
De lytter	◯	◯	◯	◯
De er venlige				
De er ikke så nemme at snakke med	◯	◯	◯	◯
Jeg snakker aldrig med bibliotekarerne	◯	◯	◯	◯
Jeg ser dem næsten aldrig	◯	◯	◯	◯

Læsning i skolen

15. Hvad synes du om de historier og romaner, du læser i dansk?

(Sæt et X i hver linje)	Meget enig	Lidt enig	Lidt uenig	Meget uenig
Jeg synes, de er gode/spændende	◯	◯	◯	◯
Jeg synes, de lærer mig noget om andre menneskers tanker og følelser	◯	◯	◯	◯
Jeg synes, de er svære	◯	◯	◯	◯
Jeg får lyst til at læse mere af samme forfatter, når vi har læst noget i skolen	◯	◯	◯	◯
Jeg synes ikke, man kan bruge dem til noget	◯	◯	◯	◯
Jeg kan bedre lide, når jeg selv bestemmer, hvad jeg skal læse	◯	◯	◯	◯

Dit brug af forskellige medier

16. Hvor meget tid bruger du cirka på følgende ting uden for skolen på en normal hverdag?

(Sæt et X i hver linje)	Over 5 timer	4 – 5 timer	1 – 3 timer	Op til 1 time	Ingen tid
Jeg ser TV	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg ser film, video eller programmer på (fx Netflix, YouTube, HBO,ViaPlay)	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg spiller spil på computer, telefon, tablet, konsol (fx Fifa, Sims, Minecraft, GTA, Hay Day)	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser historier og tekster på Internettet (fx netavis, blogs, e-bøger, YouTube)	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg læser historier og tekster i bøger og blade	◯	◯	◯	◯	◯
Jeg bruger sociale medier (fx Facebook, Instagram, Twitter, Snapchat)	◯	◯	◯	◯	◯

17. Hvad vælger du helst, når du skal hygge dig?

(Her skal du ikke sætte kryds, men skrive 1, 2 eller 3.
Du må kun vælge tre ting. Giv 1 til det du allerhelst vil, giv 2 og 3 ved de to næste.)

..... Jeg læser en bog
..... Jeg læser historier og tekster på nettet (fx netavis, blogs, e-bøger, YouTube)
..... Jeg læser et blad
..... Jeg læser en tegneserie
..... Jeg læser avis
..... Jeg ser TV
..... Jeg ser film eller programmer på Netflix, YouTube
..... Jeg lytter til radio (fx musik eller podcasts)
..... Jeg bruger computer (ikke til spil)
..... Jeg spiller spil på computer, telefon, tablet (fx Fifa, Sims, Minecraft, GTA, Pokemon Go)

18. Hvad vælger du helst, hvis du gerne vil lære/vide noget?

(Her skal du ikke sætte kryds, men skrive 1, 2 eller 3.
Du må kun vælge tre ting. Giv 1 til det du allerhelst vil, giv 2 og 3 ved de to næste.)

..... Jeg læser en bog
..... Jeg læser historier og tekster på nettet (fx netavis, blogs, e-bøger, YouTube)
..... Jeg læser et blad
..... Jeg læser en tegneserie
..... Jeg læser avis
..... Jeg ser TV
..... Jeg ser film eller programmer på Netflix, YouTube
..... Jeg lytter til radio (fx musik eller podcasts)
..... Jeg bruger computer (ikke til spil)
..... Jeg spiller spil på computer, telefon, tablet (fx Fifa, Sims, Minecraft, GTA, Pokemon Go)

Tak for din besvarelse

Børns læsning 2017 er en del af projektet "En generation af stærke læsere: Greb til læselyst", som løber i perioden 2016-2018 og kan følges på www.fremtidensbibiblioteker.dk og på Facebook-siden "En generation af stærke læsere: Greb til læselyst".

Projektet udarbejdes i samarbejde mellem Læremiddel.dk, Nationalt Videncenter for Læsning, Københavns Kommunes Biblioteker og Tænketanken Fremtidens Biblioteker.

LÆRE MIDDEL DK

NATIONALT VIDENCENTER FOR LÆSNING

Københavns Biblioteker KØBENHAVNS KOMMUNE

Tænketanken Fremtidens Biblioteker

EN GENERATION AF STÆRKE LÆSERE:
GREB TIL LÆSELYST